

1976/77:96

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

Fredagen den 25 mars

Kl. 09.00

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

§ 1 Justerades protokollet för den 17 innevarande månad.

§ 2 Föredrogs och hänvisades

Propositioner

1976/77:84 till kulturutskottet

1976/77:120 till utrikesutskottet

§ 3 Efter föredragning lades

Redogörelse

1976/77:16 till handlingarna

§ 4 Föredrogs och hänvisades

Motioner

1976/77:1459 till trafikutskottet

1976/77:1460 till försvarsutskottet

1976/77:1461 till utbildningsutskottet

1976/77:1462 till kulturutskottet

1976/77:1463 till näringsutskottet

1976/77:1464 till kulturutskottet

1976/77:1465 till civilutskottet

1976/77:1466 och 1467 till kulturutskottet

1976/77:1468 till skatteutskottet

1976/77:1469–1473 till konstitutionsutskottet

1976/77:1474 och 1475 till näringsutskottet

1976/77:1476 till arbetsmarknadsutskottet

1976/77:1477 till näringsutskottet

1976/77:1478 till arbetsmarknadsutskottet

1976/77:1479 till näringsutskottet

1976/77:1480–1483 till skatteutskottet

§ 5 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna

1976/77:121–125.

§ 6 Anslag inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde

Föredrogs jordbruksutskottets betänkande 1976/77:13 med anledning av propositionen 1976/77:100 såvitt avser utgifterna för budgetåret 1977/78 inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Herr TALMANNEN:

I fråga om detta betänkande hålles gemensam överläggning för samtliga punkter. Under den gemensamma överläggningen får yrkanden framställas beträffande samtliga punkter i betänkandet.

I det följande redovisas endast de punkter, vid vilka under överläggningen framställts särskilda yrkanden.

Punkten 3 (Lantbruksnämnderna)

Regeringen hade i propositionen 1976/77:100 bilaga 13 (jordbruksdepartementet) under punkten B 2 (s. 23–24) föreslagit riksdagen att till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 135 580 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna 1976/77:392 av herr Wachtmeister i Johannishus (m), 1976/77:522 av herrar Petersson i Ronneby (c) och Elmstedt (c), 1976/77:1225 av herr Knutson (m) och 1976/77:1231 av herr Palme m. fl. (s), vari hemställdes att riksdagen beslutade att full kostnadstäckning fr. o. m. budgetåret 1977/78 skulle tas ut för de tjänster lantbruksnämnderna tillhandahöll på beställning och som rörde jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering.

Utskottet hemställde
att riksdagen skulle

1. lämna motionen 1976/77:392 utan åtgärd,
2. lämna motionen 1976/77:522 utan åtgärd,
3. avslå motionen 1976/77:1225,
4. avslå motionen 1976/77:1231,
5. till Lantbruksnämnderna för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 135 580 000 kr.

Reservation hade avgivits

1. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet under 4 bort hemställa
att riksdagen skulle med anledning av motionen 1976/77:1231 som sin mening ge regeringen till känna att full kostnadstäckning fr. o. m. budgetåret 1977/78 borde tas ut för de tjänster lantbruksnämnderna tillhandahöll på beställning och som rörde jordbrukets och trädgårdsnäringens rationalisering.

Punkten 5 (Befrämjande av husdjursaveln m. m.)

Regeringen hade under punkten B 9 (s. 35–36) föreslagit riksdagen att till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 1 440 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 1) hemställts att riksdagen till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 100 000 kr. minskat reservationsanslag av 1 340 000 kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 1, till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1977/78 anvisade ett reservationsanslag av 1 440 000 kr.

Reservation hade avgivits

2. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1976/77:1323, yrkandet 1, till Befrämjande av husdjursaveln m. m. för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 1 340 000 kr.

Punkten 7 (Stöd till skärgårdsföretag)

Regeringen hade under punkten B 17 (s. 43–44) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad i propositionen förordats om stöd till skärgårdsföretag,
2. medge att under budgetåret 1977/78 statlig kreditgaranti beviljades för lån till skärgårdsföretag med sammanlagt högst 4 000 000 kr.,
3. medge att under budgetåret 1977/78 statsbidrag till skärgårdsföretag beviljades med sammanlagt högst 3 000 000 kr.,
4. till Stöd till skärgårdsföretag för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 2) hemställts att riksdagen skulle a. till Stöd till skärgårdsföretag medge att under budgetåret 1977/78 en i förhållande till regeringens förslag med 1 milj. kr. höjd statlig kreditgaranti beviljades för lån till skärgårdsföretag med sammanlagt högst 5 milj. kr. samt b. medge att under budgetåret 1977/78 statsbidrag till skärgårdsföretag beviljades med ett i förhållande till regeringens förslag med 500 000 kr. höjt belopp av 3 500 000 kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle

1. godkänna vad i propositionen förordats om stöd till skärgårdsföretag,
2. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 2 a, medge att under budgetåret 1977/78 statlig

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

kreditgaranti beviljades för lån till skärgårdsföretag med sammanlagt högst 4 000 000 kr.,

3. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 2 b, medge att under budgetåret 1977/78 statsbidrag till skärgårdsföretag beviljades med sammanlagt högst 3 000 000 kr.,

4. till Stöd till skärgårdsföretag för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kr.

Reservation hade avgivits

3. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet under 2 och 3 bort hemställa att riksdagen skulle

2. med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1323, yrkandet 2 a, medge att under budgetåret 1977/78 statlig kreditgaranti beviljades för lån till skärgårdsföretag med sammanlagt högst 5 000 000 kr.,

3. med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1323, yrkandet 2 b, medge att under budgetåret 1977/78 statsbidrag till skärgårdsföretag beviljades med sammanlagt högst 3 500 000 kr.

Punkten 9 (Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden)

Regeringen hade under punkten C 2 (s. 46–47) föreslagit riksdagen att till Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 1 711 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 3) hemställts att riksdagen till Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 250 000 kr. minskat förslagsanslag av 1 461 000 kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 3, till Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 1 711 000 kr.

Reservation hade avgivits

4. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1976/77:1323, yrkandet 3, till Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 1 461 000 kr.

Punkten 12 (Bidrag till skogsvårdsstyrelserna)

Regeringen hade under punkten D 2 (s. 55–58) föreslagit riksdagen att till Bidrag till skogsvårdsstyrelserna för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 72 187 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 4) hemställts att riksdagen till Bidrag till skogsvårdsstyrelserna för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 1 038 000 kr. minskat förslagsanslag av 71 149 000 kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 4, till Bidrag till skogsvårdsstyrelserna för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 72 187 000 kr.

Reservation hade avgivits

5. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1976/77:1323, yrkandet 4, till Bidrag till skogsvårdsstyrelserna för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 71 149 000 kr.

Punkten 14 (Åtgärder för intensifierad skogsvård i norra Sverige, m. m.)

Regeringen hade under punkten D 5 (s. 63–64) föreslagit riksdagen att

1. medge att under budgetåret 1977/78 statsbidrag beviljades med sammanlagt högst 49 000 000 kr. till intensifierad skogsvård i norra Sverige,
2. till Åtgärder för intensifierad skogsvård i norra Sverige, m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:846 av herr Lövenborg m. fl. (vpk), vari hemställts att riksdagen skulle 1. till åtgärder för intensifierad skogsvård i norra Sverige, m. m. anvisa ett i förhållande till budgetpropositionen med 7 000 000 kr. till 56 000 000 kr. förhöjt anslag, 2. hos regeringen anhålla om förslag avseende en totalplan för intensifierad skogsvård som omfattade samtliga skogslän.

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle

1. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:846, yrkandet 1, medge att under budgetåret 1977/78 statsbidrag beviljades med sammanlagt högst 49 000 000 kr. till intensifierad skogsvård i norra Sverige,

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

2. till Åtgärder för intensifierad skogsvård i norra Sverige, m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 45 000 000 kr.,
3. lämna motionen 1976/77:846, yrkandet 2, utan åtgärd.

Punkten 16 (Fiskeristyrelsen)

Regeringen hade under punkten E 1 (s. 67–68) föreslagit riksdagen att till Fiskeristyrelsen för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 12 779 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 5 och 6) hemställdes att riksdagen skulle 5. till Fiskeristyrelsen för budgetåret 1977/78 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 169 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 12 948 000 kr., 6. medge att en tjänst som byråchef för internationella ärenden vid fiskeristyrelsen inrättades fr. o. m. 1977-07-01.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandena 5 och 6, till Fiskeristyrelsen för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 12 779 000 kr.

Reservation hade avgivits

6. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1976/77:1323, yrkandet 5, och med anledning av yrkandet 6 i samma motion till Fiskeristyrelsen för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 12 948 000 kr.

Punkten 23 (Veterinärinrättningen i Skara: Djursjukhuset)

Regeringen hade under punkten F 7 (s. 87–89) föreslagit riksdagen att till Veterinärinrättningen i Skara: Djursjukhuset för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 652 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 7) hemställdes att riksdagen till Veterinärinrättningen i Skara: Djursjukhuset för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 280 000 kr. minskat förslagsanslag av 372 000 kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 7, till Veterinärinrättningen i Skara: Djursjukhuset för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 652 000 kr.

Fredagen den
25 mars 1977.

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Reservation hade avgivits

7. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1976/77:1323, yrkandet 7, till Veterinärinrättningen i Skara: Djursjukhuset för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 372 000 kr.

Punkten 28 (Jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt: Central förvaltning)

Regeringen hade under punkten G 1 (s. 101–102) föreslagit riksdagen att till Jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt: Central förvaltning för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 22 005 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 8) hemställts att riksdagen till Jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 250 000 kr. minskat anslag.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 8, till Jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt: Central förvaltning för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 22 005 000 kr.

Reservation hade avgivits

8. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionen 1976/77:1323, yrkandet 8, till Jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt: Central förvaltning för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 21 755 000 kr.

Punkten 30 (Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader)

Regeringen hade under punkten G 3 (s. 103–105) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att vid lantbrukshögskolan inrätta en professur i trädgårdsodlingens företagsekonomi i enlighet med vad som förordats i propositionen.

2. bemyndiga regeringen att ändra benämningen av en professur i enlighet med vad som förordats i propositionen.

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslagin om
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

3. till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 80 239 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 9) hemställt att riksdagen till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 105 000 kr. minskat förslagsanslag av 80 134 000 kr.

Utskottet hemställde
att riksdagen skulle

1. bemyndiga regeringen att vid lantbrukshögskolan inrätta en professur i trädgårdsodlingens företagsekonomi i enlighet med vad som förordats i propositionen,

2. bemyndiga regeringen att ändra benämningen av en professur i enlighet med vad som förordats i propositionen.

3. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 9, till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 80 239 000 kr.

Reservation hade avgivits

9. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen skulle med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1976/77:1323, yrkandet 9, till Lantbrukshögskolan: Förvaltningskostnader för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 80 134 000 kr.

Punkten 36 (Miljövärdsforskning)

Regeringen hade under punkten H 7 (s. 141–143) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att vid statens naturvårdsverk inrätta en tjänst för byråchef i Fe 23/24,

2. till Miljövärdsforskning för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 32 900 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1976/77:521 av herr Palme m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 9) hemställt att riksdagen beslutade att till Miljövärdsforskning (H 7), mot bakgrund av vad som anförts i motionen, för budgetåret 1977/78 anvisa ett med 6 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 36 460 000 kr., och

1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 10) hemställt att riksdagen till Miljövärdsforskning för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 3 560 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 36 460 000 kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle

1. bemyndiga regeringen att vid statens naturvårdsverk inrätta en tjänst för byråchef i Fe 23/24,

2. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1976/77:521, yrkandet 9, och 1976/77:1323, yrkandet 10, till Miljövårdsforskning för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 32 900 000 kr.

Reservation hade avgivits

10. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen skulle med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionerna 1976/77:521, yrkandet 9, och 1976/77:1323, yrkandet 10, till Miljövårdsforskning för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 36 460 000 kr.

Punkten 38 (Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor)

Regeringen hade under punkten H 10 (s. 144–145) föreslagit riksdagen att till Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1976/77:521 av herr Palme m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 10) hemställts att riksdagen beslutade att till Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor (H 10) för budgetåret 1977/78 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 2 500 000 kr., och

1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 11) hemställts att riksdagen till Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 2 500 000 kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1976/77:521, yrkandet 10, och 1976/77:1323, yrkandet 11, till Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor för budgetåret 1977/78 anvisade ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Reservation hade avgivits

11. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

motionerna 1976/77:521, yrkandet 10, och 1976/77:1323, yrkandet 11, till Undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor för budgetåret 1977/78 anvisade ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

Punkten 40 (Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m.)

Regeringen hade under punkten H 12 (s. 148–149) föreslagit riksdagen att

1. medge att för budgetåret 1977/78 statsbidrag till kommunala avloppsreningsverk fick beviljas med sammanlagt högst 130 000 000 kr.,
2. till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 12) hemställt till riksdagen till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 15 milj. kr. minskat förslagsanslag av 125 milj. kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle

1. medge att för budgetåret 1977/78 statsbidrag till kommunala avloppsreningsverk fick beviljas med sammanlagt högst 130 000 000 kr.,
2. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 12, till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 140 000 000 kr.

Reservation hade avgivits

12. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen skulle med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1976/77:1323, yrkandet 12, till Bidrag till kommunala avloppsreningsverk m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 000 kr.

Punkten 45 (Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.)

Regeringen hade under punkten II:16 (s. 162–166) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. inom de kostnadsramar som förordats i propositionen,
2. till Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 60 000 000 kr.

Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkande 13) hemställt till riksdagen till Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. för budgetåret 1977/78 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 10 milj. kr. minskat investeringsanslag av 50 milj. kr.

Utskottet hemställde
att riksdagen skulle

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. inom de kostnadsramar som förordats i propositionen,

2. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 13, till Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 60 000 000 kr.

Reservation hade avgivits

13. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen skulle med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1976/77:1323, yrkandet 13, till Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. för budgetåret 1977/78 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 000 kr.

Punkten 47 (Lån till trädgårdsnäringen)

Regeringen hade under punkten V:A (s. 168–171) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för lån till vissa trädgårdsföretag,

2. medge att för låneverksamheten fick disponeras det på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisade investeringsanslaget Lån till trädgårdsnäringen.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1976/77:211 av herr Eliasson m. fl. (c), vari hemställt till riksdagen hos regeringen begärde att trädgårdsnäringsutredningen, genom tilläggsdirektiv, gavs i uppdrag att särskilt studera trädgårdsnärings villkor och utvecklingsmöjligheter i norra Sverige, och

1976/77:1323 av herr Lundkvist m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 14 och 15) hemställt till riksdagen skulle 14. till Lån till trädgårdsnäringen medge att för låneverksamheten fick disponeras 10 milj. kr. av det på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisade investeringsanslaget Lån till trädgårdsnäringen, 15. till Budgetutjämningsfonden överföra 6 milj. kr. av det på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisade investeringsanslaget Lån till trädgårdsnäringen.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Utskottet hemställde

att riksdagen skulle

1. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandet 14 i förevarande del, godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för lån till vissa trädgårdsföretag,

2. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1976/77:1323, yrkandena 14 i återstående del och 15, medge att för låneverksamheten fick disponeras det på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisade investeringsanslaget Lån till trädgårdsnäringen,

3. anse motionen 1976/77:211 besvarad med vad utskottet under punkten anför.

Reservation hade avgivits

14. av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s) som ansett att utskottet under 1 och 2 bort hemställa att riksdagen skulle

1. med anledning av regeringens förslag och motionen 1976/77:1323, yrkandet 14 i förevarande del, godkänna de av reservanterna förordade riktlinjerna för lån till trädgårdsföretag,

2. med anledning av regeringens förslag och motionen 1976/77:1323, yrkandena 14 i återstående del och 15, dels medge att för låneverksamheten fick disponeras 10 000 000 kr. av det på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisade investeringsanslaget Lån till trädgårdsnäringen, dels besluta att odisponerade medel under anslaget om ca 6 000 000 kr. fr. o. m. budgetåret 1977/78 fördes över till budgetutjämningsfonden.

Till betänkandet hade dessutom fogats ett särskilt yttrande av herr Lundkvist, fru Theorin och fru Lundblad samt herrar Lindberg, Wictorsson, Olsson i Edane och Strömberg i Vretstorp (samtliga s).

Herr LUNDKVIST (s):

Herr talman! Det tycks numera råda allmän enighet om att det stora underskott som regeringen redovisar i nästa års budget och den upplåning utomlands som regeringen räknar med för att täcka detta underskott är en fara för den ekonomiska stabiliteten i vårt land. Socialdemokratin har hela tiden varnat för denna lättsinniga politik och tagit konsekvenserna av sin inställning genom att föreslå såväl inkomstförstärkningar som utgiftsbegränsningar i budgeten. Det är naturligtvis alltid angeläget att varje utgiftspost granskas noga i budgetbehandlingen. Vill vi verkligen kunna sätta in skattebetalarnas pengar där de gör den största nyttan, måste ständigt en noggrann prioritering ske mellan de olika krav som reses på statskassan.

I nuvarande budgetläge är en stram budgetbehandling särskilt ange-

lägen, eftersom det gäller att med varje krona begränsa ett stort och bekymmersamt underskott i statens budget. När det gäller jordbruksdepartementets huvudtitel har den socialdemokratiska utskottsgruppen mot den bakgrunden ingående granskat anslag för anslag. Denna granskning har gett oss anledning att föreslå en rad utgiftsbegränsningar och besparingar under huvudtiteln. Våra förslag till utgiftsminskningar uppgår sammanlagt till drygt 33 milj. kr.

På några punkter har vi å andra sidan ansett det nödvändigt att föreslå vissa utgiftsökningar på tillhoppa drygt 4,2 milj. kr. Våra förslag innebär sålunda sammantaget att vi kan minska de totala utgifterna över jordbruksdepartementets huvudtitel med drygt 29,5 milj. kr.

Nu kommer möjligen utskottets ordförande herr Larsson i Borrbjörby att säga att det på vissa punkter inte är reella besparingar vi föreslår. Han antydde den inställningen när vi snuddade vid dessa frågor i remissdebatten. Han menade då att de medel som anvisas men inte behöver tas i anspråk för exempelvis utbyggnaden av reningsverken kan stå över till ett kommande år. Med bantningen av byggnadsanslagen menade han att vi bara skjuter utgifterna framför oss.

Men när man befinner sig i ett budgetläge som det vi f. n. har är det ju i allra högsta grad fråga om att verkligen bedöma vad som kan vara absolut nödvändigt att göra under det kommande budgetåret, vilka utgifter man måste ta och vad som kan anstå till följande budgetår.

Jag vill sålunda redan nu säga att det är en orimlig budgethantering att gå ut och låna pengar utomlands till utgifter som man inte nödvändigtvis behöver göra – trösta sig med att man kan ha de här pengarna kvar till ett kommande år – och samtidigt säga nej till anslagsförstärkningar som är utomordentligt angelägna och som det alltså vore naturligt att man tog upp pengar till i den här budgeten.

En del minst sagt underliga prioriteringar har gjorts inom budgetens ram. Det är exempelvis anmärkningsvärt att jordbruksministern utan att låta lantbruksstyrelsen pröva ärendet och utan motivering i budgeten tar upp ett anslag på 100 000 kr. till Wångens hingstuppfofningsanstalt men samtidigt vägrar fiskeristyrelsen varje förstärkning i form av tjänster i fiskerinäringens nu utsatta läge.

När det gäller hur vi skall få inkomster för att klara viktiga samhällsuppgifter har budgetministern gjort klart för svenska folket att vi får räkna med högre avgifter från den enskilde för att täcka kostnaderna för bl. a. sjukvården.

Jordbruksministern föreslår väsentligt höjda anslag till åtgärder för en bättre skogsvård. Vi tycker att åtgärderna mot bakgrund av den brist på skogsråvara som hotar och med hänsyn till den sysselsättningsbefrämjande effekten är mycket angelägna. Men när det gäller finansieringen av den vårdinsatsen har uppenbarligen varken jordbruksministern eller budgetministern kommit på tanken att genom en något högre skogsvårdsavgift låta skogsägarna bidra. Med hänsyn till den utveckling som vi haft på virkespriserna borde ju en sådan åtgärd ha tätt sig både rättvis

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

och naturlig i detta budgetläge. I en situation där regeringens ekonomiska politik i stort sett har sin udd riktad mot de stora löntagargrupperna i samhället underlåter regeringen här som i andra sammanhang att tillvarata de möjligheter som rimligen borde utnyttjas för att också låta ägarkategorierna vara med och bära sin del av bördan för en bättre balans i vår ekonomi.

En mera ingående granskning av budgetbehandlingen under jordbruksdepartementets huvudtitel leder oss fram till att det borde ha varit möjligt att begränsa underskottet i statens budget ytterligare genom en mera skärpt budgetbehandling. Visserligen kan den summa med vilken vi i våra förslag under jordbruksdepartementets huvudtitel kunnat begränsa utgifterna till sig mindre betydelsefull i den stora konkursen. Men med motsvarande begränsningar på de andra departementens verksamhetsområden hade underskottet säkerligen kunnat krympas med ett icke oväsentligt belopp. Vi har ju ingen anledning att anta att de andra departementen i detta avseende skött sig bättre än jordbruksdepartementet.

Jag skall utöver dessa mera allmänna reflexioner kring vår granskning av jordbruksdepartementets huvudtitel bara ta upp till diskussion de tre reservationerna om miljövården. Andra talare från vår utskottsgrupp kommer att argumentera för våra övriga reservationer.

När det gäller anslagen till miljövårdsforskning yrkar vi socialdemokrater i utskottet i reservationen 10 med anledning av vår partimotion på en höjning utöver vad regeringen har föreslagit med 3 560 000 kr. Regeringen framhåller i översikten till jordbrukshuvudtiteln att insatserna för miljövård skall intensifieras. Men detta uttalande har dålig täckning i de förslag som man ställer i budgeten, framför allt när det gäller forskning. Beträffande forskningsanslaget går den åttaprocentiga höjning som regeringen föreslår åt till att nått och jämnt täcka ökade priser och lönekostnader.

Genom att göra de utgiftsbegränsningar som vi socialdemokrater föreslagit under andra punkten i budgeten kan vi trots en lägre utgiftssumma totalt för huvudtiteln få utrymme för en som vi betraktar det utomordentligt angelägen förstärkning av anslaget till miljövårdsforskning.

Vi vill från socialdemokratiskt håll särskilt peka på nödvändigheten av ytterligare forskningsinsatser för att klarlägga frågorna kring bl. a. försurningen av mark och vatten, buller och miljögifter. Snösmältningen i år och effekten av den i vissa sjöar och vattendrag ger oss en allvarlig erinran om försurningsproblemen. Vi behöver ökade kunskaper om motorfordonens föroreningar, vi behöver klarlägga handelsgödselns miljöproblem och vi behöver veta mer om de föroreningsutsläpp som kan hota det skyddande ozonskiktet runt jorden. Menar vi allvar med att vi skall föra en aktiv miljöpolitik måste forskningen ges ekonomiska möjligheter till ökade insatser; det är vår prioritering.

Likaså vill vi öka anslaget till undersökningar av hälso- och miljöfarliga varor. Där har jordbruksministern prutat ned myndighetens äskande med

500 000 kr. Vi vill erinra om att ett flertal angelägna undersökningar bedrivs inom produktkontrollområdet. Inte minst gäller det fenoxisyror och deras egenskaper.

Ingen torde kunna ifrågasätta vikten av att tillräckliga resurser står till dessa undersökningars förfogande. Arbetskyddsmyndigheter och fackliga organisationer påpekar ständigt riskerna med vissa kemiska ämnen och behovet av att veta mer om deras verkningar för att kunna skingra osäkerheten vid bedömningen av deras hälsofarlighet. Allmänheten känner oro på grund av återkommande larmrapporter om giftiga ämnen i vår närmiljö. Vi menar att detta viktiga arbete med att kartlägga olika ämnens skadeverkningar icke får hindras eller försinkas av brist på pengar. Därför yrkar vi i reservationen 11 bifall till den socialdemokratiska partimotionens krav att myndigheten bör få de begärda medlen.

Till sist vill jag yrka bifall till reservationen 12, som gäller bidragen till kommunala avloppsreningsverk. Vi vill gärna understryka angelägenheten av att utbyggnaden av de kommunala reningsverken kan fortsätta. Vi delar därför naturvårdsverkets av jordbruksministern accepterade bedömning att statsbidrag till kommunala avloppsreningsverk under nästa budgetår skall beviljas med ett belopp av upp till 130 milj. kr.

Däremot kan vi inte förstå varför jordbruksministern funnit anledning att beträffande utbetalningen av medel till redan genomförda reningsverksutbyggnader frågå naturvårdsverkets beräkningar och föreslå riksdagen ett 15 milj. kr. högre belopp än vad naturvårdsverket begärt. Jag yrkar alltså bifall också till reservationen 12 under punkten 40 i betänkandet.

Sammanfattningsvis, herr talman! En närmare granskning av jordbruksdepartementets huvudtitel har visat att vi med en stramare budgetbehandling än den regeringen gjort borde kunnat bidra till att begränsa budgetunderskottet och få ut mera pengar till angelägna uppgifter på miljövårdens område.

Herr LARSSON i Borrby (c):

Herr talman! Alla regeringens värderingar och principiella bedömningar i årets budgetproposition har accepterats av oppositionen, och avvikande meningar har anmälts endast i fråga om vissa anslagsjusteringar. Det är med tillfredsställelse jag kan konstatera detta.

I sitt inledande yttrande till reservationerna säger herr Lundkvist i spetsen för sju reseranter att man genomfört en "ingående granskning" av jordbruksdepartementets huvudtitel. Även om reservationernas antal är så pass stort som 14 skall man dock vid en "ingående granskning" av dessa finna att ändringsförslagen är av helt marginell natur – ja, ibland skulle man frestas säga att de befinner sig utanför marginalen, eftersom förslagen till stor del bygger på en helt utopisk budgetteknik, som strider mot normal praxis vid beräkning av förslagsanslag och angivande av förslagsramar.

Sälunda talas det om besparingar uppgående till 33 milj. kr., vilka

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

vid en närmare granskning visar sig vara av rent fiktiv natur i fråga om ett belopp som uppgår till inte mindre än 31,25 milj. kr. Kvar står alltså som verklig besparing endast 1,73 milj. kr. De i reservationerna föreslagna förändringarna uppåt uppgår till sammanlagt 4,7 milj. kr.; alltså är den verkliga förändringen vid en summering av reservationerna en påspädning av budgetförslaget med avrundat 3 milj. kr. eller vad man brukar benämna som ett överbud. Det är alltså ganska förvånande att herr Lundkvist här försöker göra gällande att dessa förslag skulle innebära en minskning av medelsanvisningen, när man i själva verket späder på budgeten och ökar lånebehovet med 3 milj. kr. – i och för sig även detta helt marginellt. Det verkliga lånebehovet avgörs ju först sedan budgetutfallet är helt klart.

Jag ber, herr talman, att nu få kommentera reservationerna punkt för punkt.

Reservationen 1 gäller lantbruksnämndstaxan. Reservanterna vill höja självkostnaden till 100 %. Med hänsyn till den takt i vilken lantbruksnämndens taxa har höjts – den senaste höjningen skedde så sent som den 1 mars i år, alltså för bara några veckor sedan – har vi ansett att ytterligare höjning inte nu bör göras. Reservationen är omotiverad och bör avslås av riksdagen.

Reservationen 2 gäller posten Befrämjande av husdjursaveln m. m. Under föregående riksmöte var frågan om stöd till hingstuppfoädningsanstalten Wängen med anledning av motioner i ämnet vid några tillfällen föremål för riksdagens behandling. Utskottet framhöll då bl. a. att anstalten enligt dess mening hade en angelägen uppgift att fylla och förutsatte att regeringen och berörda myndigheter vidtog erforderliga åtgärder för att bereda anstalten tillfredsställande möjligheter att fortsätta sin verksamhet. Regeringens nu framlagda förslag till anslagshöjning står i samklang med detta uttalande, som antogs av riksdagen, och utskottet vill nu biträda detsamma. Det är alltså här fråga om en uppföljning av riksdagens beslut förra året.

I reservationen 3 vill reservanterna öka anslagen till skärgårdsföretagen med 1 resp. 0,5 milj. kr. De framställningar från lantbruksstyrelsen som åberopas i reservationen och delvis också redovisas i propositionen avser förhållandena under innevarande budgetår. För nästkommande budgetår har styrelsen inte framfört några krav på anslagsökningar. Om det befins erforderligt att förstärka resurserna för stödet till skärgårdsföretagen under innevarande år, torde regeringen återkomma till riksdagen med äskanden om medel på tilläggsbudget för ändamålet.

Reservationen 4 gäller anslaget till lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, som reservanterna vill pruta med 0,25 milj. kr. Prutningen avser medlen för tidiga och tillförlitliga skördeprognoser, som behövs som ett led i prisregleringen för jordbruksprodukter. För regleringsförhandlingarna och handeln har det stor ekonomisk betydelse att redan på ett tidigt stadium kunna planera exporten och/eller importen av olika produkter. Särskilt vid extrema skördeutfall är det av största vikt att

tillförlitliga prognoser finns – se exempelvis rekordskörden av spannmål 1974 och matpotatiskrisen 1975!

Vid remiss av SCB:s förslag framhölls behovet av samordning av den verksamheten med andra myndigheter, t. ex. jordbruksnämnden, och organ som sysslar med likartad prognosverksamhet. Det föll sig då naturligt att lägga projektet på lantbruksekonomiska samarbetsnämnden, som genom sina olika grupper sysslar med övergripande projekt. Prutningen med 250 000 kr. innebär alltså att endast en av de två föreslagna metoderna skulle kunna utredas.

Reservationen 5 kommer att kommenteras av bl. a. herr Jonasson.

Reservationen 6 gäller fiskeristyrelsens internationella uppgifter. Utskottet har på den punkten inte funnit tillräckliga skäl att tillstyrka motionen 1975/76:1323, där man framfört ett yrkande om inrättande av en byråchefstjänst. Utskottet vill framhålla att fiskeristyrelsen i sin anslagsframställning gett önskemål om andra personalförstärkningar av högre angelägenhetsgrad.

I sammanhanget kan dock nämnas att fiskeristyrelsen haft regeringens uppdrag att i samverkan med statskontoret se över den närmare arbetsfördelningen mellan styrelsens enheter samt personalfrågor och handläggningsrutiner i anslutning därtill. Översynen har utmynnat i en rapport från fiskeristyrelsen den 23 november 1976 som med samrådsyttrande av statskontoret den 20 december 1976 nyligen överlämnats till jordbruksdepartementet. I rapporten behandlas även behovet av personal för handläggning av internationella ärenden. Enligt vad utskottet erfarit pågår inom departementet överväganden i syfte att åstadkomma en lösning av frågan hur bevakningen av den internationella utvecklingen på fiskets område lämpligast bör ske i fortsättningen. Regeringen har ju redan genomfört förhandlingar med Norge som resulterat i en konvention, vilken antagits enhälligt av riksdagen.

Reservationen 7, om veterinärinrättningen i Skara, kommer här att kommenteras av bl. a. herr Hallenius.

Reservationen 8 gäller pedagogiskt utvecklingsarbete inom jordbrukets högskolor och internationalisering av detta arbete. Reservanterna vill pruta 250 000 kr.

Utskottet nämner här att medel för pedagogiskt utvecklingsarbete inom högskoleområdet tidigare anvisats under utbildningsdepartementets huvudtitel. Utbildningen har dock enligt uppgift inte i nämnvärd grad kunnat tillrättaläggas efter t. ex. lantbrukshögskolans behov. Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att behovet av pedagogiskt utvecklingsarbete m. m. vid jordbrukets högskolor tillgodoses. I anslutning till den pågående reformeringen av högskoleutbildningen har regeringen föreslagit att jordbrukets högskolor sammanförs till en högskoleenhet, benämnd Sveriges lantbruksuniversitet. Utskottet anser att ett mera ändamålsenligt anslag för den åsyftade verksamheten står i samklang med reformeringen av utbildningsväsendet och tillstyrker att medel i föreslagen omfattning anvisas direkt under här behandlat anslag.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Reservationen 9 handlar också om lantbrukshögskolan. Reserverna vill pruta bort en tjänst som universitetsadjunkt, som skulle kosta 105 000 kr.

Styrelsen för JHS – och före den styrelsen för lantbrukshögskolan – har i flera år begärt en ökning av utbildningsresurserna vid lantbrukshögskolan i form av assistenttimmar. Styrelsen har därvid konstaterat att vid nuvarande studerandeantal skulle lantbrukshögskolan tillföras ytterligare 32 650 assistenttimmar utöver de ca 55 000 den disponerar i dag, om samma normer för assistenttilldelning skulle tillämpas som inom utbildningsdepartementets område. Vidare har genomströmningen av de studerande vid lantbrukshögskolan sjunkit ytterst drastiskt på agronomlinjen. För de studerande på hortonom- och landskapsarkitektlinjerna har man inte riktigt samma statistik ännu, men mycket talar för att man skulle få liknande förhållanden för dessa utbildningar. Mot den bakgrunden synes det vara välbefogat att inrätta en tjänst som universitetsadjunkt, motsvarande 1 250 assistenttimmar, när antagningen till hortonomlinjen ökas. Därför har utskottet avstyrkt s-motionen på denna punkt.

I reservationen 10, som rör miljövärdhetsforskning, har reserverna ett överbud på 3 560 000 kr., trots att man inte, som jag redan tidigare påvisat, föreslår några faktiska besparingar.

En ökad satsning på miljövärdhetsforskning är självfallet mycket angelägen. När man bedömer statens insatser inom detta område bör man emellertid inte se bara till detta anslag. Som miljöforskningsutredningen visade utgår betydande statliga anslag till miljövärdhetsforskning också på andra vägar än genom naturvårdsverkets anslag. Av de ca 60 milj. kr. som enligt utredningens beräkningar totalt satsades på miljövärdhetsforskning 1973/74 gick endast en tredjedel eller ca 20 milj. kr. genom förevarande anslag. En ändamålsenlig planering och samordning av forskningen är därför väl så viktig som en mindre ökning av naturvårdsverkets anslag just nu. Miljöforskningsutredningens förslag om formerna för en sådan samordning bereds f. n. inom jordbruksdepartementet.

I rådande budgetläge har regeringen alltså utgått från att en 8-procentig höjning av alla forskningsanslag skulle tillämpas. Utskottet har inte funnit skäl att bryta ut anslaget till just denna forskning.

Reservationen 11 gäller särskilda undersökningar. Till produktkontrollnämnden vill reserverna ge en halv miljon mera. Den anslagshöjning som regeringen har föreslagit och som innebär en uppräkning av anslaget med 33 % i förhållande till nuläget synes mot angiven bakgrund väl avvägd. Utskottet kan därför biträda förslaget, säger vi i utskottsbetänkandet.

Produktkontrollnämnden berör flera myndigheters verksamhetsområden. I nämnden ingår bl. a. representanter för naturvårdsverket, arbetarskyddsstyrelsen, livsmedelsverket och socialstyrelsen. Basresurser för undersökningsverksamhet som berör produktkontrollfrågorna finns hos dessa myndigheter. Inom dessa myndigheters verksamhetsområden finns

också forsknings- eller undersökningsanslag som kan användas för projekt inom produktkontrollområdet. Förevarande anslag, som står direkt till produktkontrollnämndens disposition, bör ses som ett komplement till de resurser som finns på annat håll. Nämnden har därigenom möjlighet att snabbt sätta i gång undersökningar som nämnden behöver för sitt arbete och som är brådskande eller berör flera myndigheters verksamhetsområden. Däremot bör produktkontrollnämnden inte själv planera och finansiera undersökningsverksamhet av större omfattning. Därför har förslaget i den motionen inte kunnat tillstyrkas av utskottet. Reservationen bör avslås.

Reservationen 12 gäller frågan om kommunala avloppsreningsverk. Där prutar reservanterna 15 milj. kr.

Den reella omfattningen av bidragsgivningen till kommunala avloppsreningsverk styrs av en bidragsram. Denna föreslås i årets budgetproposition uppgå till ett oförändrat belopp av 130 milj. kr. för nästa budgetår, vilket överensstämmer med naturvårdsverkets förslag. Utbetalningarna av bidrag sker från detta förslagsanslag. Bidragen betalas ut dels med en mindre del som förskott, dels i efterskott sedan slutredovisning skett. Det belopp som förs upp på anslaget bör därför ses i första hand som en beräkning av storleken av utbetalningarna under kommande år. Sådana beräkningar har erfarenhetsmässigt visat sig svåra att göra.

Här har, som vi ser det från utskottsmajoritetens sida, reservanterna förväxlat en rent kassateknisk bedömning av ett budgetutfall med vad man kallar en besparing. Saldot i slutet av året, resultatet av budgetutfallet, är sålunda detsamma för regeringen som för oppositionen, oavsett dagens försök att göra en beräkning.

Reservationen 13 avser byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor. Här har vi en parallell till reservationen 12, budgettekniskt en "besparing" som är rent fiktiv, och det är därför ganska förvånande att den på allvar åberopas som en utgiftsminskning med 10 milj. kr.

Regeringens förslag till anvisning av medel till uppförande av växtskyddscentrum i Uftuna och Alnarp grundar sig på byggnadsstyrelsens beräkningar. Förutsättningarna för detta förslag var därvid att byggnadsarbetena skulle vara avslutade, så att inflyttningen kunde ske hösten 1979 enligt riksdagens tidigare beslut. En minskning av anvisningen enligt reservationens förslag skulle enligt uppgift från byggnadsstyrelsen leda till att inflyttningen försenades med minst ett halvår.

I reservationen 14 prutar man 6 milj. kr., som enligt reservanterna skulle tas från trädgårdsnäringen. Denna reservation och motsvarande motionsförslag bygger på en missuppfattning.

De lån som lämnats t. o. m. 1976 avsåg även företag med snittblomsterproduktion. I budgetpropositionen föreslås att länen skall utgå till nämnda företag under budgetåren 1977/78 och 1978/79.

Regeringen har här följt lantbruksstyrelsens uppfattning att stödet även bör utgå vid sortimentsbyte eller annan omläggning av produktionen. Lönsamheten är i det närmaste katastrofalt dålig inom snittblomster-

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

produktionen. Om inte stöd lämnas även för övergång till andra produktionsgrenar kommer företagen inte att kunna fortleva. Nedläggningar skulle få svåra konsekvenser, då flera företag av just den här typen är mycket stora. Vissa har uppåt femtioålet anställda. En övergång inom redan befintliga växthusföretag till annan produktion får inte större menlig inverkan än den normala produktionsökning som kontinuerligt äger rum. Enligt Trädgårdsnäringens riksförbund har vi t. o. m. ett stort produktionsunderskott på tomater. Den reservationen bör avslås.

Jag ber med detta, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan, vilket innebär avslag på samtliga till utskottsbetänkandet fogade reservationer.

Herr LUNDKVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Larsson i Borby försökte på samma sätt som i den allmänpolitiska debatten att komma ifrån det förhållandet att man i en budgetbehandling av den karaktär som vi har i år måste försöka se efter vilka utgifter man kan skjuta på framtiden och att det är orimligt att i årets budget försöka täcka utgifter som man ser att man kan göra senare budgetår och t. o. m. låna pengar i utlandet för att klara dom. Självfallet får man här som i andra sammanhang, genom att skjuta upp och spara, begränsa sina utgifter. Gör man det kan man också få ekonomiskt utrymme för angelägna insatser på vissa områden, som i varje fall vi funnit att man bör prioritera.

Jag har i dag inte möjlighet att få svar om jag ställer en fråga till jordbruksministern. Han har meddelat mig – och det har jag naturligtvis full förståelse för – att han är så fördärvad i halsen att han är ordinerad av läkare att inte tala. Jag får då ställa mina frågor direkt till jordbruksutskottets ordförande. Jag vill passa på att på nytt fråga honom: Är det rimligt att vi i år, när vi ändå ser att vi med vissa åtgärder kan åstadkomma besparingar, skall hålla oss med den lägsta ökning som någonsin skett av anslagen till miljövärdhetsforskning? År efter år – när vi har suttit i regeringsansvar – har man från borgerligt håll markerat angelägenheten av att försöka lyfta de anslagen. Man anför i budgetpropositionen att vi nu skall intensifiera arbetet på miljövärdhets område, men samtidigt åstadkommer man den lägsta ökning vi någonsin haft av anslaget till miljövärdhetsforskning – en ökning som i stort sett bara täcker de kostnadsökningar som vi fått under året.

Det här innebär att man får avstå från att göra sådana värdefulla insatser som vi trodde att vi alla var överens om var angelägna, nämligen att öka stödet till forskning när det gäller konsekvenserna för vatten och luft av de föroreningar som finns. Även den begränsning som sker av det s. k. produktkontrollanslaget – den halva miljonen – innebär att vi får avstå från en del av de viktiga arbetsinsatser som bör göras för att vi bättre skall kunna möta de risker vi har att kämpa mot när det gäller farliga ämnen.

Jag ställer alltså frågan: Är det rimligt att behandla miljövårdsforskningen så snålt som man gjort i den här budgethanteringen?

Herr LARSSON i Borrby (c) kort genmäle:

Herr talman! Min redovisning var en objektiv beskrivning av gällande praxis vid bedömningen av budgetutfall.

Beträffande den fråga som herr Lundkvist ställt till mig vill jag svara att jag skulle vara den förste att välkomna möjligheter att öka resurserna till miljövårdsforskning och miljövårdsarbete i allmänhet. Nu är vi emellertid i den situationen – som herr Lundkvist starkt betonat i sitt första anförande – att regeringen har övertagit en ekonomi som innebär att man måste vara mycket strikt i sin bedömning av anslagshöjningar. Hur angeläget det än kan vara att öka anslaget till miljövårdsforskning, har vi ändå även en hel del annan forskning i vårt land som anses mycket väsentlig. Regeringen har därför valt linjen att inte bryta ut någon del av verksamheten utan ge samma procentuella höjning till all forskning i vårt land. Det skulle vara mycket svårt att avgöra vilket slags forskning som skall plockas ut och ges en specialsituation.

Jag beklagar som sagt att landets ekonomiska situation inte givit utrymme för en större procentuell ökning över hela linjen. Anledningen har jag försökt redovisa.

Herr LUNDKVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Om herr Larsson i Borrby verkligen är så angelägen om miljövårdsforskningen som han här ger uttryck för har han och andra borgerliga ledamöter här i kammaren som har samma inställning möjligheten att rösta för de reservationer som avgivits från socialdemokratiskt håll och därmed skapa det ekonomiska utrymme som vi behöver för att kunna satsa dessa ytterligare miljoner på denna mycket angelägna uppgift.

Inte minst från centerns sida har det under alla år sagts att man vill främja miljön; man vill framstå som de som är mest angelägna om insatser på miljövårdens område. Men när det verkligen gäller, när man befinner sig i ansvarig ställning, då blir resultatet av deras bemödanden av den här karaktären.

Jag slår alltså fast att det inte finns någon överensstämmelse mellan å ena sidan talet om att intensifiera miljövården och å andra sidan beredvilligheten att satsa de medel som krävs och som man kan ta fram om man vill, om man prutar på andra områden.

Herr LARSSON i Borrby (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag trodde att vi nu hade lämnat det slags debatt där vi försöker misstänkliggöra varandra i fråga om ambitionsnivån när det gäller miljövården i vårt land. Jag tror inte att det här försöket går hem.

Den möjlighet som herr Lundkvist antyder att man skulle ha genom att anta reservationerna föreligger inte. Det är en chimär, och det har

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

jag redan utförligt bevisat, vid ett par tillfällen faktiskt, här i kammaren. Därför vill jag ännu en gång bara säga att vi beklagar att den ekonomiska situation som regeringen har fått ta ansvar för inte är sådan att vi har de resurser som man skulle önska. Inte ens till det mycket angelägna område som miljövardeforskningen utgör.

Herr talmannen anmälde att herr Lundkvist anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Herr WICTORSSON (s):

Herr talman! Jordbruksutredningens betänkande presenterades i går. I det betänkandet läggs det fram förslag till riktlinjer för den jordbrukspolitik som skall gälla fram till 1985.

Utredningen redovisar en framgångsrik utveckling för svenskt jordbruk sedan jordbruket senast var föremål för en bred genomlysning, i mitten av 1960-talet. Skördarna har ökat, rationaliseringen har fortgått och jordbrukarna har fått stigande inkomster samtidigt som det varit möjligt att hålla livsmedelsprisernas ökning inom ramen för prisutvecklingen i övrigt och inom samma stegringstakt som hos jämförbara länder. Till den här utvecklingen har de statliga livsmedelssubventionerna medverkat, vilka givit särskilda fördelar åt låginkomsttagare och barnfamiljer.

Utredningens förslag, som är enhälligt, är ett effektivt vapen mot dem som, särskilt ute i buskarna, så gärna påstått och påstår, att det skulle ha varit och är skottpengar på bönder. De grunder för jordbrukspolitiken som lades av Eric Holmqvist och den socialdemokratiska riksdagsgruppen på 1960-talet har visat sin styrka. Utredningens förslag för den framtida jordbrukspolitiken utformning innebär en vidareutveckling av dessa riktlinjer med en successiv anpassning till de ändrade förhållanden som utvecklingen aktualiserar.

Den anpassning av jordbrukspolitiken som utredningen föreslår sammanhänger främst med utvecklingen inom jordbruket. Genom den av jordbrukarna själva med samhällets stöd bedrivna rationaliseringsverksamheten har skördarna ökat men antalet sysselsatta minskat i jordbruket till 5 % av de yrkesverksamma. Utvecklingen har varit möjlig inte minst genom en ökad användning av importerade produktionsmedel – handelsgödsel och fodermedel.

Mot den här bakgrunden går det inte längre att använda det tidigare begreppet "självförsörjningsgrad". Vid en avspärrning är vi beroende av vissa produktionsresurser och lager. Utredningen har därför i stället som ett produktionsmål uppställt vår försörjningsförmåga under en treårig avspärrning med utgångspunkt i vissa viktiga produktionsresurser, såsom åkerareal och mjölkproduktion.

Utredningen är ense om att det inte finns anledning att aktivt verka för vare sig en minskning eller en ökning av den nuvarande åkerarealen. Den räcker till både för att upprätthålla vår livsmedelsberedskap och för att tillgodose regionalpolitiska synpunkter och natursynpunkter, sam-

tidigt som mindre delar kommer att ianspråktagas för oundgängligt väg- och samhällsbyggande. Allt det här kan ske till rimliga samhällsekononiska resurser.

Den nuvarande mjölkproduktionen skall upprätthållas. Rationaliseringsverksamheten skall fortsätta efter samma grundprinciper som tidigare. Med hänsyn till antalet sysselsatta i jordbruket, den minskning som skett och efterfrågan från andra näringsgrenar finns det i dag inte samhällsekononiska skäl för att särskilt stimulera en övergång av arbetskraft från jordbruket till andra näringsgrenar, även om en sådan självfallet kommer att ske.

I det här sammanhanget kan jag inte underlåta att något kommentera ett TT-meddelande som distribuerades från jordbruksministermöte i Helsingfors den 3 mars. Enligt detta meddelande planerade man i regeringen en omfattande nyodling i Norrbotten för att producera ett större överskott av vete för export.

Jag förutsätter, även om jag är medveten om att jag på grund av jordbruksministerns halsinfektion i dag inte kan få något besked, att detta är en anka. Vi kommer inte att kunna räkna med att klara vår livsmedelsförsörjning genom import, lika litet som vi kan sälja våra överskott till priser som medger täckning av våra inhemska kostnader. Därför måste vi även i fortsättningen ha ett gränsskydd mot utlandet i kombination med livsmedelssubventioner, den s. k. mellanprislinjen. Detta gränsskydd måste av praktiska skäl även omfatta vissa förädlingsföretag – mejerier, slakterier, sockerbruk m. m.

Gränsskyddet betalas av konsumenter och skattebetalare. Garantier måste därför finnas för att prisstödet verkligen når fram till producenterna-jordbrukarna och inte stannar i förädlingsleden, för att effektiviteten upprätthålls och för att en fortsatt rationalisering sker. Därför måste samhället och konsumenternas insyn- och inflytandemöjligheter utvecklas. Samhället måste skärpa sina möjligheter till prisövervakning och pris kontroll. Vi kan under den närmaste framtiden förutse en snabb ökning av priserna på livsmedel liksom på andra varor. Detta beror på den borgerliga regeringens slappa budgetpolitik och på passiviteten när det gäller samhällets prispolitik. Den borgerliga regeringen har som bekant hittills varit mera intresserad av att ge stöd åt olika företagargrupper än av att hålla priserna för konsumenterna nere. Ett exempel på det är handelsministerns uttalande i dagens tidningar, där han avvisar löntagarnas krav på åtgärder mot prisökningarna. Han säger att regeringen inte planerar några nya prisregleringsingrepp. Han säger samtidigt att SPK har i uppgift att sköta prisövervakningen. Den fråga man ställer i anslutning till handelsministerns uttalande är: Vad blir det av denna övervakning från SPK om inte den borgerliga regeringen är beredd att vid behov gå in och vidta åtgärder för att hålla priserna nere?

Den socialdemokratiska regeringen visade hur en kombination av jordbrukspolitik, livsmedelssubventioner, prisreglering och prisstopp kunde hålla prisutvecklingen på livsmedel inom rimliga gränser. Nu kommer

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

konsumenter och löntagare uppenbarligen att genom plånboken få uppleva vad en borgerlig regering med en moderat syn på prisutveckling och prisreglering innebär.

I allt större utsträckning vinner monopoltendenser inträde inom jordbrukssektorn när det gäller både förädling och tillhandahållande av produktionsmedel. I många avseenden är detta en nödvändig process, och den har förvisso – särskilt när det gäller jordbrukskooperationen – varit av stort värde både för svenskt jordbruk och för samhället i övrigt. Med hänsyn till att konsumenterna i slutskedet har att betala priset är det nödvändigt att deras intressen hävdas med kraft. Detta kan bara ske genom att konsumenternas insyn och inflytande ökas och genom att konsumentintressena kan få en med jordbrukarintressena likaberättigad ställning i den förhandlingsprocess som slutgiltigt kommer att bestämma priserna och prisregleringens utformning på jordbrukets område. Därför bör, som vi socialdemokrater hävdar, allmänintresset i statens jordbruksnämnd ökas och konsumentdelegationens ställning förstärkas genom att delegationen görs mer självständig i förhållande till jordbruksnämnden. Insynen och inflytandet i förädlingsföretagen bör också kunna förstärkas. Här kommer det att finnas stora och angelägna uppgifter för en aktiv och medveten konsumentopinion i löntagarorganisationer, i konsumentkooperation och i andra organisationer som tar upp konsumenternas intressen.

Vi får, herr talman, anledning att på allvar diskutera utformningen av den framtida jordbrukspolitikerna i höst. Därför finns det inte anledning att i nuläget ytterligare fördjupa diskussionen på det här området. Låt mig därför övergå till att kommentera några av de socialdemokratiska reservationerna.

Reservationen 3 avser stödet till skärgårdsföretagen. De pengar som finns i årets budget för stöd till skärgårdsföretagen är nu slut. Några tecken på att ökning kommer att ske via tilläggsbudget har inte syns. Därför finns det i dag ansökningar som inte kan bifallas på grund av bristen på pengar. Herr Larsson i Borby säger visserligen att om det visar sig erforderligt så har regeringen möjlighet att återkomma. Det är helt riktigt, men än så länge har regeringen inte visat någon viljeinriktning som tyder på att den har för avsikt att återkomma.

Det är angeläget att den av den socialdemokratiska regeringen startade stödverksamheten till skärgårdarna kan fortsätta. Vi behöver en aktiv befolkning i våra skärgårdar, såväl ur regionalpolitiska synpunkter som ur miljövars-, försvars- och rekreationssynpunkter. Nu har optimismen ute i skärgårdarna vaknat. Vi får inte göra människorna besvikna. Det är för mig obegripligt att den borgerliga majoriteten inte har kunnat gå med på våra förslag till ökning av ramarna för kreditgarantier. Vart tog de borgerliga partiernas proklamerade skärgårdsvänlighet vägen? Försvann den när dörrarna stängdes bakom dem i kanslihuset?

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen 3.

I reservationen 5 förordar vi ett oförändrat antal förrättningsdagar i

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

skogsvårdsstyrelsernas förrättningsverksamhet – detta i avvaktan på förslag från skogsutredningen och skogsadministrativa utredningen. Jag vill gärna slå fast att det är angeläget att skogsvården intensifieras. Men ingenting har visat att detta inte skulle vara möjligt och att det inte skulle finnas tillräckligt utrymme att prioritera den fysiska riksplaneringen inom det antal förrättningsdagar som man nu har. Enligt vår mening, i samband med den särskilda budgetmangling som har genomförts, är det här ett typiskt exempel på hur borgarna hanterar budgetbehandlingen. Det understryks också av det historiska faktum, som man kan notera när man i kammarens protokoll återvänder till föregående års debatter i denna fråga, där centerpartiets företrädare regelbundet ställt sig upp och yrkat på sänkningar av det här anslaget.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 5.

I reservation nr 6 tar vi upp frågan om personalförstärkning i fiskeristyrelsen. Det gäller en tjänst för handläggning av internationella ärenden. Herr Larsson i Borrby sade felaktigt att fiskeristyrelsen har gett den tjänsten lägre prioritet. Den här tjänsten har tillsammans med ett antal andra tjänster hänförs till prioritetsgrad 1 i fiskeristyrelsens anslagsäskanden. Få saker är i dag viktigare för svenskt fiske än att man får en internationell reglering av förutsättningarna för fiske i framtiden. Här blir den internationella förhandlingsverksamheten av utomordentligt stor betydelse. Vi har på många olika sätt ökat det statliga stödet till fisket, men vad tjänar detta till om vi inte har vatten att fiska i? Därför behöver resurserna ökas för den internationella förhandlingsverksamheten. I det här fallet skulle det kosta 169 000 kr., vilket i och för sig kan jämföras med de övriga stödåtgärderna på fiskets område. Det kan också visa på en märklig avvägning i den borgerliga regeringen. Ännu märkligare blir det om man tittar på, som har anförts tidigare i debatten, hingstuppödningsanstalten Wången som får 100 000 kr., utan att något statligt ämbetsverk har föreslagit detta. Men Bohuslän har kanske inget statsråd att skicka telegram till. Kunde inte de fiskerepresentanter som finns i jordbruksutskottet ha upplyst sina partivänner om behoven? Kanske de kan göra det här i kammaren. I avvaktan på att de framträder yrkar jag bifall till reservationen 6.

Reservation nr 7 har också tillkommit som ett resultat av vår budgetbehandling. Där finner vi det motiverat att åtgärder vidtas för att minska det statliga budgetunderskottet. Därför tycker vi att när det gäller veterinärinrättningen i Skara skall man ta ut ökade avgifter för att betala den sänkning av det statliga stödet som vi förordar.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 7.

I reservation nr 14 slutligen behandlas frågan om lån till trädgårdsnärningen. Enligt reservanternas uppfattning bör det här stödet i avvaktan på trädgårdsnäringens utredningens arbete inte få användas till sortimentsbyte eller annan omläggning av produktionen utan att det finns tungt vägande skäl. Man bör begränsa lånestödet till företag där starka selsättnings- eller andra angelägna sociala skäl motiverar en omläggning

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

och där ett sådant lånestöd inte får menlig inverkan på andra delar av trädgårdsnäringsen. Med den här argumenteringen faller herr Larssons i Borrby påstående att vår reservation skulle resultera i allvarliga problem på sysselsättningsområdet. Är det på detta sätt, har man också enligt vår reservation möjlighet att medge detta sortimentsbyte. Som en logisk följd av det föreslår vi också att man skall minska 6 miljoner på anslaget för lån på det här området. Vi tror att de 10 miljoner som vi förordar räcker för verksamheten. Mellanskillnaden bör därför överföras till budgetjämningsfonden.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr 14.

Herr LARSSON i Borrby (c) kort genmäle:

Herr talman! Herr Wictorsson startar här med en, som jag skulle vilja säga, mycket glädjande attityd av samförståndsvilja och i vissa stycken förnuftiga bedömningar av en framtida jordbrukspolitik. Jag kände glädje inför det. Men plötsligt av någon anledning får han behov av en onödig aggressivitet, och det ger mig anledning, herr talman, att göra några kommentarer.

Beträffande skärgårdsstödet har jag fått en uppgift från regeringen att det kommer att på tilläggsbudget anslås 2 milj. kr. till kreditgarantier och 1 milj. kr. till bidrag. Totalt blir beloppen desamma som regeringen har föreslagit i budgetpropositionen, 4 milj. kr. i kreditgarantier och 3 milj. kr. i statsbidrag. Där är herr Wictorssons oro alltså obefogad.

Beträffande den fråga om Norrbotten som herr Wictorsson tar upp vill jag säga att det är helt klart att där kommer att företas en viss nyodling av mark. Det är mark som övergavs under 1960-talets jordbrukspolitik och som nu håller på att buskas igen. För att åtgärda detta och för att sätta in jordbruket i ett regionalpolitiskt sammanhang blir en sådan nyodling nödvändig.

Herr Wictorsson säger att en vidareutveckling av 1967 års beslut bör ske. Han passar också på att ge förre jordbruksministern Holmqvist en eloge, och det tycker jag att herr Wictorsson från sin utgångspunkt har rätt att göra. Men jag vill tillägga att det i huvudsak är de svenska böndernas förtjänst att 1967 års riktlinjer inte blev verklighet.

Det är vidare ganska märkligt, kanske rent av betecknande, att de 100 000 kronorna till Wången utgör ett så viktigt inslag i reservanternas diskussion i dag. Låt mig än en gång säga att dessa 100 000 kr. utgör en uppföljning av utskottets beslut förra året, som herr Wictorsson då inte hade någon invändning emot.

Herr WICTORSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är glädjande att regeringen nu är beredd att öka bidragen och kreditgarantiramarna beträffande skärgårdsstödet. I jordbruksutskottet visade man verkligen inte någon enorm uppslutning kring vårt förslag. Om man på ett tidigare stadium, dvs. redan under utskottets behandling av detta ärende, gått oss till mötes hade vi inte behövt ta

upp denna debatt nu.

När det gäller nyodling i Norrbotten tycker jag att herr Larssons i Borrby förklaring innehåller något helt annat än det som framgick av TT-meddelandet. Jag har fortfarande inte fått någon effektiv dementi av påståendet som ingick i det meddelandet, att man skulle nyodla i Norrbotten för att producera vete till försäljning på export. Jag betraktade meddelandet som en anka, och jag hade blivit glad om herr Larsson hade bekräftat det.

De 100 000 kronorna till Wången är inte så viktiga, herr Larsson i Borrby. Däremot är det enormt viktigt att vi får tjänsten vid fiskeristyrelsen för att kunna sköta de internationella förhandlingarna på fiskets område. Det tror jag att alla som sysslar med fiske är överens om, och jag har svårt att förstå varför man inte kan tillmötesgå oss i detta krav.

I vad sedan gäller diskussionen om vidareutveckling av 1967 års jordbrukspolitiska beslut är ju det faktiska förhållandet trots allt, att en enig jordbruksutredning bestående av representanter för fem politiska partier i förslaget om jordbrukspolitikens utformning fram till 1985 i stort sett har fört vidare de grunder och riktlinjer som antogs år 1967.

Herr LARSSON i Borrby (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag beklagar att jag måste ta kammarens tid i anspråk för att återkomma i dessa frågor. Men jag skulle vilja säga till herr Wictorsson att jag naturligtvis inte kan stå här och försöka redogöra för huruvida TT-meddelanden exakt motsvarar uttalanden som har gjorts. Ibland kan saker vara riktiga fastän de står i tidningen eller sägs i radio, men jag vet inte hur det förhåller sig i just detta fall.

Det är helt klart att det vetetillskott vi talat om kanske skulle kunna bli en följd av en nyodling. En nyodling skulle ju ge ett totalt tillskott, och det kanske skulle medföra ett veteöverskott i andra delar av landet. Herr Wictorsson är så väl insatt i dessa frågor att jag tycker att det var onödigt att ställa den här frågan till mig.

Vad beträffar frågan om fiskeristyrelsen har jag redan redogjort för att den diskuterade tjänsten är på väg. Om herr Wictorsson här och i övriga sammanhang läste de motiveringar som finns i utskottets skrivningar litet mera noggrant skulle vi spara kammarens tid då det gäller sådana förklaringar.

Herr WICTORSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Den senaste anmärkningen från herr Larsson i Borrby återfaller på honom själv. Vi skulle onekligen avsevärt kunnat förkorta debatten i kammaren om den borgerliga majoriteten inte varit så slaviskt bunden vid det regeringsförslag vi hade att behandla i jordbruksutskottet, utan redan i utskottet kunnat gå med på de modifikationer som man under debatten här i kammaren är beredd att göra.

När det sedan gäller veteöverskottet är jag ledsen att behöva ta upp kammarens tid, men argumenteringen från herr Larssons sida vittnar

om att han inte har klart för sig vad verksamheten och det praktiska jordbruket i Norrbotten handlar om. Tror verkligen herr Larsson i Borrvik att det är möjligt att i Tornedalen och Norrbottens inland bedriva produktion av ett veteöverskott?

Herr WACHTMEISTER i Johannishus (m):

Herr talman! Det senaste ifrån herr Wictorssons sida är verkligen ganska uppseendeväckande. Vet inte herr Wictorsson att det i Tornedalen bedrivs en ganska omfattande veteodling? Det förvånar mig att han kommer med ett sådant påstående här.

Men, herr talman, jag skall inte ägna mig åt herr Wictorsson, utan i stället behandla ett par motioner som jordbruksutskottet omnämnt i början av sitt betänkande. Den första är en gammal bekant centermotion av herrar Elmstedt och Petersson i Ronneby, som vill, att Skåne skall dela med sig av sitt överflöd på trädgårdsassistenter, elva i Malmöhus län och tre i Kristianstads, så att åtminstone en placeras i Blekinge. Det är nu tredje året som motionen väckts, och för varje gång den återkommit har utskottet skrivit litet starkare. Men fortfarande har ingenting hänt, trots att behovet är klart dokumenterat.

Vi blekingar känner oss naturligtvis djupt smickrade av att lantbruksstyrelsen tycks anse, att vi i Sveriges trädgård kan klara oss utan trädgårdsassistent, under det att Skåne med dess i förhållande till den totala odlade arealen betydligt mindre trädgårdsodling får fjorton assistenter. Men vi skulle faktiskt vara gladare, om styrelsens höga tankar om våra trädgårdsmästares duglighet tog sig mera materiella uttryck.

Även i år har jordbruksutskottet skrivit mycket positivt – men vad hjälper det om lantbruksstyrelsen, som det förefaller, inte läser riksdagsprotokoll? Tredje gången gillt heter det emellertid, och i förhoppning att utskottets skrivning det här året äntligen skall bringa lantbruksstyrelsen på bättre tankar nöjer jag mig för egen del med att yrka bifall till utskottets förslag.

Den andra motionen, även den av blekingskt ursprung, gäller pälsdjursnäringen. Det är en för våra exportinkomster långt ifrån betydelselös verksamhet, som förra året inbragte i det närmaste 100 milj. kr. i utländsk valuta. Genom sitt beroende av fiskavfall är den huvudsakligen lokaliserad till kusten, främst i Blekinge, Skåne och Halland, som tillsammans svarar för omkring 31 % av hela antalet avelshonor av mink i landet.

År 1970 räknade man i vårt land 1 037 aktiva minkuppfödare, om vi skall vara exakta. Förra året var det 531, alltså en minskning med nära hälften på sex år. Den statistiken borde väl säga oss, att något är på tok. Ett mindre skinnutbud drar med sig ett minskat intresse från köparnas sida, som i sin tur ökar näringens bekymmer, och vi hamnar i en ond spiral. Kan vi inte bryta den utvecklingen, är risken överhängande att vi blir helt utslagna från exportmarknaden.

Statsmakterna i våra nordiska grannländer har varit betydligt generösare mot pälsdjursuppfödarna, och i Danmark finns t. ex. ett ganska stort

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

antal lokalt arbetande konsulenter på agronomnivå. Hos oss finns det en statsveterinär vid statens veterinärmedicinska anstalt. Vid lantbruks-högskolans institutioner för husdjurens utfodring och vård samt för husdjursförädling bedrivs forsknings- och försöksverksamhet rörande pälsdjur. Dessutom utövas viss rådgivningsverksamhet, men den är enligt vad högskolan själv anför att se som ett första steg att föra ut resultat från egen och utländsk forsknings- och försöksverksamhet, och den räcker inte att följa upp tillämpningen i praktiken i någon större omfattning.

Det är bl. a. för den sakens skull och för att bevaka fodersituationen som konsulenten behövs. Han behöver vara heltidsanställd, om vi inte skall fortsätta att komma på efterkälken. Som både motionär och utskott anförts kan redan nu en viss hjälp erhållas från länens företagarföreningar med stöd av kungörelsen 372 år 1960, men det är trots allt en viss skillnad mellan hemslöjd, som den kungörelsen handlar om, och mink och blåräv. Och en orsak till motionen är ju att just den hjälpen visat sig inte räcka till för att hejda tillbakagången, långt mindre vända denna till framåtskridande.

Jag var tyvärr inte närvarande vid betänkandets justering och kunde därför inte påverka utformningen. Annars hade jag opponerat mig mot utskottets motiv för att avvisa motionen: pälsdjursuppfödning finns inte med på blanketten över jordbruksproduktion. Jag erkänner att motionären gjort ett fel när han föreslagit att konsulenten skulle placeras hos lantbruksnämnden i Blekinge, men någonstans måste ju konsulenten höra hemma. Att en näring, så fast förankrad i lantbruks-högskolan, skulle hänvisas till fiskeristyrelsen, inom vars intressesfär ju fiskerikommittén arbetar, föreföll honom en aning långsökt. För man man ett sådant resonemang vidare på andra områden kan det leda till de mest halsbrytande slutsatser.

Det är möjligt att den här motionen hamnat i fel utskott och närmast hör hemma i näringsutskottet. Pälsdjursuppfödarna menar nämligen att om vi utnyttjade näringens goda konjunkturer skulle produktionen – utan att ta till i överkant – kunna ökas med 20–25 %. Om vi för att vara på den säkra sidan nöjer oss med hälften skulle det innebära en ökning av våra exportinkomster med 10–12 milj. kr., motsvarande ungefär 5 milj. kr. i ökade skatteinkomster för det allmänna. Även om konsulentkostnaderna räknades så högt som till 200 000 kr. vore det väl en god affär, också i dessa miljardrullningens dagar. Men utan konsulenten, menar man från pälsdjursuppfödarhåll, har man inga möjligheter att göra den affären.

Nu kan det befaras att motionens syfte kommer bort i riksdagens formella irrgångar, men vi får hoppas att avbyråkratiseringsutredningen tar sig en liten titt på våra arbetsformer i detta hus, där gränsdragningsproblem av just det här slaget inte är något ovanligt.

Flera tycker säkert att det här var bra många ord ödda på en struntsak. Visserligen är vi luttrade av Olofström, Uddcomb och Gränges Offshore nere i Blekinge, men minkuppfödningen är för oss där nere och i Österlen

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

sannerligen inte någon struntsak. Det vore ytterligt olyckligt om mink-farmarna blev en ny bricka i det här dominospel, för den brickan betyder 600 sysselsatta bara i Sölvesborgs kommun.

Utskottet förutsätter att fiskerikommittén kommer att beröra hithörande frågor. Min kommentar härtill är närmast ett instämmande med Rellingen, men jag skall inte mot ett i övrigt enhälligt utskott driva saken längre utan har – i förhoppning att utskottet inte måtte svikas i sina ljusblå förväntningar – för den här gången inget annat yrkande än om bifall till utskottets förslag.

Herr WICTORSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är självklart att jag inte kan ha en bild över all odling som bedrivs i Tornedalen, men i tillgänglig jordbruksstatistik, herr Wachtmeister i Johannishus, finns ingenting som pekar på att det bedrivs veteodling i de trakterna. Och jag kan till herr Wachtmeister anföra ett personligt vittnesbörd från en tidigare ledamot av jordbruksutskottet, nämligen herr Uno Hedström, som förklarade att hans far en gång prövade på att odla vete där uppe. Den gången fick de vetet till mogning, de tröskade och körde det till kvarn – men när de kom hem med vetet visade det sig att bullarna som bakades av det var sämre än det sämsta rågröd.

Det må vara hur det vill med detta – om det finns något undantag. Men vad som är viktigt att notera till kammarens protokoll är trots allt det faktum, att avsikten är inte att man i Norrbotten skall starta veteodling för leverans av överskott till andra länder, utan det man avser i Norrbotten är framför allt att få i gång en jordbruksproduktion som är anpassad till länets förutsättningar, inte minst i vad gäller mjölkproduktion, produktion av bär o. d.

Herr ENLUND (fp):

Herr talman! Vid behandlingen av de olika huvudtitlarna i statsbudgeten är det vanligt och naturligt med en allmän belysning av det verksamhetsområde som det aktuella avsnittet gäller. Under de senaste åren har jordbruksdepartementets verksamhetsområde utgjort ett undantag från den regeln i de delar som gäller jord och skog. Och när vi i dag behandlar jordbrukshuvudtiteln finner jag det för min del minst av allt naturligt att ta upp en allmän diskussion om jord- och skogsbruk och de politiska synpunkter och värderingar vi har i fråga om jordbrukspolitiken.

Som herr Victorsson redan nämnt, avslutade 1972 års jordbruksutredning sitt arbete i går genom att överlämna sitt huvudbetänkande till jordbruksministern. Framför oss ligger nu remissbehandlingen och regeringens arbete med en proposition om den framtida jordbrukspolitiken.

I detta läge är det helt naturligt att en allmän jordbrukspolitisk debatt får anstå. Men jag vill ändå här i kammaren uttrycka min glädje över att utredningen blivit enig i sina bedömningar. 1960-talets ganska pes-

simistiska syn på jordbrukets betydelse och framtidsmöjligheter, som också återspeglas i majoritetsbeslutet 1967, kan nu enligt en enig utredning ersättas med en mera positiv syn på jordbrukets roll i samhälls-ekonomi.

Jag vill inte här i kammaren ta upp en strid om historieskrivningen. Vi har inte heller i utredningen funnit det meningsfullt att göra detta, men det är möjligt att vi kan återkomma till även den detaljen när vi längre fram får en större och mera allmän jordbrukspolitisk debatt.

Jag har, herr talman, velat peka på samstämmigheten i utredningen framför allt därför att de 14 reservationerna i jordbruksutskottets betänkande om jordbrukshuvudtiteln möjligen skulle kunna tyda på en stor oenighet i de allmänna jordbrukspolitiska frågorna. Så är det alltså inte.

Vad det gäller i betänkandet är olika prioriteringar av de enskilda anslagsposterna. De socialdemokratiska ledamöterna vill pruta på en del poster och göra påslag på andra. Det har här redan påpekats att summan av dessa förändringar i vart fall inte kan sägas utgöra en förstärkning av budgeten. Som det alltid brukar vara är det ganska lätt att känna sympatier för de förslag som skulle innebära, att angelägna ändamål får ökade resurser. Svårare är det att förorda eller gå med på prutningar på andra anslag, som man kanske tycker är lika angelägna.

När det gäller de anslagsökningar som föreslås i de socialdemokratiska reservationerna om stöd till skärgårdsföretag, till fiskeristyrelsen, till miljövardeforskningen och till undersökning av hälso- och miljöfarliga varor, sammanlagt 4,2 milj. kr., vill jag gärna erkänna att jag finner alla dessa önskemål mycket viktiga. Att vi från folkpartiet ändå inte kunnat tillstyrka dessa önskemål vill jag motivera genom att ordagrant citera följande två rader ur de socialdemokratiska utskottsledamöternas särskilda yttrande vid betänkandet: "Vi är medvetna om att i ett annat budgetläge kunde skäl ha funnits att tillgodose mer av myndigheternas anslagskrav än som nu kan bli fallet."

Med det citatet hoppas jag på en viss respekt från reservarterna när jag yrkar bifall till utskottets hemställan på samtliga punkter i jordbruksutskottets betänkande nr 13.

Herr LUNDKVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Enlund försökte liksom herr Larsson i Borrby komma förbi det faktum att vi på socialdemokratiskt håll vill skapa ett utrymme i budgeten för att exempelvis medge att mera pengar kan läggas på miljövardeforskning. Se bara, även om de pengarna nu redovisas i annat sammanhang, på förslaget att höja skogsvårdsavgifterna! Vi har därigenom mer än tre gånger om täckning i den totala budgeten för den anslagshöjning som vi föreslår på forskningsområdet.

Det går inte att komma förbi det förhållandet att vi i en budgetbehandling har att på alla punkter pröva hur vi skall få fram medel för de uppgifter det gäller. Därvid måste vi också utnyttja sådana möjligheter

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

som vi har anvisat.

Jag står naturligtvis för att den budgetuppläggning som vi har gjort av jordbruksdepartementets anslag är tillräcklig för att ge utrymme för våra anslagsökningar. Även där finns ju, som jag nu har redovisat, ytterligare pengar som också den borgerliga regeringen hade kunnat ta fram, om den hade önskat bidra till att skapa större möjligheter för en så angelägen uppgift som miljövärdhetsforskningen.

Herr ENLUND (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill till det som herr Lundkvist säger bara lägga att de ombytta rollerna uppenbarligen framgår av vår syn på denna fråga.

När det gäller det största påslagsyrkandet från de socialdemokratiska ledamöterna i jordbruksutskottet, nämligen till miljövärdhetsforskningen, vill jag nämna att i utskottsbetänkandet från i fjol nämns den här summan på 60 miljoner till den totala satsningen på miljövärdhetsforskningen. Utskottsmajoriteten påpekade också att miljövärdhetsforskningens betänkande "är f. n. föremål för övervägande inom jordbruksdepartementet". I årets majoritetsskrivning görs samma påpekande. Det betyder att när vi har sagt att vi inte anser oss kunna tillstyrka det här påslaget, har vi använt i huvudsak samma motivering som den socialdemokratiska majoriteten i fjol använde för att då gå emot ett anslagspåslag.

Herr LUNDKVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Skillnaden är bara den att i år – efter det att man från den borgerliga regeringens sida har sagt att man skall intensifiera arbetet på miljövärdhetsområdet – föreslår de borgerliga en ökning av anslaget som är lägre procentuellt sett än vad vi någonsin har haft att ta ställning till i detta sammanhang.

Det är skillnaden mellan hur den socialdemokratiska regeringen såg på angelägenheten av miljövärdhetsforskning och hur den borgerliga regeringen ser på den angelägenheten när man flyttar över från oppositionens mera bekväma tillvaro till ansvaret i regeringsställning.

Herr ENLUND (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag tror att vi kan vara ganska överens om att vi från båda sidor anser att miljövärdhetsforskningen är en mycket angelägen uppgift som bör bedrivas med den största intensitet. Det betyder alltså att om det här funnits budgetekonomiskt utrymme, skulle vi i full enighet kunna biträda de här påslagsyrkandena.

Herr STRÖMBERG i Vretstorp (s):

Herr talman! Anledningen till att vi socialdemokrater i utskottet vid det betänkande som nu behandlas fogat ett antal reservationer är den nya situation som vi befinner oss i, nämligen att även om man vill försöka pressa ned utgifterna så har detta inte kommit till uttryck i utskottsmajoritetens skrivning. Därför får vi från socialdemokraterna försöka ge

uttryck åt denna vilja i reservationer.

Dessutom finns det en principiell skillnad i uppfattning mellan oss socialdemokrater och övriga utskottsledamöter om vilka satsningar som skall göras för att nå bästa möjliga effekt.

Beträffande punkten 3 i betänkandet, som gäller anslaget till lantbruksnämnden, har i den socialdemokratiska partimotionen 1231 framlagts förslag om att full kostnadstäckning skall uttas för de tjänster som lantbruksnämnderna tillhandahåller på beställning och som rör jordbrukets och trädgårdsnäringsens rationalisering.

De borgerliga ledamöterna i utskottet har inte velat följa motionen utan föreslår att en del av kostnaderna även nästa år skall täckas av skattemedel.

Statsmakterna har som regel utformat finansiella mål för avgiftsbelagd verksamhet vid olika myndigheter. Det innebär i allmänhet att full kostnadstäckning skall utgå. Det kan nämnas att riksdagen redan 1967 gjorde ett uttalande om att tjänster som lantbruksnämnd tillhandahåller på beställning i princip betalas så att ersättningen ger full kostnadstäckning. Men riksdagen beslutade år 1967 att under en övergångstid full kostnadstäckning inte skulle krävas. För innevarande budgetår täcker avgifterna 90 % av faktiska kostnader. Det kan också finnas skäl att nämna, eftersom det i diskussionen har förekommit uppgifter om att full kostnadstäckning för den här verksamheten hårdast skulle drabba brukare av mindre enheter, att lantbruksnämnderna förutom denna avgiftsbelagda service bedriver en mycket omfattande och kvalificerad rådgivningsverksamhet, som är helt kostnadsfri. För brukare av mindre enheter, där rationaliseringsmöjligheterna är mycket begränsade, räcker det i de allra flesta fall med att utnyttja denna rådgivning för att uppnå bästa möjliga avkastning. Därför anser vi socialdemokrater i utskottet att avgiftstaxorna fr. o. m. nästa budgetår bör utarbetas så att full kostnadstäckning kan erhållas. Det blir då en verksamhet som är jämställd med den likartade verksamheten vid skogsstyrelsen, där redan nu full kostnadstäckning tas ut. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservationen 1.

Punkten 5 i betänkandet, som rör anslaget för befrämjande av husdjursaveln, är en fråga som har diskuterats tidigare i kammaren. Även där har utskottets borgerliga ledamöter tillstyrkt regeringens framställning i budgetpropositionen om att 100 000 kr. skall utgå i förhöjt bidrag till Wängens hingstuppfödninganstalt. Jag måste säga – som jag också har gjort tidigare – att det var med mycket stor förvåning som vi socialdemokrater i utskottet konstaterade att föredragande departementschef utan någon motivering höjt bidraget med 100 000 kr., detta trots att lantbruksstyrelsen inte äskat något förhöjt anslag i sin budgetframställning till departementet. Om riksdagen bifaller utskottsmajoritetens framställning får lantbruksstyrelsen det med 100 000 kr. förhöjda anslaget att fördela till Wängen vare sig den vill det eller inte.

I vår motion nr 1323 har vi föreslagit att det av föredragande de-

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

partementschefen förhöjda anslaget till hingstuppfödningensanstalten i Wången inte skall föras upp, utan att anslaget till befrämjande av husdjursavel m. m. för budgetåret 1977/78 anvisas ett förslagsanslag av 1 340 000 kr. Detta tar vi upp i vår andra reservation, och jag ber därför att få yrka bifall till reservationen 2.

I budgetpropositionens bilaga 13 har föredragande departementschefen under punkten C 2. Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden föreslagit att anslaget till särskilda utredningar skall ökas med 318 000 kr. De borgerliga ledamöterna i utskottet har tillstyrkt propositionen trots att lantbruksekonomiska samarbetsnämnden själv äskat en anslagsökning till särskilda utredningar med 100 000 kr.

Den av departementschefen föreslagna anslagsökningen avser att täcka ett av statistiska centralbyrån begärt projekt om objektiva skördeprognoser som grundas på väderleksdata. Som framgår av reservationen 4 har socialdemokraterna i utskottet inget att invända mot att den här undersökningen kommer till stånd, men frågan om kostnaderna till projektet bör lämpligen lösas i samband med den prioritering som statistiska centralbyrån gör i sin fördelning av anslag till olika utgiftsändamål. På så sätt skulle en uppräknig av anslaget med 250 000 kr. inte vara nödvändig. I motionen 1323 föreslår vi i stället att lantbruksekonomiska samarbetsnämndens anslag räknas upp med 68 000 kr. till 915 000 kr. Detta tar vi upp i vår reservation nr 4, som jag även vill yrka bifall till.

Herr JONASSON (c):

Herr talman! Utskottets ordförande Einar Larsson har gått igenom budgeten i stort. Jag skall säga några ord om reservationen 5 av utskottets socialdemokratiska ledamöter. Den gäller anslaget till skogsvårdsstyrelserna.

Här har regeringen föreslagit ett anslag på 72 187 000 kr. Herr Lundkvist m. fl. socialdemokrater har i motionen 1323 föreslagit ett anslag på 71 149 000 kr. eller en prutning med 1 038 000 kr. Detta har de följt upp i reservationen 5.

De socialdemokratiska reservanterna vill avvakta skogsutredningens förslag, och därför vill de inte vara med om någon höjning av antalet förrättningsdagar. Som framgår av trycket har jordbruksministern föreslagit en höjning av antalet förrättningsdagar för att tillgodose ett krav på skogsvårdsstyrelsernas engagemang i samhällsplaneringen. Det gäller speciellt arbetet med den fysiska riksplaneringen, som den tidigare regeringen ålade skogsvårdsstyrelserna; det skedde 1975, då riksdagen antog riktlinjerna för den fysiska riksplaneringen. Enligt min mening är det anmärkningsvärt att socialdemokraterna under sådana förhållanden inte vill vara med och betala notan. Här kan man vänta, menar reservanterna, men så kan man inte resonera. Arbetet måste ju sättas i gång.

När det gäller den här uppräknigen med 1 200 dagar kan man alltså vänta tills skogsutredningen är klar, anser socialdemokraterna. När det

däremot gäller skogsvårdsavgifternas höjande kan man inte vänta, enligt samma meningsriktning. Var finns konsekvensen i sådana resonemang? De uttalanden som har gjorts här i dag stämmer mycket illa med det resonemang som bl. a. förutvarande jordbruksministern Lundkvist förde i debatten på det här området i fjol. Det är förvånansvärt hur snabbt en förändring kan inträda.

Vi vet alla att landet behöver mera skogsråvara. Här har skogsvårdsstyrelserna ett stort arbete med tillsyn av lagarnas efterlevnad när det gäller planering, röjning, gallring m. m. Arbete ute på fältet behövs för att stimulera fram högsta möjliga skogsproduktion, som är absolut nödvändig för vårt land.

Vi har fått en ny proposition, nr 111, om ändring i skogsvårdslagen; den skall vi naturligtvis inte behandla nu. Den gäller skyldighet för skogsägare att vidta förebyggande åtgärder för att motverka härjningar av barkborrar. Det är väldigt bra att den propositionen kom, men det är väldigt synd att den inte kom tidigare. I propositionen påvisas hur skogsbruket gjort förluster på ca 400 milj. kr. om året på grund av dessa skadeinsekter. Här måste skogsvårdsstyrelserna få mera arbete med rådgivning, kontroll m. m., och det kräver också ökade insatser.

Med hänsyn till allt detta säger jag än en gång att jag tycker att reservanternas ställningstagande är anmärkningsvärt. Jag yrkar således bifall till utskottets hemställan på denna punkt, vilket innebär avslag på reservationen 5.

Till sist, herr talman, vill jag säga några ord i anledning av de senare inläggen. Herr Wictorsson nämnde den nya jordbruksutredningen och sade att de grunder för jordbrukspolitiken som förutvarande jordbruksministern Holmqvist lade fast har visat sin styrka. Det var den hårda socialdemokratiska inställningen som herr Holmqvist vid det tillfället helt enkelt måste föra fram. Nej, herr Wictorsson, det är jordbrukarnas ansvar för folkförsörjningen, det är deras ansvar för att under sin tid som förvaltare av ett stycke svensk jord vårda det, så att de kan överlämna det till kommande generationer i gott skick, som har varit styrkan. Trots uppmaningar om att lägga igen en tredjedel av Sveriges åkerjord gjorde de inte detta. De höll fast vid näringen, och det är här styrkan ligger. Socialdemokraterna har backat ur sina positioner undan för undan sedan 1967, och därför har det, såvitt jag kan se, varit möjligt för den nya jordbruksutredningen att föra fram eniga synpunkter.

Herr Strömberg i Vretstorp var inne på kostnadstäckningen för lantbruksnämndernas verksamhet beträffande rådgivningen och ville ha en förändring på den punkten. För den som har följt utvecklingen står det klart, att de som bäst behöver råd är de jordbrukare som har en dålig ekonomi. Menar vi någonting med talet om att vi vill hjälpa dem till en bättre situation, då skall vi väl inte klämma åt dem. Jag förstår inte konsekvensen i ett sådant resonemang.

Jag skall inte gå in på anslaget till Wången. Men jag vill bara till herr Strömberg i Vretstorp säga att jag hoppas att herr Strömberg minns

de svårigheter som påpekades av denna anstalts ledning vid ett tillfälle när vi från jordbruksutskottet var där.

Herr talman! Med detta vill jag yrka bifall till utskottets hemställan på alla punkter.

I detta anförande instämde herr Persson i Heden (c).

Herr LUNDKVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Jonasson åberopade mig i samband med en diskussion om skogsvårdsstyrelserna och betydelsen av deras verksamhet. Han gjorde gällande att det var dåligt med konsekvensen på den socialdemokratiska sidan när det gällde inställningen till skogsvårdsstyrelsernas betydelse.

Det kan kanske vara rimligt att erinra herr Jonasson om att i fjol ville man från centerpartiets sida medverka till en nedrustning på skogsvårdsstyrelseområdet, vilket tvingade generaldirektören i skogsstyrelsen att gå ut och säga ifrån på allvar. Han sade att skall den nedprutning av anslagen ske som centerpartiet föreslår, så får vi avskeda ett betydande antal tjänstemän som jobbar med dessa viktiga frågor.

Vi har, herr Jonasson, haft en konsekvent inställning till skogsvårdsstyrelsernas arbete. Vi slogs för dem då, och i år fortsätter vi att säga att skogsvårdsstyrelserna har denna stora betydelse. När nu skogsutredningen och skogsadministrativa utredningen kommer med sina förslag, skall man definitivt avgöra omfattningen av verksamheten. Vi upprätthåller samma höga nivå på den verksamheten som vi förordade i fjol. I vårt särskilda yttrande markerar vi att det är speciellt angeläget att man också ägnar sig åt de uppgifter som herr Jonasson nämnde, bl. a. den fysiska riksplaneringen.

Men märk väl att när skogsvårdsstyrelserna hade det tunga jobbet med uppgifterna i samband med den fysiska riksplaneringen, då ville centern nedrusta skogsvårdsstyrelsernas personella resurser.

Herr WICTORSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill bara ge en kort replik till herr Jonasson.

Vi har aldrig från socialdemokratiskt håll underskattat intresset hos jordbrukarna för att bedriva en fortsatt rationaliseringsverksamhet, herr Jonasson. Den socialdemokratiska jordbrukspolitiken och den jordbrukspolitik som vi nu i utredningen är eniga om bygger ju på förutsättningen – och det har den socialdemokratiska jordbrukspolitiken gjort i alla tider – att man kan räkna med jordbrukarnas egen kraft i rationaliseringsverksamheten. Det skulle vara föga bevänt med en statlig jordbrukspolitik om den bara diskuterades i riksdagens kammare och inte omfattades av dem som är verksamma i näringen.

Herr JONASSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Herr Lundkvist sade att i fjol hade centern en annan

inställning. Ja, det är riktigt, herr Lundkvist. Vi reagerade mot den ökade byråkrati som den dåvarande regeringen tillämpade när det gällde anmälningsskyldighet osv. Detta ville vi markera genom vår motion. Vi hade diskussioner i den här frågan. Men sedan backade vi ut från den positionen efter alla de resonemang som fördes. Jag hade hoppats att socialdemokraterna i detta sammanhang skulle ha kunnat gå samma väg. Men det gör inte socialdemokraterna, och då säger herr Lundkvist att de är konsekventa. Det är väl det som är inkonsekvensen.

Herr Wictorsson säger att socialdemokraterna inte har underskattat jordbrukarnas intresse och arbete med rationalisering. Men vi som känner till förhållandena beträffande 1967 års jordbruksbeslut vet väl att den dåvarande socialdemokratiska regeringen ville lägga ner en tredjedel av åkerjorden. Ni ville ha en prispress på de svenska jordbrukarna så att de skulle försvinna i större utsträckning. Det var inte fråga om likställighet med andra inkomstgrupper, utan det ville man pruta på. Många jordbrukare lockades kanske av detta att ge sig över, som man uttrycker det, men de flesta gjorde det inte. Det var deras inneboende kraft som var den springande punkten och som är styrkan i den situation vi f. n. har på jordbruksområdet. Det var kampen mot den socialdemokratiska regeringens jordbrukspolitik!

Herr LUNDKVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! När den socialdemokratiska regeringen slog vakt om skogsvårdsstyrelserna hette det att det var att slå vakt om en ökad byråkrati. Herr Jonasson försöker att motivera sitt resonemang med att hänvisa till den anmälningsskyldighet som införts och som alla i dag är beredda att acceptera som en nödvändighet, om vi skall kunna bedriva skogsvård och även annat samhällsarbete på det sätt som vi alla ytterst önskar.

När den borgerliga regeringen nu tillträtt och föreslår en höjning av antalet timmar vid skogsvårdsstyrelserna, är det inte längre fråga om ökad byråkrati utan om att ge större effektivitet åt arbetet. Det är ganska belysande för den politiska debatt som fördes i valrörelsen och för den förändring som har inträtt sedan de borgerliga partierna satte sig ner och verkligen fick ta ansvar för det de sysslar med. Det var tidigare alltid så, att de funktioner som vi skapade för att tillgodose de många människornas intressen och för att kunna driva en aktiv samhällsplanering från borgerligt håll betecknades som byråkrati. Nu har man i ansvarställning fått lära sig att de här tjänsterna är nödvändiga, om vi skall få den utveckling som vi eftersträvar på olika områden.

Herr WICTORSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Jonasson befinner sig fortfarande i myternas land. Han säger att man från socialdemokratiskt håll med prispress drev bort jordbrukarna från det svenska jordbruket. De skulle inte ha likställighet med andra inkomstgrupper.

Herr Jonasson! Tyvärr föreligger inte i dag vårt tryckta betänkande

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

från jordbruksutredningen, men när det kommer om ett par veckor studera då de kapitel som handlar om jordbrukarnas inkomstutveckling och standardutveckling! Det är rätt intressanta kapitel i det här sammanhanget, och de gendriver klart och koncist herr Jonassons mytiska påståenden att de svenska jordbrukarna inte har fått del av standardutvecklingen och inte haft en med andra jämförbara grupper likartad utveckling.

När nu herr Jonasson så envist återkommer i den här frågan, varför finns det inte från herr Jonasson, från de centerpartistiska riksdagsmännen eller från den centerpartistiske ledamoten i jordbruksutredningen något konkret exempel på åtgärder som enligt centerens uppfattning skulle förändra den bedrivna jordbrukspolitiken, så att den blev bättre för jordbrukarna?

Herr JONASSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Herr Lundkvist går in på våra ställningstaganden när vi väckte motionen i fjol. Det var på det sättet, som jag tidigare sagt, att vi under diskussionernas gång accepterade ifrågavarande verksamhet och därför kom vi överens vid det tillfället. Vi ändrade oss alltså, och vi har sedan inte fört något väsen om detta.

Det har uppstått ett allt större behov av skogsråvara. Därför står det mer och mer klart att fler insatser behövs. Den nya regeringen har tagit itu med frågan om bekämpning av barkborrar o. d. på ett helt annat sätt än den socialdemokratiska regeringen, som ju hade möjligheter under lång tid men ändå inte gjorde någonting.

Herr Lundkvist säger att det är vi som ändrat oss sedan vi fått ansvaret. Då hade vi inget ansvar. Då fick vi bara gå på enligt herr Lundkvist. Vi har varit konsekventa. Men om ni, sedan ni kommit från ansvaret, har börjat föra en ansvarslös politik får det stå för er räkning. Det är så det ligger till!

Sedan, herr Wictorsson, några ord om prispressen. Då det tidigare jordbruksbeslutet fattades lade socialdemokraterna fram förslaget om prispress m. m., och det drevs igenom – trots våra motattacker. Vi hade en reservation. Det är glädjande att utvecklingen sedan helt enkelt tvingat socialdemokraterna till en annan inställning. Ni tycks alldeles ha glömt eller liksom inte ha möjligheter att fatta att detta har hänt och att det är orsaken till att den nya jordbruksutredningen haft möjligheter att bli enig. Jag vill säga: Det är bara att konstatera att det är på det viset. Vi skall kanske inte gräla om det längre. Det är bra att ni ändrat er – för det har ni gjort.

Herr talmannen anmälde att herrar Wictorsson och Lundkvist anhållit att till protokollet få antecknat att de inte ägde rätt till ytterligare repliker.

Herr OLSSON i Edane (s):

Herr talman! Som herr Lundkvist refererade till när han öppnade den

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

här debatten tidigare i dag har vi från socialdemokratiskt håll i fråga om jordbruksdepartementets huvudtitel genomfört en ingående granskning anslag för anslag. Denna granskning har föranlett oss att föreslå en rad besparingar. Alla de här föreslagna besparingarna skall ses mot bakgrund av vårt partis strävan att i det budgetläge som råder söka begränsa statsutgifterna så långt det över huvud taget är möjligt utan att därför äventyra de verksamheter som berörs av besparingsförslagen.

Jag vill med detta, herr talman, ange bakgrunden till de tre reservationerna från socialdemokratiskt håll nr 8, 9 och 13.

Får jag börja med reservationen 8, som avser Jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt. På den punkten föreslås i propositionen att 250 000 kr. skall användas till pedagogiskt utvecklingsarbete samt till åtgärder som underlättar en internationalisering av utbildningen. Vi reser resor delar föredragandens uppfattning om värdet av ett sådant utvecklingsarbete och av att det får bedrivas också vid jordbrukets högskolor. Här har vi ingen annan mening än den utskottets ordförande gav uttryck för tidigare under debatten i dag. Vi menar alltså inte på något sätt att denna form av utvecklingsarbete, som berör samtliga högskolor, skall ställas åt sidan i vad avser jordbrukets högskolor. Vi anser däremot att det i propositionen begärda särskilda anslaget bör kunna tas ur den gemensamma potten, dvs. det större anslag som står till universitets- och högskoleämbetets gemensamma förfogande. Detta anslag föreslås uppgå till inte mindre än 20 605 000 kr., och det bör – som vi ser det – således finnas utrymme för att ur totalanslaget även ta de 250 000 som äskas till det utvecklingsarbete som beskrivs i betänkandet.

Får jag sedan gå över till reservationen 9 vid punkten Lantbrukshögskolan. Under denna punkt föreslås att en tjänst som universitetsadjunkt skall inrättas fr. o. m. höstterminen 1977. Tjänsten har motiverats med den utökade hortonomutbildningen. Det är visserligen sant att det blir fråga om en viss ökning, men då den är så pass begränsad som till fem elever anser vi reser resor att denna ringa ökning bör kunna genomföras utan att nya tjänster tillförs undervisningen.

Vad det rör sig om är helt enkelt en ökning av antalet studerande från 10 till 15. Vi anser att den ökningen på fem elevplatser skall kunna ske utan att en ny tjänst inrättas. Genom att inte inrätta tjänsten gör vi en beräknad besparing på 105 000 kr. Skulle det senare visa sig att en ökning med fem studerande motiverar en ny tjänst, blir det väl tillfälle att återkomma. Men vi är från socialdemokratiskt håll inte beredda att nu tillstyrka tjänsten – därtill anser vi utökningen vara alltför ringa.

Slutligen till reservation 13 avseende Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.

I den del av kapitalbudgeten som avser byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. anvisas för budgetåret 1977/78 ett investeringsanslag på 60 milj. kr. Därvid har medel till växtskyddscentra i Ultuna och Alnarp beräknats till 30 milj. kr.

Regeringen gav i december 1976 byggnadsstyrelsen i uppdrag att pro-

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

jektera de aktuella nybyggnaderna så, att forsknings- och försöksverksamheten på växtskyddsområdet i enlighet med riksdagens beslut år 1974 kan omorganiseras och lokaliseras till Ultuna och Alnarp. Byggnadsarbetena skall enligt beräkningarna slutföras under år 1979, och totalkostnaden beräknas till 73 milj. kr.

Våra meningar skiljer sig i fråga om de 30 milj. kr. som är upptagna för nästa budgetår för växtskyddscentra. Vi reserverar oss anser att de kostnaderna är för högt beräknade. Vi har gjort bedömningen att det om projektet växer fram i normal takt – som vi räknar med – inte kan vara befogat att pumpa in så stort belopp redan nästa budgetår. För budgetåret 1977/78 borde det vara tillräckligt med 20 milj. kr. Återstoden kan budgeteras för 1978/79.

Här står uppfattning mot uppfattning. På grundval av våra erfarenheter har vi gjort bedömningen att den belastning av anslaget som beräknas för budgetåret 1977/78 för de här nämnda projekten är högt tilltagen. Regeringen har alltså räknat med 30 milj. kr. Ett belopp av 20 milj. kr. får anses som tillräckligt.

Herr talman! Jag vill med det här anförda yrka bifall till reservationerna 8, 9 och 13, som är fogade till betänkandet.

Herr JOHANSSON i Vrångebäck (m):

Herr talman! I proposition 1976/77:100 har departementschefen under rubriken Befrämjande av husdjursaveln m. m. föreslagit ett reservationsanslag på 1 440 000 kr, vilket betyder en uppräknings med 100 000 kr. jämfört med innevarande år. Beloppet skall tillföras det bidrag på 125 000 kr. som hingstuppödningsanstalten Wången har. Märkligt nog har socialdemokraterna i jordbruksutskottet reserverat sig mot höjningen.

Wången har betytt och betyder ganska mycket för den nordsvenska hästrasen. I den utmärkta miljö för hästuppfödning som Wången onckligen utgör har det uppfötts många kvalitativt framstående hingstar, vilkas goda arvsanlag avsevärt förbättrat avelsmaterialet i vårt land. Den nordsvenska rasen, som är landets äldsta hästras inom den kallblodiga sektorn, hade tidigare sin utbredning huvudsakligen i de mellersta och nordligaste delarna av landet. I dag finns det nordsvenska hästar praktiskt taget över hela vårt land.

Man frågar sig då: Vad är orsaken till att rasen fått en sådan utbredning? Det är givetvis den nordsvenska hästens användbarhet, framför allt i skogsbruket, dess goda och sunda konstitution och långa livslängd. Det är värdefulla egenskaper.

Dessa egenskaper är närmast resultatet av ett ordnat och målmedvetet avelsarbete, där Wången och de många enskilda uppfödarna i landet haft den största betydelse. Dessa kan ta åt sig äran och förtjänsten av denna utveckling.

Av de många faktorer som ger grunden för ett gott avelsmaterial torde hingsten ha den största betydelsen – det är ju han som är rasförbättraren. Just därför är det ytterst angeläget att våra hingstuppödnare får sådana

ekonomiska villkor att de kan fortsätta sin verksamhet.

Tyvärr lever rätt många människor i vårt land kvar i 1950- och 1960-talens avhästningsperiod. Riksdagsbeslutet 1966 blev också ett verksamt medel för avhästningen. Dess bättre har utvecklingen gått emot alla de avhätningsspådomar som då gjordes.

Vi har i dag ett mycket stort intresse för hästuppfödning och avel. Antalet stambokförda ston har under de senaste åren ökat avsevärt. Som premieringsförrättare i mitt hemlän, Göteborgs och Bohus län, hade jag vid förra årets sommarpremiering till bedömning upp till 20 ungston i en årsring av nordsvensk ras enbart på *en* plats.

Efterfrågan på inkörda hästar har också ökat. Särskilt under och efter energikrisen var efterfrågan mycket stor. För särskilt skogskörslor är användningen av häst om inte stor så dock betydligt större nu än för några år sedan.

Att i detta läge, som socialdemokraterna i jordbruksutskottet vill, spara in 100 000 kr. är inte försvarbart och står inte i linje med utvecklingen på detta område.

Jag vill erinra kammarens ärade ledamöter om motionen vid 1975 års riksmöte av herr Åsling, i vilken framhölls betydelsen av hästens användande i skogen inte minst ur energisynpunkt. Vid samma riksmöte hade vi en fempartimotion som till vissa delar också vann kammarens gillande.

Enligt uppgift har Wången för avsikt att med dessa 100 000 kr. anställa en eller en och en halv man, vars arbetsuppgifter närmast skall bli att köra in hästarna. Hästarna måste numera vara väl inkörda. Då är de i dag lättsålda. Den nyligen bildade civila ackordshästorganisationen ford- rar också detta för att finna värdar ute i landet som tar emot en ackordshäst.

Vid bedömning av Wångens behov av anslag får vi inte bortse från det förhållandet att Wången nu sköts mycket billigt och att verksamheten bedrivs med bara två man plus föreståndare. Wången har också 50 hektar åker, 60 hektar betesmark och 60 hektar skog. Djurbesättningen består av 70 hingstar och 100 får.

Dessa fakta ger regeringen och utskottsmajoriteten ett fullgott underlag för bedömningen att Wången bör få det föreslagna tillskottet på 100 000 kr.

I reservationen 7 har socialdemokraterna föreslagit en kraftig prutning, inte mindre än 280 000 kr., på det föreslagna anslaget om 652 000 kr. till djursjukhuset i Skara. På grund av de ständigt ökande kostnaderna och inrättningens mycket stora betydelse och värde för djursjukvården bör det föreslagna beloppet 652 000 kr. bifallas av kammaren.

Herr talman! Jag yrkar bifall till jordbruksutskottets hemställan på alla punkter.

Herr JOHANSSON i Holmgården (c):

Herr talman! Egentligen har jag begärt ordet för att kommentera ett

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

förslag som jag förstår kommer under dagens lopp men som ännu inte har framförts. Jag får alltså återkomma till den saken.

Jag är nu angelägen om att ta upp några av de resonemang som förts här i debatten. Jag kan inte gå förbi f. d. jordbruksministerns utomordentligt stora oro över att departementet nu har fått för mycket pengar och över att man inte skall hinna förbruka dem under det verksamhetsår som denna budget avser. Låt oss som exempel ta anslaget Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. Jag skulle mer än väl ha förstått socialdemokraternas reservation på den punkten, om de motiverat den med en minskning av byggandet. Men någonting sådant har ju inte varit deras avsikt. Jag träffade i förra veckan en person som har ansvaret för detta byggande, och han kunde inte begripa att man med 10 milj. kr. ville minska anslaget till ett byggande, som planlades redan under herr Lundkvists tid som jordbruksminister. Detta byggande är i dag utomordentligt angeläget, inte minst därför att det bereder sysselsättning åt människor som är arbetslösa. Att man då skulle minska anslaget när det ändå inte är fråga om någon reell minskning av insatserna är verkligen litet svårt att begripa.

Sedan bara ett par ord om den miljövärdhetsforskning, som det ordats om så otroligt mycket och som herr Lundkvist nu anser vara alldeles för liten. Jag kan inte undgå att göra en enkel reflexion. Herr Lundkvist vill i dag göra gällande att den budget som han föreslog i fjol var mycket starkare än årets. Men varför föreslog han inte då mer pengar för den här åtgärden? Han gör ändå gällande att budgeten i år är svag, medan socialdemokraterna år efter år tidigare lagt fram starka budgetar. Han hade ju då haft lämpliga tillfällen att höja det här anslaget.

Vad jag främst vill säga några ord om är herr Wictorssons resonemang i anslutning till den jordbruksutredning som presenterades i går. Jag är utomordentligt glad över att den utredningen i praktiskt taget alla detaljer är enhällig. Jag är glad över detta därför att jag nu inte behöver känna den otroliga oro som jag och alla mina yrkesbröder kände under 1960-talet med den utveckling som den jordbrukspolitiska målsättningen då medförde.

När herr Wictorsson nu säger att utredningsförslaget innebär en fortsättning på den tidigare jordbrukspolitiken vill jag bara kort och gott konstatera att det nu framlagda utredningsförslaget är en fortsättning på en jordbrukspolitik som formats under årens lopp när socialdemokraterna steg för steg gjort avkall på den målsättning som antogs 1967.

Vi skulle inte ha behövt känna denna enorma oro och vi skulle inte ha behövt vara med om denna katastrofala utveckling av vårt jordbruk om 1967 års jordbrukspolitiska målsättning varit av den art som man nu äntligen kommit fram till. Det gick inte fullt två år efter det att denna målsättning hade antagits förrän vi var tvungna att resa ned från övre Norrland och säga, att om man fortsätter att arbeta efter denna målsättning så finns det över huvud taget inget jordbruk kvar om några år. Det ledde till att jordbruksminister Ingeumnd Bengtsson tillsatte en

utredning angående det norrländska jordbruket. Den utredningen gav sedan resultat.

Det gick sedan ytterligare bara ett och ett halvt år innan man var tvungen att göra avkall på den prispress som man hade lagt fast 1967. Det skedde i samband med överläggningarna inför avtalet den 1 juli 1971. Då var man tvungen att gå med på en höjning av mjölkpriset av en storlek som vi aldrig tidigare hade kunnat notera. Det hade förekommit en utveckling som medfört att man från mejerihåll klart sade ifrån att om denna utveckling fortsatte ytterligare något, så kunde man inte ta ansvaret för att klara färskvaruproduktionen av mjölk. Följaktligen har man steg för steg lämnat den målsättningen, och det är jag utomordentligt glad över, och att man nu gör det i en utredning som lägger ett enhälligt förslag är välgörande. Men det har skapat en sådan situation hos oss att vi har en produktion som är alltför låg för att kunna tillvaratas på ett ekonomiskt sätt.

Jag vill till herr Wictorsson, som är f. d. norrbottning, säga att nog var det onödigt att ägna så mycket tid åt att prata om veteproduktion i Norrbotten. Det vet han eftersom han har tjänstgjort i Norrbotten under några år. Det är inte fråga om en veteproduktion, men det är fråga om att höja en produktion så att vi möjligen kan tillgodose komjölkens behovet inom länet. Det är vad det är frågan om. Att sedan detta innebär en spannmålsproduktion inom länet är också klart, men inte produktion av vete. Men det kan innebära att det på andra håll i länet blir en liten ökning av veteöverskottet, därför att vi inte köper de fodermedel som vi möjligen kan producera om vi odlar upp en del av de jordar som blev nedlagda på grund av att människor i vild förtvivlan rusade från jordbruket. De ansåg sig inte ha någon chans över huvud taget, de kände inte att de hade någon värdighet som jordbrukare och som yrkesmän på det området. Vi är glada över att vi har fått litet av den känslan återställd. Jag tycker att vi kan vara överens om att det är angeläget.

Jag skall bara ta upp en enda detalj till; det som herr Strömberg i Vretstorp nämnde om täckning av lantbruksnämndernas kostnader för de tjänster de ger. Jag är glad över att han i dag har slagit fast att rådgivning till de mindre jordbruken skall vara avgiftsfri. Jag hoppas att vi i fortsättningen kan vara överens om detta. Det har kommit förslag från andra håll som innebär att nämnderna skall avgiftsbelägga och ta ut full täckning även för sådana tjänster. Men jag förstår att jag inte behöver känna oro ens på den punkten, eftersom herr Strömberg kommer att vara med om att slå vakt om den nuvarande ordningen.

När det sedan gäller de övriga tjänster som lantbruksnämnderna lämnar är det ingen som kan komma ifrån att de i huvudsak ges när det är fråga om en rationaliseringsinsats eller en planläggning, som t. ex. en ung jordbrukare gör för att komma i gång med sin verksamhet. Den avgift som redan betalas för tjänsterna är rätt betungande och kan ifrågasättas. Detta är en kostnad som jordbruket rimligen måste få täckning för. Då är bara frågan den om det är bättre att ta ut den i form av

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

höjda priser på produkterna, dvs. av konsumenterna, än att avstå från att ta ut full täckning för dessa kostnader.

Herr LUNDKVIST (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Johansson i Holmgården frågade mig varför inte jag som jordbruksminister i fjolårets budgetbehandling hade föreslagit en ökad satsning på miljöforskning, när jag nu finner den vara så angelägen.

Jag vill då bara säga till herr Johansson att vi i fjolårets budget föreslog en ökning med 14 % av satsningen på miljövärdetsforskningen. Det gav möjligheter till nya objekt och nya insatser. I år har den nuvarande regeringen sagt att man skall intensifiera satsningen på miljövärdet men stannar vid en ökning på 8 %, som nått och jämnt täcker de ökade kostnaderna för löner och andra utgifter.

Herr WICTORSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Om herr Johansson i Holmgården före debatten hade spritt upplysningen till sin partikollega och ordföranden i jordbruksutskottet och till herr Wachtmeister i Johannishus om möjligheterna till veteproduktion i Tornedalen så hade inte jag behövt förlänga debatten här i kammaren.

Sedan, herr Johansson, är jag medveten om att det är angeläget att man i Norrbotten tar till vara alla möjligheter till utökade sysselsättningsstillfällen och att det kan finnas skäl för att man gör den satsning som Norrbottensdelegationen har föreslagit när det gäller utvidgning av jordbruksverksamheten i Norrbotten. Det är en metod. Men det felaktiga i att påstå att sysselsättningsproblemen i Norrbotten skulle vara lösta genom en ökad satsning på jordbruket har säkert norrbottningarna själva framfört till herr Johansson i Holmgården, så detta behöver jag inte förlänga debatten med nu.

Så till frågan om de övergripande målen för jordbrukspolitiken. För 1972 års jordbruksutredning utfärdades direktiv som förutsatte att de nuvarande allmänna målen för jordbrukspolitiken skulle gälla även i fortsättningen, nämligen att jordbruket skall åstadkomma en produktion av önskvärd storlek till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad och att de som är sysselsatta i jordbruket samtidigt skall få del av standardstegringen. Från konsumentens synpunkt innebär detta att kostnaderna för jordbruksproduktionen bör vara så låga som möjligt.

Detta, herr Johansson i Holmgården, var de övergripande målen för 1967 års jordbrukspolitiska beslut. De har också varit de övergripande målen för 1972 års jordbruksutrednings verksamhet. Om detta råder i dag allmän enighet. Jag konstaterar därmed att vi kan låta diskussionen om de mytiska förhållanden i jordbrukspolitiken som centerpartiet och herr Johansson i Holmgården här ägnat sig åt gå till historien. Grunderna för jordbrukspolitiken såsom den formades under den socialdemokratiska

regeringen och av den socialdemokratiska majoriteten i riksdagen ligger fasta – om detta råder enighet, och det är tillfredsställande.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

Herr STRÖMBERG i Vretstorp (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Johansson i Holmgården tog upp frågan om rådgivnings- och serviceverksamhet. Låt mig då säga att lantbruksnämnderna förutom sin ordinarie verksamhet också bedriver en omfattande rådgivnings- och serviceverksamhet. Man skiljer mellan dessa verksamheter på så sätt att rådgivningen är kostnadsfri, medan man för servicen, som man utför på beställning, tar ut en avgift. Rådgivning kan ske dels genom konferenser och studiecirklar, dels genom personlig rådgivning i viss form. Att som herr Johansson påstå att det skulle vara något nytt med kostnadsfri rådgivning är helt felaktigt; det har alltid varit på det här sättet. Rådgivningen är dessutom mycket omfattande, och eftersom de mindre brukarna, som jag sade tidigare, har mycket små rationaliserings- och utvecklingsmöjligheter räcker det oftast med enbart denna rådgivningsverksamhet för att de skall få största möjliga effektivitet på sitt företag.

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Herr JOHANSSON i Holmgården (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill säga ett par ord med anledning av vad herr Strömberg i Vretstorp nu yttrade. Jag känner väl till hur rådgivnings- och serviceverksamheten inom lantbruksnämnderna går till. Vad jag sade var, att jag hoppades att vi fr. o. m. i dag skulle kunna vara överens om att ta avstånd från de förslag som skisserats på utredningsplanet och som eventuellt kommer, innebärande att avgiftsbelägga även den form av rådgivning som nu är kostnadsfri.

Herr Wictorsson sade att om jag tidigare hade informerat beträffande veteproduktionen i Norrbotten, så hade vi inte behövt ägna någon tid åt den frågan här. Jag kan i och för sig hålla med om det, för jag vet ju att herr Wictorsson besitter massor med sunt omdöme. Han har tjänstgjort i Norrbotten under rätt många år, så han känner ju till vilka produktionsförutsättningar vi har där.

Herr Wictorsson slår vidare fast att samma målsättning som tidigare gäller i den nu avlämnade jordbruksutredningen. Jag har inte läst alla detaljer i den nya utredningens förslag, men låt mig ställa en fråga: Innebär det att lantbruksnämnderna i hela Norrlands inland inte kommer att ägna något som helst intresse åt rådgivning eller annan verksamhet för att få jordbruket att bestå i dessa bygder?

Gång efter annan har lantbruksdirektören i vårt län sagt: Vi har inga resurser för inlandet. Vi kan inte göra någonting för inlandet. Detta har sagts under innevarande period. Vi fick visserligen någonting som kallades för B-stödet och som skulle ge oss en viss förbättring. Men det var inte fråga om annat än att de gamla jordbrukarna skulle få ett visst stöd för att kunna fortsätta. Innebär detta följaktligen att en ung människa inte kommer att få möjlighet att satsa på ett jordbruk i inlandet?

49

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Är den målsättningen fastlagd i denna utredning, då kommer det att finnas anledning till oro. Jag tror inte att det förhåller sig så, men så har det varit under de här åren. Framför allt i början av 1970-talet fanns det ingen anledning att förutsätta att lantbruksnämnden skulle ha möjlighet att göra inlandets jordbrukare någon enda tjänst. Kvarstår denna situation ännu?

Herr WICTORSSON (s) kort genmäle:

Herr talman! I dag finns det möjligheter till stöd för Norrbottens inland. De möjligheterna fullföljs om man tar det förslag som jordbruksutredningen lagt fram om regionalpolitiskt jordbruksstöd. Att man satsar på detta innebär ingen förändring i den övergripande målsättningen för jordbrukspolitiken. På den punkten har herr Johansson i Holmgården uppfattat innehållet i jordbrukspolitiken felaktigt.

Herr JOHANSSON i Holmgården (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag är glad över att dessa förutsättningar kommer att finnas, men jag noterar att herr Wictorsson inte känner till de förutsättningar som förelåg tidigare. Då fanns nämligen inte dessa möjligheter. Nu har de tillkommit i viss, liten grad, men de ger inte chans för någon ungdom att få hjälp.

Detta känner herr Wictorsson inte till, och det kan jag förlåta honom, men jag känner till situationen.

Herr NISSER (m):

Herr talman! I jordbruksutskottets digra betänkande nr 13, som nu behandlas, återfinns under rubriken "Bidrag till kalkning av sjöar och vattendrag" motionen nr 848 av herr Andersson i Ljung och mig. Att motionen i fråga kommit att hamna under nyss nämnda rubrik kan måhända verka förbryllande för den som till äventyrs ägnat den ett ögonkast. Den säger nämligen inte någonting om jordförbättringsmedlet kalk i och för sig utan talar bara i tre rader avslutningsvis om möjligheten att höja vissa sjöars pH-värde och på så vis förbättra livsbetingelserna för djurlivet, bl. a. den svenska flodkräftan, *potamobius astacus*. Indirekt kommer sålunda kalken med här på ett hörn, men det är också allt. Motionen handlar, vågar jag påstå, till 98 % om den svenska flodkräftan och dess värsta fiende, den ytterst smittsamma s. k. kräftpesten, och om åtgärder i syfte att motverka denna sjukdom och bevara kräftan såsom art.

Att det ibland måste bereda betydligt huvudbry att placera en del kanhända mer eller mindre kufiska motionsuppkast, bildligt talat, inom utskottsbetänkandenas ram, är fullt förståeligt. Men det har nu en underordnad betydelse, i synnerhet när denna motion ju behandlats av utskottet på ett mycket välvilligt sätt, vilket naturligtvis gläder motionärerna mycket.

Den svenska flodkräftan, *potamobius astacus*, torde vara det skaldjur

som här i landet blivit mest omhuldat "i var mans mun". Detta djurs popularitet är numera oomtvistad, och det är förståeligt med tanke på dess läckerhet. Ingredienserna i och kring förtäringen av detta tiofotade kräftdjur har närapå blivit sakrala i vårt land – till utlänningars ohöjda förvåning och kanske också avund. Ty var annars kan man beskåda något liknande ett svenskt kräftkalas i augustimånens sken med dignande bord, kulörta lyktor, eventuellt spetsiga glas och ett till oigenkännlighet sörplande bordssällskap? Detta djurs popularitet hos svenska folket är ingen gammal företeelse. För drygt en mansålder sedan ansågs detta djur av allmänheten som ett "ogräs". De som då för tiden avnjöt dessa djur under samma ceremonier som nu betraktades som något underliga varelser i vår Herres hage. Priset var också satt därefter. Vid sekelskiftet kostade ett tjog prima Mälarkräftor en tolvskilling eller i dagens mynt ca 25 öre – detta till begrundande och eftertanke över inflationens härjningar på sikt sett. Trots att dagens pris på ett kilogram svenska kräftor varierar mellan 60 och 70 kr. konsumeras allt vad man kan få fram här i landet – ca 200 ton – och därtill bör läggas ca 2 000 ton importerade djur till priser mellan 25 och 30 kr. per kilogram. Svenska folkets kräft-hunger tycks vara lika omätlig som hungern hos kräftans värsta fiende – kräftpesten.

Om atmosfären kring vår flodkräfta är lysande och festlig är dess framtid som biologisk varelse allt annat än lysande. Dråpslaget kom en som-mardag 1907, då enligt sägnen en finländsk skuta fullastad med, som man tyckte, "sjuka kräftor" kom till Stockholm, där man helt sonika lämpade allt över bord i Mälaren. Därefter började kräftpestens "segertåg" över landet.

Alltnog – nu får vi bevittna hur denna art går sin undergång till mötes om inte kraftiga och drastiska åtgärder sätts in mot den förödande kräft- pesten. Redan på ett tidigt stadium försökte man komma till rätta med denna farsot, men de allra flesta åtgärderna har visat sig mer eller mindre misslyckade. Man har för en tid fått bort pesten i vissa vatten, varefter man planterat in nya flodkräftor, för att efter några år återigen kunna konstatera att kräftpest brutit ut.

Inplantering av s. k. signalkräftor blir kanske nästa stora förhoppning om en bättre utveckling på detta område. Nu börjar man även här betvivla denna kräftas immunitet mot kräftpesten. Trots lagstiftning om rigorös desinfektion av fångstmedel etc. tycks pesten sprida sig nästan obehindrat. Det räcker ju med att endast några få slarvar med sina redskap, så är smittan framme. Att sedan förhindra att måsar, minkar, ålar och andra djur kanske också sprider sjukdomen till förut friska vatten torde vara nästan ogörligt.

Kampen för att utrota kräftpesten och bevara den svenska flodkräftan torde sålunda få föras ständigt och utan uppehåll. F. n. används i praktiken mest två preventiva metoder. Den ena är ympning av pesten i sjöar, som angripits, för att snabbt och totalt få bort sjukdomens "värd- djur", dvs. kräftor som ännu ej angripits men som med tiden med hun-

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

draprocentig säkerhet kommer att angripas, och sedan inplantera nytt friskt material. Den andra metoden innebär utläggande av s. k. elspärrar, varvid man hindrar eventuellt smittade kräftor att komma in i friska vatten. Man isolerar sålunda vissa lokaler.

Båda dessa åtgärder kräver dock förberedelser och tillstånd. För att sålunda ympa pesten – sprida den på artificiellt sätt – till ett visst vatten krävs dispens från myndigheter. Epizootilagen sätter här spärrar och gränser. Att erhålla dispens brukar gå, men det tar tid och är ibland förenat med visst s. k. krångel. När elspärrar skall läggas ut kommer man in på områden som regleras i lagen om fiskerätt. Här kan alltså vissa skadeståndskrav resas av strandägare m. fl., och f. n. måste dylika krav på ett eller annat sätt tillfredsställas innan åtgärder kan vidtagas. Allt detta kan ta sin rundliga tid – och under den tiden sprids pesten vidare. Man borde sålunda kunna få snabbare dispens, ett förenklat skadeståndsreglemente borde kunna införas, och bäst vore om medgivande att utlägga elspärrar kunde ges i efterhand, bara för att vinna tid.

Materiel för att utföra nämnda aktiviteter krävs förvisso. Nu får materiel anskaffas än här och än där, vilket tar tid och kostar pengar. Fiskerikonsulenterna borde härvidlag ges möjligheter att lägga upp ett "centralförråd", var och en inom sitt område, för att därigenom snabbt kunna få fram nödig materiel. Fiskerikonsulenterna borde ävenledes ges möjligheter att genom avtal anställa "entreprenörer", vilka snabbt skulle kunna gripa sig an vissa bekämpningsaktioner. Fiskerikonsulenterna har själva mycket annat att göra och har dessutom ont om medhjälpare.

Själva elmaterielen bör genom avtal med statens elinspektion vara godkänd. I annat fall kan det hända att hela arbetet måste "rivs upp" vid en eventuell inspektion. Allt detta kostar i och för sig inte särdeles mycket, enär det blott blir de akuta fallen, som man har stora möjligheter att klara, som blir föremål för åtgärder. För att snabbt kunna ingripa borde således en katastroffond läggas upp så att det hela inte skall stranda på att respektive fiskerikonsulenter ej hinner spåra upp därtill behövliga medel.

För att kunna få en kontinuerlig, effektiv bekämpning av kräftpesten, och sålunda söka bevara den svenska flodkräftan, bör en generell, långsiktig plan göras upp. Fiskeristyrelsen torde vara den härför lämpligaste instansen.

Enligt utskottets skrivning uppmärksammas vissa av de här problemen av de ansvariga myndigheterna, enkannerligen då fiskeristyrelsen. Man kan nu blott innerligt hoppas att snara och effektiva åtgärder vidtas. Det talas ibland om att medan gräset gror dör kon. Det får inte bli så härvidlag, att medan vissa beslutsåtgärder i sakta mak gror fram hos berörda myndigheter, går den svenska flodkräftan sin undergång till mötes.

Då, som nämnts, motionen fått en mycket välvillig behandling, har jag, herr talman, inget särskilt yrkande. Jag ber blott att få yrka bifall till utskottets hemställan i dess helhet.

Herr LORENTZON i Ätran (m):

Herr talman! Lantbruksstyrelsen har under anslaget till veterinärstaten bl. a. föreslagit tio nya fasta förfogandetjänster för en kostnad av 573 000 kr. Vidare har man föreslagit 220 000 kr. för automatisk databehandling av distriktsveterinärernas praktikverksamhet. Föredragande statsrådet har utan motivering avslagit det första äskandet men föreslagit 323 000 kr. för databehandlingen. Utskottet har här helt följt föredragandens förslag med hänvisning till bl. a. försöksverksamhet med kommunikationsradio för veterinärerna och till undersökningar av distriktsveterinärernas arbetsbelastning. I väntan på undersökningsresultat vill utskottet inte tillstyrka vår motion 835, vari vi föreslagit en omDispositionering av anslagen på veterinärstaten.

Herr talman! Jag är medveten om det kärva budgetläget som medfört en stark prioritering av anslagen, men jag är också medveten om under vilka hårda villkor många av våra distriktsveterinärer arbetar. I många delar av landet är bristen på veterinärer för husdjursnäringens behov ganska besvärande. De veterinärer som tjänstgör inom sådana områden, det gäller då främst glesbygdsområdena, gör en verkligt förnämlig insats. Många gör ett verkligt uppoffrande arbete, där både fritid och familj oftast kommer i andra hand. Lika svårt och lika oroande är det för de djurägare som arbetar i de områden där distriktsveterinärproblemen finns.

Vi har i vår motion föreslagit en omfördelning av anslagen till veterinärstaten på så sätt att vi skjuter på databehandlingen av praktikverksamheten, så att distriktsveterinärsorganisationen i stället kan tillföras fem fasta förfogandetjänster. Vi förstår mycket väl det värdefulla i att genom databehandling snabbt få fram trender inom djursjukvården, men vi ifrågasätter om inte vården, djurägarna och inte minst veterinärerna vore mera betjänta av en ökning av antalet veterinärtjänster.

Herr talman! Jag har inget yrkande utan ansluter mig till utskottets skrivning, men gör det med en förhoppning om att de av utskottet nämnda utredningarna snarast leder till de förbättringar för husdjursjukvården och distriktsveterinärsorganisationen som motionen åsyftar.

Herr KNUTSON (m):

Herr talman! Jag kan glädja mig åt en mycket positiv skrivning i detta jordbruksutskottets betänkande nr 13 beträffande min motion 1225. I motionen föreslår jag en ökning av det folkvalda anslaget i lantbruksnämnderna. På s. 5 i utskottets betänkande föreslås visserligen att riksdagen avslår motionen, men var och en som på s. 4 i samma betänkande läser vad utskottet skriver om min motion kan lätt finna att utskottet uppenbarligen hyser starka sympatier för motionen och kanske rent av instämmer i vad jag anför i motionen.

Jag är inte ensam om att tolka utskottet så positivt. Hade det inte förelegat en färsk jordbruksutredning och en del andra utredningsaktiviteter som direkt berör lantbruksnämnderna, hade jordbruksutskottet

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

av allt att döma – jag vågar tro det – även formellt tillstyrkt motionen. Utskottet skriver också rakt på sak att det är med hänsyn till det omfattande utredningsarbetet som man inte gör det.

Jag hoppas emellertid att regeringen vill uppfatta jordbruksutskottets skrivning som en beställning på förändringar av lantbruksnämndernas sammansättning, så att det folkvalda inslaget i nämnderna förstärks. Det är innebörden av min motion. I motionen erinrar jag om den nya regeringens ansträngningar att öka den folkvalda representationen inom länsförvaltningen. När det gäller lantbruksnämnderna anser jag att det finns ett behov. Särskilt bör den folkvalda representation som finns i landstinget få ett större inflytande vid beslutsfattandet.

Enligt gällande instruktion utgörs nämnden av en lantbruksdirektör och åtta andra ledamöter av vilka fyra utses särskilt av regeringen och fyra av landstinget. Tillsammans med lantbruksdirektören utgör de av regeringen utsedda ledamöterna således en majoritet i nämnden.

I nämndens strukturdelegation, där de i allmänhet mest känsliga och lokalt mest betydelsefulla frågorna behandlas, skall det finnas sex ledamöter. Lantbruksdirektören är självskriven, likaså överlantmätaren och länsjägmästaren. Tre av nämndens ledamöter inväljs i strukturdelegationen.

Det visar sig alltså att tjänstemännen är lika många som de övriga ledamöterna i strukturdelegationen. Vill det sig illa är ingen av de tre övriga vald av landstinget! Den folkvalda representationen har i varje fall ingen självklar plats i denna viktiga delegation.

I § 37 i lantbruksnämndernas instruktion anges vilka ärenden som avgörs i plenum, i strukturdelegationen och produktionsdelegationen. Ärenden som faller under delegationens kompetensområde och inte av speciella skäl förs upp i plenum i nämnden blir således inte föremål för något ställningstagande i nämnden i dess helhet. Högst tre av nämndens valda ledamöter har således haft möjlighet att påverka besluten.

Det bör, herr talman, i enlighet med regeringsdeklarationens mål om utvidgad länsdemokrati nu vara angeläget att instruktionen för lantbruksnämnderna ändras så, att den folkvalda representationen i delegationerna förstärks. Detta gäller i synnerhet för strukturdelegationen, där bl. a. jordförvärvsärendena behandlas.

Det synes mig rimligt att åtminstone två av landstinget valda ledamöter alltid skall ingå i strukturdelegationen samt att antalet ledamöter i nämnden utökas till sju, varav högst tre skall vara tjänstemän inom lantbruksnämnden eller på annat sätt adjungerade tjänstemän från annan statlig myndighet.

Instruktionen bör också klart ange, att om en ledamot i en delegation begär att ett ärende skall tas upp till beslut i plenum, skall detta ovillkorligen ske. Likaså bör varje ledamot av nämnden ha rätt att begära att ärende som behandlas i delegation även skall föredras och behandlas i plenum.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr HALLENIUS (c):

Herr talman! I jordbruksutskottets betänkande nr 13 behandlas också anslaget till djursjukhuset vid veterinärinrättningen i Skara. Anslaget är 652 000 kr. vilket utgör ca 20 % av kostnaderna för den beräknade verksamheten.

Djursjukhuset är en sjukvårdsanstalt för djur från jordbrukets animalieproduktion, för hästar och sällskapsdjur. En viktig del av djursjukhusets verksamhet är forskning och högskoleutbildning. Riksdagen har ju beslutat att våra blivande veterinärer skall ha delar av sin utbildning förlagda till djursjukhuset i Skara. Kostnaderna för denna utbildning och forskning bör täckas av anslaget från staten, så att den inte belastar den övriga verksamheten.

I reservation nr 7 yrkar utskottets socialdemokratiska ledamöter att anslaget skall minskas med 280 000 och att detta inkomstbortfall skall täckas med ett ökat avgiftsuttag. Man frågar sig var logiken finns i denna reservation, som föreslår att kraftigt minska anslaget samtidigt som undervisningsverksamheten medför ökade kostnader.

Reservanterna hänvisar till ett ökat avgiftsuttag från djurägarna för att täcka inkomstbortfallet. Taxorna har höjts, men det kan väl inte vara rättvist att djurägarna också skall betala till kostnaderna för forskning och undervisning.

Undervisningen kommer att ställa ökade krav på djursjukhuset, och det är viktigt att det väl kan fylla sin uppgift. En förutsättning för detta är att det finns tillräckliga ekonomiska resurser, så att inte taxorna för behandling blir orimligt höga. Det gäller särskilt behandlingsavgifterna för nötkreatur och svin. Överstiger behandlingsavgifterna plus slaktvärdet djurets livvärde, får man ett för litet antal fall att behandla. Det blir då endast djur med högt avelsvärde som kommer att behandlas. Det kommer då att bli ett för litet antal fall för att undervisningen skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt.

Undervisningsmaterialets lämplighet, en god tillgång till djur från såväl jordbrukets animalieproduktion som övriga djurslag, var en av anledningarna till att förlägga undervisning av veterinärstuderande till djursjukhuset i Skara.

De genomförda taxehöjningarna har gett en viss negativ effekt redan nu och en höjning av dessa, som skulle behövas enligt den socialdemokratiska reservationen, är helt orealistisk om man vill bevara underlaget för undervisningen.

I Skara kan man omsätta de teoretiska studierna i praktiken. Där finns problem från läroböckerna i levande livet, sade en av de studerande i en intervju om verksamheten. Det är viktigt att vi i veterinärutbildningen slår vakt om den möjligheten.

Inte minst mot denna bakgrund är det viktigt att anslaget täcker kostnaderna för forskning och utbildningsinsatsen och för att bevara det undervisningsmaterial som krävs för att undervisningen skall kunna bedrivas på ett tillfredsställande sätt. Utskottet erinrar också om att fi-

nansieringen av djursjukvården behandlats tidigare under detta riksmöte och att den kommer att bli föremål för utredning.

Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

I detta anförande instämde herrar Svensson i Skara (m) och Leuchovius (m).

Herr LÖVENBORG (–):

Herr talman! Jag skall i all korthet plädera för motionen 846 som gäller ökat anslag till skogsvård i norra Sverige. Jag gör det därför att budgetpropositionen på den här punkten, bilaga 13 p. 5 inte är så särskilt generös.

Flera av talarna före mig har tackat för den välvilliga behandling deras motioner fått i utskottets betänkande. Jag tycker dock inte att vår motion fått någon särskilt välvillig behandling. Det berörda stödet går i huvudsak till skogslänen, dvs. till Norrland utom Gästrikland samt till delar av Kopparbergs och Värmlands län, och det har utnyttjats i hundraprocentig utsträckning. Det innebär självfallet också ett väsentligt tillskott till sysselsättningen, och den betydelse det har och skulle kunna få har även vitsordats.

Jag vill plädera för motionen inte minst med hänsyn till det uppenbara krisläge som mitt eget län befinner sig i och som gör att varje tillfälle till sysselsättning måste tillvaratas. Enligt de som handlägger dessa frågor på skogsvårdsstyrelsenivå har alltså stödet hittills utnyttjats till 100 %. Den samlade sysselsättningseffekten har beräknats till sammanlagt 83 000 dagsverken. Men vi har i vår motion vidgat resonemanget och sagt att det även handlar om åtgärder på längre sikt för att trygga både sysselsättning och råvarutillgång.

Eftersom det är långt mellan åtgärd och effekt i skogsbruket är all skoglig expertis överens om att det måste sättas in åtgärder redan nu. De medel som är tillgängliga i detta sammanhang är skogsförädling, skogsodling, röjning, gallring och dikning. Vi har i motionen anført ett par exempel från våra grannländer som vi haft tillfälle att studera. I Finland har man sitt Mera-program, vars syfte är att fördubbla skogsproduktionen, och i Norge arbetar man med Skogsreisingsprogrammet, vars mål är att öka skogsproduktionen med inte mindre än 120 %.

Vi anser att man på längre sikt måste ha ett samlat åtgärdsprogram och att detta måste komma fram mycket snart. Därför har vi i motionen krävt en total plan, som omfattar samtliga skogslän, och att denna plan skall läggas fram nu.

Jag vill härefter återvända till frågan om anslaget. Skogsstyrelsen har med ledning av inkomna ansökningar om bidrag, det långsiktiga behovet av åtgärder och de praktiska möjligheterna att utföra arbetena samt efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen bedömt att anslagsposten bör ökas med 19 milj. kr. till 56 milj. kr. I budgetpropositionen vitsordar departementschefen behovet av intensifierad skogsvård men prutar ner an-

slagsökningen till 12 milj. kr. Vi anser det så angeläget med en intensifierad skogsvård att det av skogsstyrelsen föreslagna beloppet bör anslås. Jag hävdar det också med särskild tyngd med tanke på den kändedom jag har om det uppenbara krisläget i Norrbotten.

Jag ber att få yrka bifall till motionen 846.

Herr JOHANSSON i Holmgården (c):

Herr talman! Jag kan erkänna att herr Lövenborg har sagt många sanna ord när han talat om behovet av en satsning på skogsvård i Norrland. Det var en av de första frågor som jag ägnade mycket tid åt när jag kom till detta hus, och vi har sedan lång tid tillbaka också på länsplanet och bl. a. i länsstyrelsen satsat mycket arbete på att få igenom detta skogsvårdsprogram. Till slut fick vi äntligen en början till ett sådant. Det har sedan inte utvecklats med någon större fart men ändå gått framåt år för år.

I fjolårets motsvarande proposition var det faktiskt meningen att man reellt skulle sänka beloppet en del. Men efter mycket förhandling med socialdemokrater och vpk lyckades vi äntligen komma fram till ett förslag, i enlighet med en motion som jag själv hade väckt, innebärande ytterligare 7 milj. kr. utöver det äskande som då förelåg.

I år har utskottet föreslagit detta anslag höjt med ytterligare 12 milj. kr. Även om det finns utrymme för fler insatser av denna typ – det är jag helt medveten om – tycker jag i alla fall att vi får en utveckling här som gör att vi år efter år kan tro att vi kan komma fram till det resultat som vi förebådade i de första förslagen om detta skogsvårdsprogram, som vi lade fram för åtta nio år sedan.

Mot bakgrund härav ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr LÖVENBORG (–):

Herr talman! Jag vill bara säga att om herr Johansson i Holmgården nu håller med om att behovet är betydligt större än vad som täcks in av detta anslag, borde han också ta konsekvenserna av resonemanget och stödja vänsterpartiet kommunisternas motion i omröstningen.

Det har ju hänt saker och ting framför allt när det gäller Norrbotten – kraschen med Stålverk 80 och mycket annat – som gör att varje tillfälle att skapa möjligheter till ökad sysselsättning måste tas till vara. Jag har fått det beskedet från dem på skogsvårdsstyrelsen som sysslar med dessa frågor att det inte är något som helst tvivel om att det finns ett betydligt större behov. Man skulle kunna sätta in mer pengar, och det finns människor som är beredda att ta emot dem och se till att de kommer i rotation. Därför bör man med hänsyn till det extraordinära läget längst i norr också, som ett minimum, gå med på den anslagsbegäran som skogsvårdsstyrelsen har framställt.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Herr JOHANSSON i Holmgården (c):

Herr talman! Under de år som jag har suttit på denna bänk har jag gång efter annan fått nöja mig med ett mindre anslag, en mindre ersättning för saker och ting som jag tyckt varit utomordentligt önskvärda. Detta gäller även nu. Men jag är medveten om angelägenheten och kommer följaktligen att arbeta för en successiv ökning av detta anslag.

Mot denna bakgrund vidhåller jag mitt yrkande.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 3

Mom. 1-3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Strömberg i Vretstorp begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 3 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Strömberg i Vretstorp begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 153
Nej - 119
Avstår - 1

Mom. 5

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4

Utskottets hemställan bifölls.

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Punkten 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Strömberg i Vretstorp begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 5 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Strömberg i Vretstorp begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 142
Nej - 131
Avstår - 1

Punkten 6

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 7

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 2 och 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wictorsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 7 mom. 2 och 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wictorsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 141
Nej - 131
Avstår - 1

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde

Mom. 4

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 8

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 9

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Strömberg i Vretstorp begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 9 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Strömberg i Vretstorp begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 142
Nej - 131
Avstår - 1

Punkterna 10 och 11

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 12

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wictorsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 12 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wictorsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 141
Nej - 129
Avstår - 1

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Punkten 13

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 14

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 846 av herr Lövenborg m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lövenborg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 14 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 846.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lövenborg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 255
Nej - 15
Avstår - 1

Punkten 15

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 16

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 6 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wictorsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 16 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 6 av herr Lundkvist m. fl.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977.

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wictorsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 142

Nej - 131

Punkterna 17-22

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 23

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 7 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wictorsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 23 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 7 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wictorsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 153

Nej - 118

Punkterna 24-27

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 28

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 8 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Olsson i Edane begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 28 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 8 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Olsson i Edane begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 142
Nej - 130

Punkten 29

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 30

Mom. 1 och 2

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 9 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Olsson i Edane begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 30 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 9 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Olsson i Edane begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 153
Nej - 118

Punkterna 31-35

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 36

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 10 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lundkvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i be-
tänkandet nr 13 punkten 36 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 10 av herr Lundkvist
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lundkvist begärde röst-
räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-
ning gav följande resultat:

Ja - 140
Nej - 130
Avstår - 1

Punkten 37

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 38

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels re-
servationen nr 11 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra
propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lundkvist
begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i be-
tänkandet nr 13 punkten 38 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 11 av herr Lundkvist
m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens
ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lundkvist begärde röst-
räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröst-
ning gav följande resultat:

Ja - 142
Nej - 130

Punkten 39

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 40

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels re-
servationen nr 12 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra

propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Lundkvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 40 mom. 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 12 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Lundkvist begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 156
Nej – 116

Punkterna 41–44

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 45

Mom. 1

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. 2

Positioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 13 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Olsson i Edane begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 45 mom. 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 13 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Olsson i Edane begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 152
Nej – 118

Punkten 46

Utskottets hemställan bifölls.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
jordbruksdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

Fredagen den
25 mars 1977

*Bojkottåtgärder
mot Chile*

Punkten 47

Mom. 1 och 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 14 av herr Lundkvist m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Wictorsson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller jordbruksutskottets hemställan i betänkandet nr 13 punkten 47 mom. 1 och 2 röstar ja, den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 14 av herr Lundkvist m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Wictorsson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 155

Nej - 116

Mom. 3

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 48 och 49

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 7 Bojkottåtgärder mot Chile

Föredrogs utrikesutskottets betänkande 1976/77:14 med anledning av motion om bojkottåtgärder mot Chile.

I detta betänkande behandlades motionen 1976/77:57 av herr Werner m. fl. (vpk), vari föreslagits att riksdagen hemställde hos regeringen

1. att ta initiativ till bojkott av Chilejuntan på alla plan,
2. att i internationella sammanhang aktivt verka för att inga krediter, lån eller några former av bistånd kom Chilejuntan till godo,
3. att inom den s. k. Parisklubben verka för att Chile inte beviljades några skuldlettningar,
4. att framlägga förslag som stoppade svenska företags kapitalexport till Chile,

5. att i alla internationella sammanhang verka för en total bojkott av fascistjuntan i Chile enligt de rekommendationer som fanns utarbetade i den chilenska landsorganisationen CUT:s solidaritetsplattform.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle avslå motionen 1976/77:57.

Herr SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Det borde inte vara nödvändigt att återigen dra upp frågan om förhållandena i Chile under den fascistiska militärjuntans förtryck. Vi känner alla till dem. Vi läser från och till om dem i våra tidningar, gör en förströdd notering inför en rubrik som meddelar om nya övergrepp, ny terror. Vi ser fortfarande, även om det numera inte är förstahandsnyheter, någon kort rapport i våra TV-sändningar. Vi har på många orter chilenska flyktingar mitt ibland oss, som personligen kan informera oss.

Ändå är det nödvändigt, också här i den svenska riksdagen, att ständigt aktualisera frågan. Och det kommer att vara nödvändigt så länge som förtrycket består och vi inte gör allt vad vi förmår för att bekämpa det. Och det gör vi inte!

Det är detta som är anledningen till att vpk på nytt har väckt motionen om bojkottåtgärder mot Chilejuntan. Utrikesutskottet påpekar mycket riktigt att en motion med "praktiskt taget likalydande yrkande som de nu aktuella framfördes förra året". Man konstaterar också att den avlogs, vilket är den behandling man föreslår även för den här motionen.

Men förtrycket i Chile avslås inte! Det avslås inte av storföretagen, varken svenska eller andra. De tjänar pengar på det! Det avslås inte av USA-imperialismen och de politiska intressen som den tjänar. Den utnyttjar förtrycket för att stärka sitt grepp över Chile och hela den sydamerikanska kontinenten.

Förtrycket avslås inte heller av några parlamentariska församlingar i den västliga världen, följaktligen inte heller av Sveriges riksdag. Motioner är det lätt att avslå, det klarar man av på ett A 5-ark, men förtryck på olika platser i världen avskaffas inte lika lätt.

Till det behövs konkreta åtgärder av det slag som föreslås i den här motionen. Och det är inga orimliga förslag! Om vilja fanns skulle vi som enskild nation kunna göra en stor insats i den här och andra liknande frågor. Jag erkänner gärna att de åtgärder och ställningstaganden som utskottet talar om att Sverige har gjort i FN sedan vi senast diskuterade bojkottåtgärder mot Chile är riktiga. Men det är för litet! Vi skulle kunna stoppa svenska företags investeringar i Chile. Vi skulle kunna bojkotta den chilienska kopparn. Vi skulle kunna stoppa export till Chile av viktiga varor. Det skulle inte skada våra nationella intressen. Tvärtom! Det ringa ekonomiska avbräck som det skulle vålla oss skulle vi reparera många gånger om i framtiden.

Inne i Chile genomförs i mars månad en öppen kampanj för de många försvunna fångarna. Bakgrunden är att under år 1976 började allt fler människor som hade fångslats av juntan försvinna. De försvann för att juntan för världen skulle kunna bevisa att några politiska fångar inte längre fanns i Chile. Antalet försvunna fångar beräknas av Amnesty International till över 2 000. Den kampanj som nu förs inne i Chile och som bedrivs av bl. a. kyrkliga organisationer är självklart inte riskfri under det nuvarande förtrycket. Den behöver därför allt stöd utifrån. Här i Sverige har Hamnarbetarförbundet som vanligt gått i spetsen och genom-

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Bojkottåtgärder
mot Chile*

för bojkott mot chilenska varor i vad gäller både export och import, under de tre månaderna mars, april och maj. Det vore hedrande och glädjande om de svenska folkvalda på samma sätt ville visa sin solidaritet inte bara i ord utan också i handling.

Herr talman! Jag yrkar bifall till motionen 1976/77:57.

Under detta anförande övertog herr andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Fru SUNDBERG (m):

Herr talman! Herr Söderqvist påpekade att det inte är länge sedan kammaren debatterade ett betänkande från utrikesutskottet som var avgivet med anledning av ett par motioner från vänsterpartiet kommunisterna med krav på olika åtgärder mot regimen i Chile. Det betänkande som nu föreligger behandlar likartade krav som det förra betänkandet. Utskottet har inte ändrat uppfattning. Jag vill gärna hänvisa till vad jag i kammaren sade i frågan den 9 december förra året. Ändå vill jag på intet sätt kritisera vpk för att det ånyo tar upp förhållanden som av hela svenska folket uppfattas som angelägna. Det ger nämligen utskottet möjlighet att redogöra för nya ingripanden från regeringens sida i den riktning som vpk har krävt och som hela svenska folket kräver, nämligen att vårt land i olika internationella sammanhang klart skall ge uttryck för den avsky som vi känner inför övergrepp och brott mot mänskliga rättigheter.

Det vore nämligen inte riktigt om vpk skulle uppleva sig ha någon sorts ensamrätt i vårt land till att försvara de mänskliga rättigheterna. Sedan utskottet i höstas behandlade de förra motionerna har Sverige i Världsbanken motsatt sig att Chile skulle få ta upp ett nytt lån, och redan tidigare när frågan först aktualiserades hade Sverige aktivt verkat för att förhandlingar om ett sådant lån inte skulle komma till stånd. Som framgår av betänkandet framförde den svenske ambassadören på samtliga nordiska länders vägnar vid UNDP:s styrelsemöte i år att man inte kunde stödja förslaget om ett nytt landprogram för Chile för den kommande femårsperioden.

Vår ambassadör använde inga milda ord. Han hänvisade till den totala frånvaron av socialt medvetande såväl i den chilenska ekonomiska politiken som när det gällde det aktuella landprogrammets innehåll.

Vpk är alltså inte ensamt om att beskriva den politiska situationen i Chile med starka ord. Det vore kanske önskvärt om vpk:s ledamöter kunde inse att vårt land faktiskt är aktivt engagerat för att skapa en bred och allmän opinion runt om i världen mot den chilenska regimens agerande.

Låt mig erinra om ambassadör Rydbecks tal i Chilefrågan i FN:s tredje utskott i november förra året, då man behandlade rapporten från sociala och ekonomiska rådet. En särskild arbetsgrupp hade lagt fram en rapport om Chile. Vår ambassadör citerade rapporten och framhöll bl. a. att

undantagstillståndet alltjämt brukas för att kränka mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. Bruket av tortyr fortsätter i oförminskad omfattning, människor försvinner alltjämt av politiska skäl. Rydbeck gratulerade också arbetsgruppen till att ha lagt fram en rapport som var opartisk och objektiv, och han förklarade att de chilenska myndigheterna, trots att de försökt smutska rapporten, inte hade lyckats framställa den i tvivelaktig dager.

Utskottet har, som herr Söderqvist sade, yrkat avslag på årets motion från vänsterpartiet kommunisterna när det gäller en bojkott mot Chile. Bakgrunden därtill är att utskottet inte delar vpk:s uppfattning om vilka metoder som skall användas för att skapa den opinion vi alla finner önskvärd.

Sverige har tidigare tagit en princip för ekonomiska sanktioner mot enskilt land, och den principen utgår från vår tradition att endast goda sådana sanktioner som godkänts av FN:s säkerhetsråd. Jag är av samma skäl som jag angav i december övertygad om att sådana sanktioner är de enda som kan ge resultat. Nu sade herr Söderqvist att ett enskilt svenskt agerande inte skulle skada våra nationella intressen. Det kan kanske vara riktigt, men jag är övertygad om att det skulle skada Förenta nationernas intressen, så till vida som vi därmed skulle försvaga FN:s möjligheter att agera på det sätt som vi finner önskvärd.

I övrigt vill jag säga, herr talman, att Sverige med all säkerhet även i fortsättningen kommer att kritisera inte bara situationen i Chile utan regimer i alla länder, där medborgarna lever under förtryck och där mänskliga rättigheter förkvävs.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utrikesutskottets hemställan i dess betänkande nr 14.

Herr SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Utskottets representant säger, att utskottet inte ändrat uppfattning. Det är därför vi ansett oss nödsakade att återupprepa vår motion.

Vi i vpk har aldrig påstått att vi skulle ha ensamrätt att visa indignation över förtrycket i Chile eller på andra håll. Såsom framhållits här ligger det en bred folklig opinion bakom fördömandet av förhållandena i Chile. Vpk är en del av den opinionen.

Att vi gång på gång framträder i denna fråga beror på att vi anser att det inte räcker med ord utan att man måste ta till mer konkreta åtgärder.

Jag erkänner gärna – och det gjorde jag redan i mitt första inlägg – att Sverige gjort bra insatser i internationella församlingar på det verbala planet. Man har gjort uttalanden. Ministrar och andra representanter för oss i internationella församlingar har stigit upp och hållit fina tal med vackra uttalanden. Det är bra, men det räcker inte med det.

Vi har olika uppfattning om hur aktionerna skall drivas, säger utskottets representant. Ja, det är just vad vi har. Vi möter här samma problem

som vi åtskilliga gånger tidigare har debatterat, senast i höstas när det gällde Chilefrågan och Sydafrikafrågan. Vänsterpartiet kommunisterna är självfallet inte mot aktioner via FN eller andra internationella organ, men vi anser att Sverige som enskild nation också skulle kunna göra en egen, konkret insats av det slag som vi föreslagit i vår motion.

Jag vill ännu en gång hänvisa till den chilenska landsorganisationens upprop till alla världens folk med vädjan om hjälp och stöd. Man begär där just sådana här bojkottaktioner av olika slag – mot den chilenska kopparförsäljningen m. m. Det är detta saken gäller. Det är inte fråga om att vi inte skulle ställa upp och kräva sanktioner via FN och andra organ. Men vi måste komplettera detta med konkreta åtgärder på det nationella planet, där vi själva tar initiativ. Det skulle inte skada våra nationella intressen, detta har jag fått medhåll i, och det skulle inte heller skada FN:s intressen.

Det är ett helt orimligt påstående att FN:s intressen på något sätt skulle skadas av att Sverige tog enskilda bojkottinitiativ här eller i andra liknande fall. Det skulle tvärtom vara till stöd för opinionen i Chile och bra för Sverige. Jag tror också att det skulle vara bra för FN som organisation.

Fru SUNDBERG (m):

Herr talman! Jag står fast vid min uppfattning att ett enskilt agerande från vilket land det än må vara bidrar till att försvaga Förenta nationernas insatser när det gäller sanktioner av ekonomisk eller annan art mot ett visst land. Det är genom enighet som världens olika länder kan utöva en effektiv påtryckning. Om olika länder, Sverige eller andra, skulle börja agera fritt, skulle det i övriga länder minska önskan om, möjligheten av och först och främst tilltron till effekten av gemensamma sanktioner inom FN:s ram. Därför står jag vid den uppfattningen att det från alla synpunkter är mest effektivt om vi agerar så som vi har gjort av tradition och så som de flesta av FN:s medlemsländer gör i sådana här frågor.

Herr SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag vidhåller att det är helt orimligt som påstås här, att det på något sätt skulle skada eller splittra den internationella insatsen i FN eller andra organ om Sverige tog enskilda initiativ. Det finns inte något som helst bevis för att så skulle vara fallet. Vi skall fortsätta att agera på det diplomatiska planet, i FN och andra internationella organ, av typ Världsbanken och andra, självfallet. Men det kan ju inte vara till skada för de nationerna när vi sluter upp med världen i övrigt, som det sägs här, om vi dessutom vidtar egna åtgärder. Det är ett påstående som hänger helt och hållet i luften. Hur skulle det kunna skada FN eller den samlade världsopinionen? Det finns inga som helst belägg för ett sådant påstående.

Vi behöver arbeta på båda planen; dels på det diplomatiska planet, dels med egna initiativ i den riktning som den chilenska landsorgani-

sationen tydligt och klart har begärt, och som Allendes f. d. regeringsparti, Unidad Popular, också har begärt att världens nationer skall ställa upp på. Det är självklart. Båda sakerna skall göras och den ena utesluter inte den andra.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 57 av herr Werner m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 14 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 57.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Söderqvist begärde röst-räkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 252
Nej - 16

§ 8 Erkännande av och bistånd till Östra Timor m. m.

Föredrogs utrikesutskottets betänkande 1976/77:15 med anledning av motion om erkännande av och bistånd till Östra Timor m. m.

I detta betänkande behandlades motionen 1976/77:1062 av herr Werner m. fl. (vpk), vari hemställdes

1. att riksdagen i skrivelse till regeringen skulle anhålla om att diplomatiska förbindelser upprättades med regeringen i Demokratiska republiken Östra Timor.

2. att riksdagen beslutade anvisa 5 000 000 kr. till humanitärt bistånd åt Demokratiska republiken Östra Timor och FRETILIN, den revolutionära fronten för Östra Timors oberoende.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle avslå motionen 1976/77:1062.

Herr MÅBRINK (vpk):

Herr talman! I november förra året diskuterades den nu aktuella frågan i kammaren, alltså frågan om erkännande av och bistånd till demokratiska republiken Östtimor. Det finns därför ingen anledning för mig att upprepa

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Erkännande av och
bistånd till Östra
Timor m. m.*

Fredagen den
25 mars 1977

*Erkännande av och
bistånd till Östra
Timor m. m.*

beskrivningen av de förhållanden som resulterat i det nuvarande tillståndet på Östtimor. Jag hänvisar alltså till tidigare protokoll.

Jag vill i stället kommentera utrikesutskottets motiveringar för avslagsyrkandet på våra två krav i motionen. Utskottet anför mot ett svenskt erkännande av Östtimor att de folkrättsliga förutsättningarna som angivits vid tidigare behandling av frågan alltså saknas. Jag accepterar inte denna argumentation. Det finns en laglig regering under Fretilins ledning på Östtimor. Denna regering har haft full kontroll över sitt territorium. Den har huvudstaden Dili och nära nog hela Östtimors befolkning bakom sig. Sedan december 1975 har fascistjuntan i Indonesien ockuperat vissa delar av landet, bl. a. huvudstaden Dili. Det har gjort att den lagliga regeringen temporärt tvingats flytta från huvudstaden. Denna regering befinner sig inne i Östtimor och leder framgångsrikt kampen mot Indonesiens övergrepp.

Jag har i tidigare debatt sagt att uttalanden om vad som strider mot internationell rätt i fallet Östtimor inte innebär ett erkännande av landets självständighet och ett erkännande av Fretilin som dess rättmätiga regering. Vad som däremot strider mot internationell rätt är Indonesiens överfall på Östtimor. Östtimor är alltså en delvis ockuperad stat, men det kan inte vara skäl till att denna stat inte erkänns. Med samma motivering skulle vi inte ha kunnat erkänna staten Norge eller staten Danmark under andra världskriget.

Ett erkännande av Östtimors självständighet skulle vara ett slag mot de indonesiska fascisternas brott. Det skulle vara ett stöd för Östtimors folk och för alla folk som kämpar för nationellt oberoende mot kolonialt förtryck.

Herr talman! Östtimor är en liten nation i den ostindiska övärlden, ca 500 km nordväst om Australien. Att Östtimor med sina omkring 650 000 invånare är ett litet land gör inte den indonesiska fascistjuntans brott mot Östtimors självständighet mindre.

I vpk:s motion finns också ett yrkande om humanitärt bistånd med 5 milj. kr. till Demokratiska republiken Östtimor. Utskottet avvisar detta yrkande med motivering att det nu liksom tidigare inte finns praktiska möjligheter att kanalisera ett sådant bistånd.

Låt mig först säga att det finns ett enormt behov av insatser för befolkningen på Östtimor. Genom århundraden av portugisiskt kolonialt förtryck har landets utveckling förhindrats. Befolkningen har hållits nere i fattigdom, nöd och analfabetism. Barnadödligheten är skrämmande – 40 % av barnen når aldrig fem års ålder. Malaria och tbc skördar ständigt talrika offer.

Den indonesiska ockupationen har resulterat i ytterligare svårigheter. Ockupanterna utövar en systematisk terror mot befolkningen.

Självklart uppstår svårigheter, bl. a. transportmässiga, i ett ockuperat land. Men det finns ingen anledning för utrikesutskottet att ta detta som argument för att inte ge humanitärt bistånd till den lagliga regeringen under Fretilins ledning. Det finns kanaler för en biståndsinsats till de

drabbade människorna på Östtimor. Jag vill, herr talman, i detta sammanhang citera vad demokratiska republiken Östtimors utrikesminister anförde vid sitt besök i Sverige i december förra året:

Jag har hört att det här i Sverige uppges som en ursäkt för att man inte stöder Fretilin att man inte vet vart stödet skall sändas. Det är en dålig ursäkt. Den första frågan är: Bör eller bör inte den svenska regeringen ge stöd till Östtimors folk? Om den svenska regeringen svarar ja, så är det Fretilins sak att organisera mottagandet av stödet. Det går bra att sända en representant för den svenska regeringen för att se hur vi använder stödet, men det är vår egen sak att bestämma hur det skall användas. Vi accepterar inga villkor för den hjälp som ges oss. Vi får hjälp nu från våra vänner, men av säkerhetsskäl kan vi inte göra något stort nummer av hur den hjälpen kommer till Östtimor.

Jag vill med detta, herr talman, yrka bifall till motionen 1062.

Herr KORPÅS (c):

Herr talman! Jag delar herr Måbrinks uppfattning om det tragiska i att ett folk hindras av främmande ockupanter från att avgöra sin egen framtid. Jag är också helt på det klara med att det är en situation för befolkningen som är mycket svår. Det är uppenbart att här är det människor som lider nöd och som därför borde få hjälp.

Liksom herr Måbrink avstår jag från att teckna bakgrunden till att det har blivit på detta sätt. Vi har ju, som herr Måbrink sade, nyligen i riksdagen haft en debatt om saken.

Vi har inte olika uppfattningar om behovet av hjälp, om det angelägna i att stödja Östra Timors folk. Men det sätter inte heller utrikesutskottet i fråga, utan man konstaterar ju att förhållandena inte är sådana att det går att biträda motionens två yrkanden. Det finns inte folkrättsliga förutsättningar för ett erkännande av regeringen i Demokratiska republiken Östra Timor enligt de regler som tillämpas i umgänget stater emellan.

Nu avvisar herr Måbrink detta och säger att den här regeringen hade kontroll över Östra Timor före den indonesiska ockupationen. Men det avgörande är ju att den i dag uppenbarligen inte har det. Den finns – jag tror att det är riktigt – i delar av Östra Timor, men den har inte full kontroll över det område som den menar sig representera.

Indonesiens ockupation är det som strider mot internationell rätt, säger herr Måbrink. Ja, självklart – men för oss är den ändå i dag ett faktum. Den regering som finns och som herr Måbrink åberopar har fått finna sig i att vika för en indonesisk ockupation. Vi accepterar inte den indonesiska ockupationen från svensk sida – det har vi visat genom att uppträda i Förenta nationerna för Östra Timors folk. Senast hösten 1976 antog ju FN:s generalförsamling med svenskt stöd en resolution, där Indonesien uppfordrades att dra bort sina trupper. Indonesien har inte gjort det. Vi har inte i dag en regering för Östra Timor som vi vill, som vi kan erkänna.

Fredagen den
25 mars 1977

*Erkännande av och
bistånd till Östra
Timor m. m.*

Så till det andra yrkandet – 5 miljoner till humanitärt bistånd. Jag vill först säga att vi inte behöver anslå medel i och för sig till det här biståndet, om vi kommer fram med det, för det finns i så fall möjligheter att ta av katastrofmedlen under biståndsanslaget. Vi vet att före Indonesiens ockupation gick det svenskt bidrag till Svenska röda korset och därifrån vidare till Internationella röda korsets hjälparbete på Östra Timor. Nu kommer Internationella röda korset inte åt att arbeta på Östra Timor, och enligt de uppgifter vi har i utrikesutskottet finns det inte heller andra vägar att komma in.

Behovet är alldeles uppenbart enormt, och jag förutsätter att så snart det är möjligt att komma in här med ett humanitärt bistånd i linje med svenska traditioner då skall också den frågan tas upp ordentligt. Men för det behövs – jag säger det än en gång – i dag inte något beslut om särskilt anslag, eftersom sådana pengar redan finns.

Sverige erkänner alltså inte Indonesiens ockupation av Östra Timor. Jag utgår ifrån att vi i FN och på annat sätt fortsätter att arbeta för att Östra Timors folk skall få bestämma över sin egen framtid.

Med det anförda, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr MÅBRINK (vpk):

Herr talman! I den första frågan, om erkännandet, skall jag inte argumentera ytterligare, eftersom jag vet att vi där har olika uppfattningar. Jag vill bara säga att de principer som utrikesutskottet nu trycker så hårt på inte alltid har tillämpats. Jag vill påminna om frågan om erkännandet av Tyska demokratiska republiken. Denna blev, trots att alla de nu aktuella förutsättningarna var uppfyllda, ändå inte erkänd.

När det sedan gäller biståndet är det riktigt, som Sture Korpås säger, att detta under alla förhållanden kan utbetalas. Jag menar dock att ett uttalande från riksdagen för ett humanitärt bistånd skulle vara en solidaritetshandling av oerhörd betydelse för dem som nu slåss mot de indonesiska inkräktarna.

Om jag fattat Sture Korpås och utrikesutskottet rätt finns det inte förutsättningar för direkt bistånd till Östtimor, men kan då anlita någon rödakorsorganisation där eller Internationella röda korset. Man kan även tänka sig andra vägar. Jag citerade utrikesministern Hortas uttalande förra året när denne besökte Sverige. Man kan ju utnyttja kanaler via ett annat land, herr Korpås, där det exempelvis finns representanter för FRETILIN, som i sin tur kan föra in biståndet till Östtimor. Så har ju Sverige gjort i andra sammanhang när det gällt att stödja befrielseörelser. I exempelvis södra Afrika har vi inte alla gånger kunnat gå direkt till befrielseörelserna utan fått gå via ett annat land för att få in biståndet. Sådana kanaler finns alltså klara, och jag förstår inte varför inte utrikesutskottet kan ta upp den frågan till seriös behandling.

Herr KORPÅS (c):

Herr talman! Herr Måbrink drog paralleller med södra Afrika. Där har

vi stött befrielseörelserna på grundval av beslut i den riktningen i Förenta nationerna. Det har alltså varit vår folkrättsliga bas för att stödja befrielseörelserna. Vi har inte gjort detta i några andra sådana fall. Men jag vill än en gång säga att när det blir möjligheter att gå in – och vi har i utskottet uppfattat det så att sådana inte föreligger i dag – förutsätter jag att man kommer att göra det. Har herr Måbrink idéer om hur detta skall ske, hoppas jag att han verkligen för fram dem till regeringen. Ytterst är det ju regeringens uppgift att fatta beslut om användningen av katastrofbiståndet.

Herr MÅBRINK (vpk):

Herr talman! Jag vill bara helt kort säga att det är riktigt att Sverige som huvudprincip har att ge bistånd till de befrielseörelser som godkänts av FN. Men jag vill påminna om att utrikesutskottet har uttalat att det inte utesluter att man också kan stödja enskilda människor och rörelser där man lider av inbördeskrig och hungersnöd, även om FN inte har erkänt rörelsen i fråga.

Herr KORPÅS (c):

Herr talman! Ja, det är riktigt. Låt mig dra den parallell som jag skulle tro ligger oss bägge närmast, nämligen befrielseörelserna i Eritrea som vi ju också ofta diskuterar. Där har vi gått in med hjälp så sent som i december, men då har vi anlitat Rödakorsliknande hjälpporganisationer som kommer åt att arbeta i de områden som behärskas av de två stora befrielseörelserna där.

Överläggningen var härmed slutad.

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1062 av herr Werner m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

§ 9 Anslag inom utrikesdepartementets verksamhetsområde

Föredrogs utrikesutskottets betänkande 1976/77:16 med anledning av propositionen 1976/77:100 i vad avser vissa anslag m. m. för budgetåret 1977/78 inom utrikesdepartementets verksamhetsområde jämte motio-
ner.

Herr ANDRE VICE TALMANNEN:

I fråga om detta betänkande hålles gemensam överläggning för samtliga punkter. Under den gemensamma överläggningen får yrkanden framställas beträffande samtliga punkter i betänkandet.

I det följande redovisas endast de punkter, vid vilka under överläggningen framställts särskilda yrkanden.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Punkten 4 (Övriga internationella organisationer m. m.)

Regeringen hade i propositionen 1976/77:100 bilaga 6 (utrikesdepartementet) vid punkten B 5 föreslagit riksdagen att till Övriga internationella organisationer m. m. anvisa ett förslagsanslag av 590 000 kr.

Utskottet hemställde

att riksdagen till Övriga internationella organisationer m. m. för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 590 000 kr.

Reservation hade avgivits

1. av fru Lewén-Eliasson, herrar Adamsson, Palm, Göransson och Ericson i Örebro, fru Sigurdsen samt herr Jan Bergqvist i Göteborg (samtliga s) som ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservationerna angiven lydelse.

Punkten 9 (Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor)

Regeringen hade (punkten E 3) föreslagit riksdagen att till Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1977/78 anvisa ett anslag av 3 122 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1061 av herr Svensson i Kungälv m. fl. (s), vari föreslagits

1. att riksdagen beslutade att Svenska freds- och skiljedomsföreningen och Svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet beviljades 50 000 kr. vardera samt Svenska världsfredsmissionen 25 000 kr.,

2. att riksdagen beslutade att i övrigt ge regeringen till känna vad som i motionen anförts.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77:100 och med avslag på motionen 1976/77:1061, såvitt avsåg bidrag till vissa fredsrörelser, till Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1977/78 anvisade ett anslag av 3 122 000 kr.,

2. att riksdagen ansåg motionen 1976/77:1061, såvitt avsåg översyn av den utrikespolitiska informationsverksamheten, besvarad med vad utskottet under punkten anförts.

Reservation hade avgivits

2. av fru Lewén-Eliasson, herrar Adamsson, Palm, Göransson och Ericson i Örebro, fru Sigurdsen samt herr Jan Bergqvist i Göteborg (samtliga s) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77:100 och med bifall till motionen 1976/77:1061, såvitt avsåg bidrag till Svenska freds- och skiljedomsföreningen samt Svenska sektionen av Internationella

kvinnoförbundet för fred och frihet, till Information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor för budgetåret 1977/78 anvisade ett anslag av 3 157 000 kr.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

Punkten 10 (Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut SIPRI)

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Regeringen hade (punkten E 4) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (SIPRI) för budgetåret 1977/78 anvisa ett reservationsanslag av 5 397 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionen 1976/77:1055 av fru Lewén-Eliasson m. fl. (s), vari hemställdes

1. att riksdagen till Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut (E 4, utrikesdepartementet) anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 160 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 5 557 000 kr.,

2. att riksdagen till 1977/78 års riksmöte skulle anhålla hos regeringen om förslag om en väsentlig förstärkning av SIPRI:s resurser för forskning och upplysning om nedrustningsfrågorna.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77:100 och med avslag på motionen 1976/77:1055, såvitt avsåg medelsanvisning, till Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut för budgetåret 1977/78 anvisade ett reservationsanslag av 5 397 000 kr.,

2. att riksdagen ansåg motionen 1976/77:1055, såvitt avsåg framtida förstärkning av SIPRI:s resurser, besvarad med vad utskottet under punkten anfört.

Reservation hade avgivits

3. av fru Lewén-Eliasson, herrar Adamsson, Palm, Göransson och Ericson i Örebro, fru Sigurdsen samt herr Jan Bergqvist i Göteborg (samtliga s) som ansett att utskottet under 1 bort hemställa

att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77:100 och med bifall till motionen 1976/77:1055, såvitt avsåg medelsanvisning, till Bidrag till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut för budgetåret 1977/78 anvisade ett reservationsanslag av 5 557 000 kr.

Punkten 11 (Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll m. m.)

Regeringen hade (punkten E 5) föreslagit riksdagen att till Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll för budgetåret 1977/78 anvisa ett förslagsanslag av 4 196 000 kr.

I detta sammanhang hade behandlats motionerna

1976/77:672 av herr Werner m. fl. (vpk), vari hemställdes

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

1. att riksdagen som sin mening uttalade att den internationella kapprustningen med alla medel borde hejdas,
2. att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om åtgärder och initiativ i FN och andra internationella organ för att stoppa kapprustningen, särskilt på kärnvapenområdet,

1976/77:1056 av fru Lewén-Eliasson m. fl. (s), vari hemställts

1. att riksdagen till Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll (E 5, utrikesdepartementet) anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 260 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 4 456 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen hos regeringen begärde förslag om en sådan långsiktig förstärkning av nedrustningsdelegationens utredningsresurser att Sverige även i fortsättningen kunde spela en framträdande roll vid de internationella förhandlingarna, samt

1976/77:1060 av herr Svensson i Kungälv m. fl. (s), vari hemställts

1. att riksdagen beslutade att anhålla hos regeringen om utredning och förslag i syfte att förstärka folkrörelsernas kontakter med de ansvariga för de svenska insatserna i nedrustningsförhandlingarna,
2. att riksdagen beslutade att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av en förstärkning av de administrativa resurserna för beredningen av de svenska insatserna i nedrustningsförhandlingarna,
3. att riksdagen beslutade att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av vidgade möjligheter för de ansvariga för de svenska insatserna i nedrustningsförhandlingarna att lägga ut forskningsuppdrag hos fria forskare.

Utskottet hemställde

1. att riksdagen ansåg motionen 1976/77:672 besvarad med vad utskottet under punkten anförde,
2. att riksdagen ansåg motionerna 1976/77:1056 och 1976/77:1060, båda såvitt avsåg långsiktig förstärkning av nedrustningsdelegationens administrativa samt forsknings- och utredningsresurser, besvarade med vad utskottet under punkten anförde,
3. att riksdagen ansåg motionen 1976/77:1060, såvitt avsåg folkrörelsernas kontakter med nedrustningsförhandlingarna, besvarad med vad utskottet under punkten anförde,
4. att riksdagen med bifall till propositionen 1976/77:100 samt med avslag på motionen 1976/77:1056, såvitt avsåg medelsanvisning, till Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 4 196 000 kr.

Reservation hade avgivits

4. av fru Lewén-Eliasson, herrar Adamsson, Palm, Göransson och

Ericson i Örebro, fru Sigurdsen samt herr Jan Bergqvist i Göteborg (samtliga s) som ansett att utskottet under 4 bort hemställa
att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77:100 och med bifall till motionen 1976/77:1056, såvitt avsåg medelsanvisning, till Vissa åtgärder för rustningsbegränsning och kontroll för budgetåret 1977/78 anvisade ett förslagsanslag av 4 456 000 kr.

Herr PALM (s):

Herr talman! Trots att den tysta våren i så hög grad har drabbat kanslihuset uppenbarar sig då och då fenomen som tycks vara besläktade med den underbara bofinken med det odefinierbara utseendet. Ett kärt tillhåll för denna bofink tycks vara den borgerliga regeringens propositioner. Vi har nu mött fenomenet insprängt i regeringens budgetproposition som behandlar utrikesdepartementets verksamhetsområde.

Låt mig redan från början slå fast att vi socialdemokrater i vår reservation inte har vänt oss mot själva anslagskravet under punkten 4 i utskottsbetänkandet. Denna punkt har fått rubriken "Övriga internationella organisationer m. m."

När det gäller själva anslagsfrågan är vi överens inom utskottet. Socialdemokraternas invändningar ligger på det administrativa planet. Vi vänder oss – och det med skärpa – mot den föreslagna metoden. Regeringsförslaget innebär att en ambassadör efter föredragning inför ett statsråd på ett – enligt vår mening – otillräckligt beslutsunderlag skall kunna strö ut svenska statsmedel till olika projekt som aktualiserats av vad som mycket diffust i propositionen kallats "internationella folkrörelser".

Regeringens motivering för detta nya anslagskrav är mycket knapphändig. Propositionen vimlar av oklarheter, och vi har i utskottet tvingats att ställa många frågor till regeringens företrädare. Många frågor förblev otillräckligt belysta, och vi tvingades därför att begära ytterligare föredragningar. En del oklarheter skingrades, men dess värre ligger alltså åtskilligt kvar i ett djupt dunkel.

Beträffande yrkandena i anslutning till u-landsforskningen har vi genom den föredragning som hölls av forskningschefen för denna verksamhet (SAREK) fått veta att man redan nu har möjligheter att stödja denna typ av forskning, som gör det möjligt för u-länderna att bättre bygga under sina krav med faktiska uppgifter vid internationella förhandlingar. Det är alltså en av SAREK:s uppgifter.

En del faller utanför SAREK:s mandat. Det gäller stöd till allmänna forskningsförberedelser, till enskilda organisationer som inte sysslar med forskning. Det gäller också sådan säkerhetspolitisk forskning eller sådana studier av mänskliga rättighetsfrågor som har svag u-landsanknytning, alltså mer konturlösa uppgifter än de som SAREK svarar för.

I den socialdemokratiska reservationen framhåller vi att det stöd som avser internationella forsknings- och studiegrupper, med anknytning till u-länderna och deras problem, bör utgå först efter samråd med u-lands-

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdepartementets
verksamhets-
område*

forskningsberedningen (SAREK). På detta sätt slipper vi svårkontrollerade dubblingar, och riksdagen garanteras att de fastlagda riktlinjerna fullföljs.

Beträffande anslag till internationella forsknings- och studiegrupper med i huvudsak säkerhetspolitisk inriktning bör dessa utgå efter samråd med nedrustningsdelegationen.

På dessa två områden finner vi alltså en likartad syn inom utskottet, men med den skillnaden att den socialdemokratiska reservationens text är klarare i sitt språk och mera distinkt i sina krav.

När det gäller propositionens yrkande beträffande anslag för de internationella icke-statliga organisationer, som bedriver verksamhet i anslutning till FN-mötena, är oenigheten mellan den socialdemokratiska oppositionen och de borgerliga ledamöterna i utskottet klart uttalad. Enligt min mening borde den emellertid vara onödig om inte de borgerliga drivits av en oförklarlig prestige i sin motvilja att förbättra propositionens innehåll på denna punkt.

Vi socialdemokrater har vid behandlingen i utskottet och i anslutning till den specialföredragning som anordnades på vår begäran – en föredragning som f. ö. inte nämnvärt ökade klarheten i detta avsnitt – ställt frågan: Vad menas med internationella folkrörelser? I första omgången fick vi veta att det var "en brokig blandning organisationer", och senare fick vi veta att dessa organisationer indelas i tre kategorier.

Kategori I skulle alltså omfatta de stora organisationerna av speciell karaktär, sades det, såsom Röda korset och internationella juristkommissionen, som får göra speciella framställningar för anslag.

Kategori II består av organisationer av mindre internationell karaktär.

Kategori III – som kallas "roster" på fackspråket – består av de grupper som bara genom kategori I och II har möjlighet att ge sin mening till känna.

Enligt föredragningen lär de här organisationerna uppgå till åtskilliga hundra, som alltså skulle gå in under begreppet internationella folkrörelser.

Vi har frågat hur regeringen skall kungöra att det finns anslag att söka för intresserade organisationer. Inget svar.

Vi har frågat hur riksdagens ledamöter skall få insyn i denna anslagsverksamhet, som tycks bli en affär mellan vederbörande ambassadör och regeringen. Inget svar.

Tystnaden tycks nu ha spritt sig från kanslihuset till utrikesutskottet.

Vad vi däremot fått veta är att bidragsmottagarna skall redovisa till utrikesdepartementet för de bidrag som beviljats för olika projekt.

Vi socialdemokrater finner det i högsta grad otillfredsställande att riksdagens ledamöter långt i efterhand skall ges möjligheter att få veta vad som skett. Det kan tydligen först ske genom konstitutionsutskottets granskningsarbete, enligt vad jag förstår.

Vi finner det ytterst otillfredsställande att en anslagsgivning för projekt som bedrivs av vissa internationella folkrörelser skall kunna samman-

blandas med de bedömningar som bär upp svensk utrikespolitik. Det kan vi inte acceptera. Som exempel på hur man tidigare undgått likartade problem kan nämnas tillkomsten av Utrikespolitiska institutet. Detta institut tillkom bl. a. för att ägna sig åt upplysningsverksamhet i internationella frågor – ett institut som stod fritt och obundet från de politiska bedömningar som måste ske inom utrikesdepartementet. De svarar för sitt eget material.

Jag vill nu upprepa frågan som ställts under utskottsbehandlingen flera gånger: Hur tänker sig regeringspartiernas företrädare att den svenska offentligheten och de svenska folkrörelserna skall få insyn i denna anslagsverksamhet – som nu skall beviljas i form av rund summa?

Under utskottsbehandlingen har det inte givits något svar, och därför yrkar vi i vår reservation att anslag till internationella icke-statliga organisationer enbart bör beviljas över svenska medlemsorganisationer som har anknytning till dessa internationella organisationer. På det sättet befrias vi från risken att i den allmänna debatten utanför vårt lands gränser råka ut för en sammanblandning av stödet till sådana opinionsbildande gruppers verksamheter med våra utrikespolitiska bedömningar. Vi har utgått från att ingen i det här huset vill medverka till denna sammanblandning, och vi är övertygade om att de svenska folkrörelserna med intresse och entusiasm skulle medverka i arbetet att fördela dessa anslag. Vi finner det helt obegripligt att den borgerliga majoriteten varit så tystlåten och ointresserad av att mera ingående diskutera denna fråga i utskottet och vägrat att ansluta sig till vårt ändringsförslag. Om man hade följt vår linje skulle det ha befriat oss från en sådan olycklig sammanblandning som nu på detta sätt möjliggörs genom propositionens förslag.

Herr talman! Med det anförda yrkar jag bifall till den socialdemokratiska reservationen på denna punkt.

Herr JAN BERGQVIST i Göteborg (s):

Herr talman! Den svenska fredsrörelsen har stora uppgifter, men dessvärre små resurser.

Svenska freds- och skiljedomsföreningen får i år ett statsanslag på 28 000 kr. Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet får 27 000 kr.

Att vi måste stärka intresset för de internationella frågorna har riksdagen sagt många gånger. Det har också växt fram en rikare flora av studier, information och debatt. Det internationella medvetandet är i dag större, kanske t. o. m. betydligt större än vad det var för bara några år sedan. Ändå är det bara ett frö till vad det kunde vara.

För att få detta intresse att växa och utvecklas ordentligt måste vi ta rejäla tag om informationsfrågorna, förutom att vi får ge oss in på hela samhällsutvecklingen. Jag skall inte ta upp en diskussion om allt detta, utan håller mig till frågan om information om mellanfolkligt samarbete och utrikespolitiska frågor, som vi har att ta ställning till i dag.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Vad skall vi ha för stöd till de organisationer som förmedlar sådan information? Redan förra året begärde riksdagen en utredning om detta, och den borgerliga regeringen vill nu att en särskild utredningsman skall kartlägga inriktning, omfattning och spridningseffekt av organisationernas information.

Vi tycker inte att det är nog med den här uppläggningsen. Kartläggningen måste ju mynna ut i en politisk slutsats: Hur skall vi bäst forma det fortsatta stödet? Vi vill att man skall starta snarast och hålla en nära kontakt med organisationerna, men dessutom bör representanter för olika politiska partier vara med i arbetet redan från början.

Varför anser vi det? Ja, inte därför att vi är låsta vid att utredningar alltid skall ha en bred sammansättning; det får man avgöra från fall till fall. Men i det här fallet står en del att vinna, om partierna kommer tidigt in i arbetet, får vara med i kontakterna med organisationerna, får en chans att påverka kartläggningen osv.

Några nackdelar med partirepresentanter i den här utredningen kan vi inte se. Ibland kan en utredning ta längre tid om den har flera ledamöter, men i det här fallet skulle man tvärtom kunna vinna tid, för det gäller ju också att korta ned övergången från kartläggande till diskussion om vad man skall göra.

Vi hoppas nu att regeringen utan prestigeohänsyn skall pröva hur utredningen skall sättas samman. Vi har utformat vår reservation så, att även om den avslås är regeringen fri att öppna dörren för representanter för olika partier.

Medan vi väntar på utredningens resultat vill socialdemokraterna förbättra stödet till freds rörelsen. Av de organisationer som får bidrag under den punkt som vi nu diskuterar är freds rörelsen den som får det minsta påslaget – det är den minsta ökningen i kronor, det är den minsta ökningen i procent.

Vi har sett på det program som Svenska freds- och skiljedomsförbundet och Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet planerar för nästa budgetår, och vi tycker att det är ett spännande och angeläget program. Svenska freds- och skiljedomsförbundet har redan genomfört seminarier om skolan och freden och om olika försvarsalternativ. Nu vill man följa upp de seminarierna och dessutom ordna ett annat om fredsarbetet. Man förbereder vidare tillsammans med Rädde barnen en stor utställning om barn och våld. Även när det gäller kursverksamhet, studier och skolverksamhet finns här åtskilligt av intresse i planerna.

Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet vill arbeta vidare kring nedrustning och utveckling. Man vill också ta upp frågor om den internationaliserade undervisningen, kvinnorna och freden samt utvecklingen i Sydafrika, och man vill gärna fortsätta med att upplysa om freds forskning.

Socialdemokraterna har tagit intryck av dessa planer. Därför föreslår vi att anslagen höjs till 50 000 kr. för var och en av dessa organisationer. Det gör vi trots att vi i vår budget är närmast asketiska i jämförelse

med de borgerliga. Trots de kraftiga prutningar som krävs för att åstadkomma vårt strama budgetförslag är jag glad att konstatera att socialdemokraterna står eniga om att när det gäller freds rörelsen skall vi inte pruta, utan då skall vi tvärtom höja regeringens anslag.

Jag yrkar bifall till reservationen 2.

Herr HERNELIUS (m):

Herr talman! Frågan om anslagen till utrikesdepartementet, eller kabinettet för utrikesbrevväxlingen, som det hette förr i världen, brukar icke väcka några stormar i kammaren. Känslorna brukar icke svalla särskilt högt. Denna behandling brukar karakteriseras av en betydande enighet. Det är ju en enighet som sammanhänger med överensstämelsen rörande de allmänna målen för vår utrikespolitik. Om inte en sådan överensstämmelse rådde, skulle det ligga nära till hands för dem inom riksdagen som hade annan mening i fråga om FN-arbetet, Europarådsarbetet och OECD-arbetet etc., att i samband med dessa anslagsäskanden anföra sina meningar. Det är ju inte ovanligt i svenska budgetdebatter att man passar på också med en sakbehandling – och det är i och för sig alldeles riktigt att så göra.

Det brukar alltså inte vara många reservationer och långa debatter i dessa frågor. I år är det några reservationer. Jag skall inte ta upp den första, som herr Palm i ganska kraftiga ordalag talade för här; den kommer senare att behandlas av annan företrädare för utskottet. Men jag skall gå in på de övriga reservationerna med några få ord.

Innan jag gör det vill jag emellertid framhålla att utskottet i sitt betänkande erinrar om organisationen av utrikesdepartementet, som riksdagen behandlade i fjol. Utskottet konstaterar där med tillfredsställelse att vissa förbättringar, som utskottet hemställde om, har genomförts. Det gäller vissa socialförsäkringsåtaganden för personalen utomlands, det gäller hemresor från stationeringsorter, och det gäller framför allt ett vidgat personalutbildningsprogram.

Jag skall därutöver bara ge kammaren en upplysning som utskottet har fått. Det gäller vårt FN-anslag och kostnaderna för Sveriges deltagande i fredsbevarande aktioner. Därvidlag har uppstått en viss skuldberda för FN. Avbetalningarna pågår, men dagens läge är att Sveriges fordran utgör ungefär 110 milj. kr. Det är inte något anmärkningsvärt; jag nämner det bara upplysningsvis.

Så skall jag nu gå in på reservationerna. Reservationen 2, som herr Jan Bergqvist i Göteborg talade om, gäller en höjning av anslaget till Svenska freds- och skiljedomsföreningen och till svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet. I ena fallet föreslås 18 000 kr. och i andra fallet 17 000 kr.

Anslagen till dessa organisationer diskuteras ofta i utskottet. Man får väl säga att debatten ibland försvåras av att en viss löslighet kan konstateras inom vissa organisationer i vad gäller de ekonomiska förhållandena. Detta gäller dock icke de två organisationer som nu är på tal – där finns

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

inte någon sådan anmärkning. Men varje anslagsprövning i dessa fall blir så att säga tilltagen på måfå. Det var därför som utskottet i fjol, vilket ju herr Bergqvist också erinrade om, begärde en översyn och en utredning av dessa anslag.

Nu har utskottet fått meddelande om att denna utredning är nära förestående. En utredningsman skall tillsättas, och han kommer att mycket nära samarbeta med berörda organisationer. I avvaktan på utredningens resultat, som väl i sinom tid kommer att ge regering och riksdag ett bättre underlag för prövning av anslagen till olika organisationer, föreslår utskottet det anslag som begärts i propositionen. Utskottet vill understryka att det rör sig om höjningar på ca 18 % från föregående år, vilket är ganska mycket i närvarande budgetläge. Jag vill också säga att det har förekommit perioder under den tidigare regeringen då dessa anslag stått helt stilla. Så är alltså inte förhållandet nu.

Reservationen 3 rör anslaget till SIPRI, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut. Där har regeringen föreslagit en höjning från 4 850 000 till ca 5 400 000 kr. Det är ett större belopp än vad som tidigare har ifrågakommit i höjning. Nu yrkar reservanterna på ytterligare 160 000 kr.

SIPRI:s verksamhet är allmänt erkänd i världen. Institutet åtnjuter utomordentligt stor prestige. Dess arbete åberopas ofta i internationella sammanhang, och dess objektivitet och opartiskhet har veterligen inte ifrågasatts.

När utskottet nu i likhet med regeringen låter anslagshöjningen stanna vid 11,3 % och därmed prutar på det av SIPRI begärda beloppet med 3,6 % är detta av flera skäl. Ett skäl är att SIPRI:s höjda kostnader delvis betingas av starkt stegrade tryckningskostnader. Där förefaller lösningen ligga i enkla arrangemang i fråga om tryckning. Och sådana är på väg, har utskottet erfarit. Ett annat skäl är att det väntas en tilläggsbudget. Den lär ha föredagits i regeringen i går. I detta sammanhang har för löpande budgetår – alltså inte det kommande budgetåret, för vilket pengar begärs i den nu föreliggande propositionen – såvitt jag är rätt underrättad ett tillräckligt stort anslag kommit SIPRI till godo för att täcka vissa balanser i fråga om arbetsgivaravgifter och annat. Detta nya anslag kommer för löpande budgetår att uppgå till högre belopp än vad reservanterna föreslagit i dagens ärende.

Ytterligare en annan sak: SIPRI kommer att flytta till nya lokaler. De kostnader som uppstår i samband därmed hade också kunnat bli föremål för anslag i den nämnda tilläggspropositionen, om det inte hade varit så, att arbetet fördröjts bl. a. till följd av de överläggningar som måste äga rum enligt medbestämmandelagen. Även på den punkten kommer alltså SIPRI att få del av nya pengar, dock inte för det ändamål som reservanterna åberopar.

I reservationen 4 yrkas med bifall till motionen 1056 en höjning med 260 000 kr. utöver regeringens förslag om 193 000 kr. Det gäller ett anslag till utredningar om vissa rustningsbegränsande åtgärder och nedrustning,

och det bör betonas att regeringen höjer anslaget i förhållande till nuläget med nära 56 %.

Vad resevanterna åberopar är bl. a. att man kan ställa krav på ökade svenska insatser i samband med FN:s extra generalförsamling för nedrustningsfrågor under år 1978. Det är säkerligen riktigt att det då kommer att ställas högre anspråk på Sverige. Detta är naturligtvis ett av motiven för den exceptionellt stora anslagshöjning som regeringen och utskottet föreslår.

Det kan tilläggas att utskottet utgår från att regeringen i förberedelsearbetet för nästa års budgetproposition noga prövar och beaktar eventuella ytterligare förstärkningsbehov som då kan göras gällande. Utskottet uttalar, vilket är viktigt i sammanhanget: "Självfallet bör Sverige inte släppa av på ambitionerna att också i fortsättningen spela en aktiv och ledande roll i det internationella nedrustningsarbetet. Beredningsresurserna torde få anpassas därefter." – Det finns ingen anledning att ifrågasätta regeringens villighet därtill. Nedrustningsarbetet har i Sverige sedan decennier tillbaka bedrivits under i stort sett enighet partierna emellan, men utskottet uttalar för säkerhets skull att det skall hålla ett vakande öga på regeringens aktivitet i detta sammanhang.

Till sist, herr talman, några ord om motionen 1060 om folkrörelsernas kontakt med nedrustningsförhandlingarna. Den har föranlett utskottet att närmare redogöra för de kontakter som förekommer och som visar att folkrörelsernas förbindelser med nedrustningsarbetet har blivit allt viktigare under årens lopp. Utskottet konstaterar att detta är en naturlig och glädjande utveckling. Jag kan tillägga att den samverkan som i detta avseende förekommer mellan regering och riksdag och folkrörelser i Sverige torde vara unik i världen. Jag hänvisar till utskottets redogörelse i detta sammanhang.

Så finns det också en motion från vpk om att riksdagen skulle hemställa om åtgärder och initiativ för att stoppa kapprustningen. Yrkandena i motionen är allmänt hållna, och som var och en i denna kammare vet har dessa frågor i högsta grad uppmärksammats från svensk sida. Emellertid har utskottet funnit anledning att i detta sammanhang, där ökade anslag till nedrustningsarbetet har begärts och folkrörelsernas roll i det sammanhanget diskuterats, velat ge en utförlig redogörelse för den svenska aktiviteten i nedrustningsfrågorna. Det har blivit en redogörelse som jag tror är värdefull att ha som en sammanfattning i framtiden, och jag hänvisar till den.

Nedrustningsarbetet stöter, som vi alla vet, på stora svårigheter. Det kan knappast effektivt och skickligt bedrivas utan att det råder förtroende framför allt supermakterna emellan. Det förtroendet saknas i betydande mån. Det skulle vara frestande att här närmare utveckla vad Sverige gjort i dessa sammanhang, hur Sverige som en liten alliansfri stat har sökt verka pådrivande på de stora – i stort sett med måttliga framgångar men dock med stor aktivitet och stor intensitet.

Jag vill sluta med att säga att även om vägen är törnbeströdd och

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

lång fram till lyckosamma resultat av nedrustningsförhandlingarna får man aldrig tveka om att gå vidare. Man får inte släppa av på uppmärksamheten. Man måste ta nya krafttag när de gamla inte räcker till. Det mottot har verkligen gällt för de svenska nedrustningsdelegationerna alltifrån 1920-talet, då Branting och Trygger var aktiva i Genève, till dagens nedrustningsdelegation där Alva Myrdal har gjort och Inga Thorsson gör stora och internationellt uppmärksammade insatser.

Fru LEWÉN-ELIASSON (s):

Herr talman! I detta betänkande nr 16 från utrikesutskottet behandlas anslagen till utrikesförvaltningen och till vissa särskilda organ som arbetar med utrikespolitiska frågor och därjämte de särskilda anslag som ställs till förfogande för information om Sverige i utlandet och om vår utrikespolitik här hemma. Det har inte gjorts några särskilda förändringar i den här budgeten i förhållande till tidigare budgetar.

Vissa utredningar har satts i gång av regeringen enligt intentionerna i tidigare beslut som fattats av riksdagen på utrikesutskottets förslag. Det hälsar vi med tillfredsställelse. Formerna för dessa utredningar kan emellertid ifrågasättas på det sätt som herr Jan Bergqvist i Göteborg nyss har gjort i vad gäller en av utredningarna. På några punkter har man emellertid vidtagit mått och steg som inte är förenliga med god ordning, t. ex. i den fråga som Sture Palm nyss talade om. På andra punkter har vi ifrågasatt anpassningen av anslagen till olika ändamål i förhållande till de aktuella behoven.

Herr talman! Jag skall ta upp anslagen till Stockholms internationella fredsforskningsinstitut, SIPRI.

Ansträngningarna att få till stånd en nedrustning har haft föga framgång. Det är uppenbart för envar som följt utvecklingen av militärutrustningarna i världen och kan konstatera hur dessa varje år ökar och nu ligger på en mycket hög nivå. Åtskilliga diskussioner om rustningskontroll och nedrustning förekommer, men några mera betydelsefulla nedrustningsåtgärder är inte i sikte.

En ofantlig del av tillgängliga resurser i världen används för att framställa vapen och utveckla nya vapensystem. Detta förhållande har en mängd olyckliga effekter. En är att man exploaterar en mycket stor del av världens mest kvalificerade vetenskapsmän och tekniker för detta ändamål, vilket naturligtvis inkräktar på andra angelägna forsknings- och utvecklingsuppgifter.

Det här är för riksdagen kända förhållanden, men jag tror ändå att vi behöver påminnas om dem och själva påminna andra om dem.

Vi har också att rikta uppmärksamheten på att vapenhandeln över gränserna fått en mycket stor omfattning. I ökad grad går strömmen av vapen till länder i tredje världen. Det verkliga värdet av den globala distributionen av vapen, utrustning och tjänster som hör till känner ingen. SIPRI, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut, anser i en av sina skrifter från 1976 att en rimlig uppskattning är ett värde omkring

9 miljarder dollar per år och att beställningar föreligger som snabbt leder till ännu mycket högre tal för denna transferering av vapen.

Jag finner det angeläget att vid behandlingen av svenska statens bidrag till SIPRI just exemplifiera verksamheten med institutets strävanden att klarlägga fakta om den globala vapenhandeln. På detta område har SIPRI, förankrat som det är i ett neutralt land, kunnat genomföra ett mycket framgångsrikt arbete. Man har samlat in och sammanställt ett omfattande faktamaterial som ställs till förfogande för information världen över. Det framlagda materialet har också väckt berättigad uppmärksamhet. Det gäller f. ö. också annan dokumentation som SIPRI lagt fram på olika områden.

Institutets årsbok är en uppskattad informationskälla som ofta citeras i mycket kvalificerade sammanhang. Institutet har emellertid haft problem att finansiera de olika projekten och tvingats till inskränkningar. Årsboken har fått krympas, man har fått dra in vissa publikationer. Så t. ex. har man fått avstå från att utge mera lättlästa småskrifter på olika språk, som man hade börjat med – en idé som annars visat sig vara mycket god och resulterat i en information genom bl. a. pressen i olika länder som i sin tur har initierat en debatt som tidigare inte förekommit.

Som vi socialdemokrater i utskottet framhåller i reservation 3 är det också olyckligt att SIPRI på grund av brist på medel inte i rimlig grad kan delta i internationella möten av olika slag. Inte heller är det ändamålsenligt att institutet håller tjänster vakantsatta av brist på medel.

Allt det här tillsammans anser vi reservanter leder till slutsatsen att SIPRI bör få de anslag institutet äskar för sin verksamhet.

Herr HERNELIUS talade nyss om att institutet dels skall få tilläggsanslag för innevarande år, dels kan förutsättas få visst stöd för en flyttning som har ifrågasatts. Jag kan inte finna att dessa uppgifter på något sätt förändrar situationen. Som läget är, med behovet av det arbete som SIPRI bedriver och med SIPRI:s egen finansiella ställning, vidhåller jag yrkandet i reservationen, nämligen att SIPRI får det anslag som institutet har äskat.

Jag ber alltså att få yrka bifall till reservationen 3.

Herr HERNELIUS (m) kort genmäle:

Herr talman! Vi behöver inte försöka övertyga varandra om SIPRI:s förträfflighet – på den punkten är vi överens. Vad det rör sig om är ett konkret anslagsbelopp. Jag är övertygad om att vad som föreslås tillsammans med vad som kommer via tilläggsanslagen kommer att ge en god grundval för en fortsatt lyckosam utveckling av SIPRI:s verksamhet.

Det kan f. ö. inte skada med en besparingspåminnelse ibland. Här är det fråga om en prutning med 3,6 % av det begärda anslaget. SIPRI har givit ut en samling böcker, mycket vackra band. Jag kan försäkra kammaren att dessa böcker skulle kunna ges ut på ett betydligt enklare sätt och ändå göra samma nytta. Det är en detalj i sammanhanget, men det är dock ett exempel på besparingsåtgärder som kan ifrågakomma

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

och som, enligt vad institutets talesman har upplyst utskottet om, redan är igångsatta.

Jag vill tillägga att på svenskt initiativ har FN inrättat en särskild informationscentral rörande nedrustningsåtgärder. Den har fått inte stora men heller inte obetydliga belopp till sitt förfogande. Därigenom kan SIPRI:s verksamhet visserligen ingalunda ersättas, men dess informativa verksamhet kan möjligen till någon del avlastas, framför allt en del av det material som vice ordföranden i utskottet nyss talade om, nämligen lätthanterligare och enklare skrifter för en internationell opinion.

Jag vill passa på tillfället, herr talman, att yrka bifall till utskottets hemställan på samtliga punkter.

Fru LEWÉN-ELIASSON (s) kort genmäle:

Herr talman! Det är tillfredsställande att herr Hernelius menar att de åtgärder som nu vidtas i FN inte gör det mindre angeläget att SIPRI skall få utvecklas. Vi skall lägga märke till att den nya avdelning som nu upprättas i FN på svenskt initiativ har en budget på 10 milj. kr. När vi vet att SIPRI:s verksamhet f. n. kostar närmare 6 milj. kr. kan vi förstå att 10 milj. kr. ändå är en droppe i havet i förhållande till världens informationsbehov. Jag tror därför verkligen att SIPRI behöver uppehålla sin verksamhet.

Det är naturligtvis bra om man sparar. Jag tycker att herr Hernelius någon gång skulle demonstrera de där vackra banden. Vad som sker är nu att man begränsar innehållet i dessa skrifter. Det kanske också är bra, och jag har heller inte talat för att allt skall vara vid det gamla. Men man skall ha möjlighet att i fortsättningen skaffa material och fakta för att ge ut skrifterna. Det är detta som man inte kan göra om man inte har tillräckligt med forskare, om man inte har tillräckliga möjligheter att följa utvecklingen. Dessutom är naturligtvis publikationsverksamheten ytterst angelägen. Jag tror inte att FN kommer att överta ansvaret för dessa småskrifter på ett sätt som gör det onödigt för SIPRI att vidareutveckla den idén.

Herr HERNELIUS (m) kort genmäle:

Herr talman! 3,6 % kan inte rubba forskningsarbetet eller utredningsarbetet i SIPRI.

Herr GÖRANSSON (s):

Herr talman! Vid utrikesutskottets betänkande nr 16 har vi socialdemokrater i utskottet avgivit reservationen 4, och jag skulle gärna vilja kommentera den.

I samband med den allmänna motionstiden väckte vi, ett antal socialdemokrater, motionen 1056 där vi föreslog att anslaget till nedrustningsdelegationen skulle uppräknas med 260 000 kr., allt i enlighet med nedrustningsdelegationens eget förslag.

Vi har två motiv för vårt förslag till anslagshöjning. Det första motivet

är att antalet ärenden som handläggs av nedrustningsdelegationen på senare år har ökat mycket snabbt. Dels har förhandlingarna vid nedrustningskonferensen i Genève kommit att beröra många nya frågor, dels har nya förhandlingsföretag tillkommit litet överallt. Det är diplomatkonferenser om krigets lagar, översynskonferenser osv. Lägg därtill Förenta nationernas extra generalförsamling 1978 om nedrustningen. Vi socialdemokrater är övertygade om att detta kommer att kräva extra stora svenska insatser, om vi även framöver skall kunna spela en framträdande roll i de här sammanhangen.

Det andra motivet för denna anslagsökning pekar Bengt Gustavsson och jag på i en reservation i utredningen om totalförsvaret 1977-1982, där vi slår fast att såväl den borgerliga majoriteten som den socialdemokratiska minoriteten blir tvungna att lägga fram förslag som medför reduceringar personellt och innehållsmässigt på olika centrala områden. Detta kommer att drabba även försvarets forskningsanstalt.

Nedrustningsdelegationen hämtar mycket av sin experthjälp just från FOA, och därför ansåg vi reservanter i försvarsutredningen att de neddragningar som framöver kan komma till stånd inom FOA icke får drabba nedrustningsdelegationens möjligheter att få kvalificerad militärteknisk hjälp.

Vi socialdemokrater har hävdat och kommer alltid att hävda att spänningar, konflikter och orättvisor måste lösas i internationella sammanhang. Vi måste sträva efter militär nedrustning och internationellt samarbete. Det är därför vi lägger så stor vikt vid att Sverige kan och skall spela en aktiv roll vid de nedrustningsförhandlingar som förekommer i vår värld. Vi anser det därför vara av ytterst stor betydelse att tillräckliga forskningsresurser kan ställas till den svenska delegationens förfogande. Vi är övertygade om att det är viktigt att Sverige som ett litet, alliansfritt land har tillräcklig forskningskapacitet, så att vi vid förhandlingar och andra tillfällen kan föra fram våra nedrustningsförslag med all den saktighet som krävs i internationella sammanhang.

Vi beklagar därför att den borgerliga regeringen inte har lagt större vikt vid frågan om vilka möjligheter som skall ställas till nedrustningsdelegationens förfogande.

Ärendena är ofta av komplicerad teknisk natur. Av de alliansfria staterna har Sverige hittills haft den största militärtekniska kompetensen och den bredaste forskningspotentialen. De forskare som varit knutna till nedrustningsdelegationen har på senare år tyvärr tvingats arbeta på ad hoc-basis för att nödtorftigt klara den svällande mängden av löpande ärenden. Det har begränsat delegationens möjligheter att ta seriösa svenska initiativ i de olika delfrågorna.

När man bedömer anslagsbehovet bör man hålla i minnet att 100 000 kr. knappast räcker ens till lönekostnaderna för en enda forskare. Lägg därtill att även den löpande verksamheten kostar stora pengar.

Behovet av att förstärka utredningsresurserna för delegationen under de närmaste åren är därför uppenbart, och det bör leda till initiativ från

regeringens sida. Men när nu regeringen inte har förstått detta, hoppas jag att riksdagen följer den socialdemokratiska reservationen på den här punkten.

Vi anser att på kort sikt bör anslaget för tekniskt-vetenskapliga utredningar höjas till den nivå som nedrustningsdelegationen själv har äskat inför årets budgetbehandling. I såväl reservationen som motionen ser man alltså frågan i både ett kortare och ett längre perspektiv. Vi föreslår nu att riksdagen anvisar ett anslag som är 260 000 kr. högre än vad den borgerliga regeringen har föreslagit och att förslagsanslaget sålunda uppsättes till 4 456 000 kr. Vidare föreslår vi att en mer långsiktig förstärkning av nedrustningsdelegationens utredningsresurser kommer till stånd, eftersom vi anser att Sverige även i fortsättningen skall spela en framträdande roll i de internationella nedrustningsförhandlingarna.

Herr talman! Med hänvisning till vad jag nu har sagt ber jag att få yrka bifall till reservationen 4 i utrikesutskottets betänkande nr 16.

Herr WIRMARK (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utrikesutskottets betänkande nr 16, som vi nu diskuterar, på alla punkter. Jag avser att i mitt inlägg behandla punkten 4 om övriga internationella organisationer, som också berörs i reservation nr 1.

Låt mig konstatera att vi i anslagsfrågan är ense, både från regeringssidan och oppositionen. Vi stöder samtliga förslaget om att anslå en halv miljon kronor till olika internationella frivilliga organisationer och till internationella forsknings- och studiegrupper. Det kan gälla verksamhet i anslutning till FN-möten, det kan gälla konferenser och symposier med medverkan av forskare, politiker och inflytelserika företrädare för olika ämnesområden. Vi tror att en aktivitet av detta slag är angelägen att stimulera och främja. Det gäller ofta att skapa en internationell medvetenhet, en förståelse av invecklade sammanhang. Det gäller också att skapa förutsättningar för en i vid mening fri och demokratisk diskussion inom för internationell samlevnad avgörande frågor: nedrustnings- och miljöfrågor, resursfrågor, befolkningsfrågor, den nya ekonomiska världsordningen och dess konsekvenser etc. Det gäller, som också har klargjorts i betänkandet, verksamhet av klart avgränsad karaktär, deltagande i vissa möten, genomförande av enskilda studieprojekt och konferenser av olika slag.

Herr Palm, som berörde den här frågan, uttryckte sig i utomordentligt kritiska ord om behandlingen i utskottet och över huvud taget om informationen i sakfrågan. Jag vill säga att det var inte precis någon fin bofink han gav intryck av. Efter att ha varit med i utskottet och utskottets behandling är min slutsats den, att om det fortfarande är dunkelt för herr Palm tror jag inte att det beror på den information som lämnades i utskottet.

Han befarade också att det skulle vara ett otillräckligt beslutsunderlag när bidragsfrågor kommer att avgöras. Det har framgått av den infor-

mation vi har fått att det blir flera tjänstemän inom utrikesdepartementet som berörs av de här frågorna. UD-tjänstemännen behandlar ofta frågor som rör lika viktiga ämnen, och ibland också mycket större belopp. Jag förstår inte varför man just på den här punkten skall misstänkliggöra den framtida behandlingen och utgå från att det kommer att vara ett otillräckligt beslutsunderlag. Varför skulle de som handlägger det här ärendet inte handla med den objektivitet och det ansvar som är utmärkande för förvaltningen?

Jag vill slå fast att det klart sägs i utskottets betänkande att beslut om anslag bör fattas så, att dubbleringar undviks. Vi har också skrivit in att samråd bör ske när anslag övervägs till ämnesområden som berörs av SIDA:s eller SAREC:s stödverksamhet för liknande ändamål. Att alltid gå över svenska medlemsorganisationer finner vi emellertid vara onödigt krångligt och byråkratiskt. Däremot skulle det förvåna mig om inte de internationella organisationer som har svenska avdelningar skulle hålla sina svenska medlemsgrupper informerade om sina planer på att söka bidrag från den svenska regeringen.

När man i den socialdemokratiska reservationen – och nu också herr Palm här i kammaren – talar om icke önskvärda bindningar till den svenska regeringens politik, då är man med förlov sagt ute på djupt vatten. Vad är det för bindningar som skulle kunna uppstå? Både Holland och Canada har ju varit föregångsnationer i fråga om stöd till internationella frivilliga organisationer, och något sådant beroendeförhållande som här befaras har inte uppstått där heller.

Jag tycker, herr talman, att man inte skall göra detta krångligare än det är. Det är på tiden att Sverige – som ju bl. a. på u-landsområdet och i fråga om nedrustningen har haft ambitioner att vara ett föregångsland – nu börjar stödja den här verksamheten. Om det sker ökar källorna till finansiering, och detta bidrar i sin tur till att öka handlingsfriheten hos berörda organisationer och studiegrupper. Att då tala om beroendeförhållanden är missvisande.

Herr PALM (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill deklarera att vi vid utskottsbehandlingen blev en smula oroad när man talade om "en brokig samling s. k. internationella folkrörelser" och om att långt över hundratalet organisationer kan bli aktuella. Det är väl alldeles självklart att det måste bli ganska stora svårigheter att välja bland dem som hör av sig.

Jag vill erinra herr Wirmark om hur det var när vi i september 1971 var i Lusaka. Då kom, utöver Frelimo, en rad representanter för olika befrielseorganisationer med skiftande ambitioner och ville på ett eller annat sätt bli uppmärksammade av den svenska delegationen.

Det är ju mänskligt att ta fel när man skall stödja olika grupperingar, så jag vill inte rikta någon anmärkning i det avseendet. Men vad vi bedömer som farligt är att en hög tjänsteman med ambassadörs rang skall kunna sitta och klassificera och bedöma dessa frågor, med de risker

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdeparte-
mentets verksam-
hetsområde*

det innebär för att man inte kan hålla isär alla dessa organisationer. Hur vi bedömer dessa organisationers verksamhet kopplas så lätt samman med vårt sätt att se på de utrikespolitiska spörsmålen.

Jag vill också erinra herr Wirmark om hur det uppstod diskussioner om vilka befrielseerörelser som skulle stödjas under Angolas befrielsekrig. Det skulle vara ganska intressant att gå tillbaka till den långa lista på organisationer som man från olika håll då i första hand var intresserad av att stödja. Jag är säker på att herr Wirmark minns hur svårt det då var att göra bedömningar och hur lätt det är att komma fel. Liknande exempel finns i det här aktuella sammanhanget, och det är som sagt lätt att göra felaktiga bedömningar.

Herr Wirmark säger vidare: För herr Palm står dunklet kvar även efter alla föredragningar. Ja, vad som skulle komma att stå alldeles klart efter alla dessa föredragningar, det är att detta läge är oerhört oklart. Det är det intryck som är kvar. Jag skall inte citera alla promemorior vi har fått, men så särskilt distinkta i olika avseenden är de faktiskt inte.

Sedan säger herr Wirmark att samråd bör ske innan man beviljar pengar till organisationerna. Ja, det är inskrivet i betänkandet. Men hur skall detta samråd ske? Det har vi inte fått besked om. Med vem skall detta samråd ske? Det har vi ännu inte heller fått klarhet i.

När herr Wirmark tycker att jag rör mig på lösan sand vill jag påstå att utskottets majoritet denna gång kommit fel. Det vore beklagligt om riksdagen slöt upp bakom utskottsmajoriteten på den här punkten.

Jag yrkar alltså bifall till reservationen 1.

Herr WIRMARK (fp) kort genmäle:

Herr talman! Om herr Palm tycker att det som sagts i propositionen och vid behandlingen i utskottet på denna punkt är så dunkelt, har jag svårt att förstå logiken. Ni går ju ändå med på ett anslag av en halv miljon kronor till detta ändamål.

Det sägs direkt ut i utskottsbetänkandet för den som vill läsa att man i frågor där SAREC och SIDA ger anslag av likartad natur skall samråda med dessa båda organisationer. Jag vet inte när det har blivit regel här i riksdagen att i utskottsbetänkanden ange exakt med vem i olika organisationer man skall samråda.

Till slut vill jag upprepa att de ärenden detta berör kommer att handläggas av flera tjänstemän på utrikesdepartementet, och det finns ingen anledning att förmoda att den objektivitet och det ansvar som brukar tillämpas i förvaltningen kommer att eftersättas här.

Det är heller inte en naturlig jämförelse som herr Palm gör med befrielseerörelser. Här gäller det internationella organisationer. Att bedöma befrielseerörelser är ofta betydligt svårare. Om internationella organisationer är dock information tillgänglig på ett helt annat sätt, och man vet av erfarenhet vilka organisationer som är betydelsefulla och vilka som har för vana att göra goda och bra projekt.

Herr PALM (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag skall inte förlänga debatten, men jag vill bara erinra om att detta avsnitt i propositionen har väckt uppseende bland sakkunniga på det revisionella området, som funnit det mycket märkligt att här bevilja en rund summa utan att närmare definiera hur den skall portioneras ut. Jag skulle kunna dra både författningssamlingar och andra handlingar för att visa att vi ger oss in på ett område där riksdagen ställs vid sidan och inte får veta vad det handlar om för anslag förrän långt i efterhand vid granskningen i konstitutionsutskottet. Vi ställs helt vid sidan. Det blir en affär mellan vederbörande ambassadör och utrikesministern eller kanske regeringen som kollektiv. Det vill vi socialdemokrater inte acceptera.

Herr WIRMARK (fp) kort genmäle:

Herr talman! Jag finner det inte konstigare att man ur detta anslag fördelar olika bidrag än att man gör det ur många andra anslag som riksdagen beslutat och där olika delar av förvaltningen har den slutliga fördelningsrätten. Där gäller det också ofta betydligt högre belopp.

Herr SÖDERQVIST (vpk):

Herr talman! Jag instämmer gärna i utrikesutskottets konstaterande och i vad herr Hernelius sagt tidigare i debatten om att Sverige länge haft en framträdande och pådrivande roll i nedrustningsförhandlingar och nedrustningsdebatt. Det har vpk också påpekat i sin motion, där vi just framhåller den svenska traditionen på detta område. Men vi ser inte den traditionen som något hinder för riksdagen att göra ett uttalande om att den internationella kapprustningen måste hejdas.

Att denna åsikt har ett starkt stöd i Sveriges riksdag, som utskottet ju självt säger, borde rimligtvis göra ett sådant uttalande ännu mer naturligt. Låt vara att det är ett allmänt hållet yrkande som framförs i vår motion och att vi vet att den här uppfattningen redan delas av en överväldigande majoritet – det vore ändå en manifestation som skulle ytterligare understryka Sveriges inställning i den här frågan.

Det finns emellertid en liten hake här, och det är vår egen roll i den internationella rustningskarusellen. Vi framhåller ofta att Sverige som liten stat inte kan gå först och vara något föredöme när det gäller nedrustning. Den uppfattningen har framförts senast av statsministern i förordet i propositionen om inriktningen av vår egen säkerhets- och försvarspolitik. Herr Göransson har också i debatten här tidigare talat varmt för anslag till nedrustningsåtgärder, när han pläderade för den reservation i ärendet som vi gärna vill stödja.

Nu är det ett faktum att vi håller fjärdeplatsen i världen när det gäller försvarsutgifter räknat per invånare, att vi har en i jämförelse med många andra länder högt utvecklad försvarsindustri och att vårt flygvapen fortfarande är störst i Europa. Då blir det politisk dubbelmoral att gå ut och kräva nedrustning av andra, små eller stora stater.

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Jag vill här citera Alva Myrdal, samma citat som återfinns i vår motion. Hon säger: "Alla nationer syndar genom att hålla så tyst om kapprustningens vanvett och genom att delta i världens militarisering, om ock i blygsammare skala." Det är klart att vi i absoluta tal intar en blygsam position, men relativt håller vi oss väl framme i de här sammanhangen, som jag nämnde förut.

Det är en dålig ursäkt och en svag tröst att andra nationer är värre än vi. Den ständigt ökande dokumentationen om vilka höjder rustningen har nått och vilka mängder av resurser, både mänskliga och materiella, som förlösas kan inte annat än förskräcka.

Den tekniska utvecklingen på vapenområdet går också mycket snabbt. Detta gäller både vad vi brukar beteckna som konventionella vapen och inom kärnvapenområdet. Det har nu en tid talats mindre om kärnvapen än man gjorde för 10 eller 20 år sedan. Vi har på något sätt invaggat oss i en uppfattning om att de inte kommer att användas. Samtidigt pågår en utveckling mot alltmer differentierade kärnladdningar, både mindre och större typer. Även vapenbärarna utvecklas och får allt större precision. En annan faktor i sammanhanget är den internationella vapenhandeln. Dess roll i de här sammanhangen måste vi verkligen uppmärksamma. Den levererar inte enbart handeldvapen, kulspjut och andra gängse artiklar i branschen. Nej, nu kan man köpa allt som behövs i en modern armé, inom en snar framtid också ganska säkert kärnvapen.

Jag kunde fortsätta på det här sättet och stapla skrämmande fakta; det finns övernog av dokumentation, såsom jag nämnde tidigare, som ständigt tas fram av fredsforskningen, inte minst i det här landet.

Jag vill till slut helt kort beröra det andra yrkandet i vår motion. Vi menar att regeringen bör ta initiativ i nedrustningsfrågor, framför allt i FN. Utskottet nämner en hel rad av initiativ som redan har tagits. Det är bra. Men det är också ett faktum, som utskottet direkt erkänner i sin skrivning, att FN *inte* spelat den roll inom nedrustningsområdet som varit önskvärd. Det framgår av att arbetet i FN:s nedrustningskommitté legat nere fram till februari i år. Alltså finns det utrymme för nya initiativ från den svenska regeringen, och det är vad vi har uttryckt i vår motion.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till motionen 672.

Herr SVENSSON i Kungälv (s):

Herr talman! Några kamrater och jag har i ett par motioner – 1060 och 1061 – försökt att få riksdagen att förstärka det svenska fredsarbetet. Utrikesutskottets socialdemokratiska ledamöter är inne på samma linje i sina motioner 1055 och 1056. Även om det i båda fallen rör sig om relativt obetydliga belopp, har motionerna gått samma öde till mötes – avstyrkan av majoriteten.

Hur resurser i det internationella perspektivet skall kunna omfördelas från kapprustningen till insatser för internationell rättvisa och utveckling är väl vår tids ödesfråga. Men trots att nedrustningsförhandlingar förts

i åtskilliga år har endast partiella framsteg gjorts, vilka långt ifrån hejdat kapprustningen. En intensifiering av nedrustningsarbetet på alla plan är därför trängande nödvändig.

Alva Myrdal har i sin nyligen utgivna bok *Spelet om nedrustningen* framhållit vikten av en medveten, långsiktigt planerad påverkan på den allmänna opinionen till förmån för nedrustning. Detta gäller även vårt land. De omfattande insatser som Sverige gjort och gör på nedrustningsområdet borde självfallet i långt större utsträckning än som nu är fallet även i sina enskildheter vara uppburna av en stark och levande opinion. Svårigheterna att nå dithän är dock, som har framhållits här tidigare, uppenbara, inte minst med hänsyn till att frågorna är mycket svåra att överblicka och tränga in i. Men detta bör, som herr Jan Bergqvist i Göteborg framhöll, inte utesluta att nya försök i denna riktning görs.

Särskilt viktigt i detta hänseende är enligt Alva Myrdal ett aktivare engagemang av de breda folkrörelserna i nedrustningsarbetet. I vårt land har på denna punkt positiva initiativ tagits, bl. a. genom tillsättandet av en särskild ambassadör för folkrörelserna. Jag hälsar det med tillfredsställelse. Men ytterligare insatser är nödvändiga.

I motionen 1060 för vi fram tanken att en lämplig form för sådana kontakter kunde vara skapandet av ett nedrustningsråd med uppgift bl. a. att utgöra en referensgrupp åt den svenska nedrustningsdelegationen. Till ett sådant råd skulle folkrörelserna kunna inbjudas att nominera representanter, varjämte de för nedrustningsinsatserna ansvariga självfallet borde ingå. Rådets sekretariat borde förläggas till UD. Det kan också vara värt att pröva om inte ett sådant råd på sikt skulle kunna leda till ett ökat intresse för nedrustningsarbetet.

Utskottet redogör för de vidgade folkrörelsekontakter som tagits under senare år, och jag ser dessa – tillsammans med utskottets uttalande att vid behov dessa frågor kunde tas upp till prövning inom nedrustningsdelegationen – som ett löfte för framtiden i den här frågan.

Behovet av vidgade folkrörelsekontakter är ett motiv, men ingalunda det enda, för en förstärkning av nedrustningsarbetets administrativa resurser. För initierade personer är det en källa till förvåning att så omfattande och kvalificerade insatser kunnat arbetas fram med så knappa resurser som det ändå är fråga om. I längden framstår emellertid detta som en ohållbar situation. Förhandlingarna spänner över allt fler frågor och blir allt svårare, och diskussionen förs i allt flera fora. Ett färskt exempel på detta är beslutet att inkalla FN:s generalförsamling till en extra session sommaren 1978 kring nedrustningsfrågorna. I ljuset av allt detta förefaller en förstärkning av nedrustningsarbetets administrativa resurser nödvändig.

För en kvalificerad beredning av nedrustningsfrågorna är självfallet också forskningsinsatser av stor betydelse. F. n. utförs forskning av betydelse för de svenska nedrustningsinsatserna främst inom FOA:s ram. Därjämte står något hundratusental kronor till förfogande från UD:s kommittéanslag.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Nedrustningsarbetet drar självfallet också i hög grad nytta av det arbete som utförs vid SIPRI här i Stockholm, och det är viktigt att vi förstärker dess möjligheter att fungera, som bl. a. fru Lewén-Eliasson framhållit.

Med tanke på SIPRI:s klart internationella karaktär är det dock svårt att tänka sig att institutet skall kunna åta sig speciella projekt just för svensk räkning.

I motionen 1055 begärs ett med 160 000 kr. förhöjt anslag till SIPRI. Det verkar väl motiverat.

Jag yrkar, herr talman, bifall till dels reservationen 3, som rör SIPRI, dels reservationen 4, som rör nedrustningsåtgärderna och det förhöjda anslaget till dessa.

I motionen 1061 har vi begärt förhöjning av anslaget till fredsorganisationerna. I reservationen 2 yrkas också en höjning med 35 000 kr., i avvaktan på den översyn som är aviserad och som snarast bör komma till stånd. Jag vill gärna understryka vad Jan Bergqvist i Göteborg sade, nämligen att den översynen bör göras av en parlamentariskt sammansatt grupp. Jag hoppas mot bakgrund av utskottsmajoritetens skrivning och reservationen att ifrågavarande utredning kommer till stånd och att den blir så bred som möjligt. Jag yrkar alltså bifall till reservationen 2.

I den historik som Per Anders Fogelström har gjort om fredsörelserna i Sverige påpekas att lottorna i Sverige under en månad får lika mycket pengar som fredsörelserna i Sverige har fått under 90 år. Där har vi litet grand av proportionerna i det som vi nu diskuterar.

Jag ber alltså att få yrka bifall till reservationerna 2, 3 och 4.

Herr HERNELIUS (m):

Herr talman! Vad som har yttrats i debatten nu föranleder egentligen inga ytterligare kommentarer från min sida. Jag vill till herr Göransson bara säga att om nedrustningsdelegationen har önskemål så har delegationen i sig sådan tyngd, genom sin sammansättning, sin ordförande och ledamöterna från olika partier, att den säkert förmår ge uttryck åt sina önskemål på ett effektivt sätt.

Till herr Svensson i Kungälv vill jag bara säga att det förstärkningsarbete som herr Svensson efterlyser pågår. De medel som har ställts till förfogande för detta är i varje fall icke knappare, snarare rikligare än vad den föregående regeringen har åstadkommit.

Överläggningen var härmed slutad.

Punkterna 1-3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan med godkännande av utskottets motivering, dels utskottets hemställan med godkännande av den i reservationen nr 1 av fru Lewén-Eliasson m. fl. anförda

motiveringen, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Lewén-Eliasson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 4 med godkännande av utskottets motivering röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med godkännande av den i reservationen nr 1 av fru Lewén-Eliasson m. fl. anförda motiveringen.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Lewén-Eliasson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 140

Nej - 122

Punkterna 5-8

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

Punkten 9

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 2 av fru Lewén-Eliasson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Lewén-Eliasson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 9 mom. 1 röstar ja,

den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av fru Lewén-Eliasson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Lewén-Eliasson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 139

Nej - 123

Mom. 2

Utskottets hemställan bifölls.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Anslag inom
utrikesdepartemen-
tets verksamhets-
område*

Punkten 10

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 3 av fru Lewén-Eliasson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Lewén-Eliasson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 10 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av fru Lewén-Eliasson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Lewén-Eliasson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 138
Nej - 123
Avstår - 1

Mom. 2

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 11

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 672 av herr Werner m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan herr Söderqvist begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 11 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 672.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då herr Söderqvist begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 246
Nej - 12
Avstår - 4

Mom. 2 och 3

Kammaren biföll vad utskottet i dessa moment hemställt.

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 4 av fru Lewén-Eliasson m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan fru Lewén-Eliasson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller utrikesutskottets hemställan i betänkandet nr 16 punkten 11 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 av fru Lewén-Eliasson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då fru Lewén-Eliasson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 136
Nej - 122
Avstår - 2

Punkterna 12 och 13

Kammaren biföll vad utskottet i dessa punkter hemställt.

§ 10 Om utbildning av personal för synträning m. m.

Fru statsrådet MOGÅRD erhöll ordet för att besvara fröken *Pehrssons* (c) den 16 mars anmälda fråga, 1976/77:320, till herr socialministern, och anförde:

Herr talman! Fröken Pehrsson har frågat socialministern om han är beredd att verka för att utbildning av personal för synträning och service till synhandikappade snarast påbörjas. Enligt fastställd ärendefördelning är det jag som har att besvara frågan.

På en synhjälpcentral erfordras främst följande yrkeskategorier: ögonläkare, legitimerad optiker och synpedagog. Av dessa är det synpedagogerna som har det största utbildningsbehovet.

Inom ramen för utbildningen av lärare för undervisning av synskadade elever på gren 2 av specialläroplanen har enligt uppgift två platser in-
nevarande budgetår tagits i anspråk för försöksutbildning av synpedagoger. Dessa utbildas i enlighet med ett förslag till utbildningsplan, som har utarbetats inom en arbetsgrupp, gemensam för socialstyrelsen och Landstingsförbundet.

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Om utbildning av
personal för
synträning m. m.*

Fredagen den
25 mars 1977

*Om utbildning av
personal för
synträning m. m.*

Det ankommer på universitets- och högskoleämbetet att fortlöpande beakta behovet av pedagogisk personal för undervisning och träning av synsvaga. Dimensioneringen av utbildningsplatserna på speciallärarlinjen behandlas i det årliga budgetarbetet.

Fröken PEHRSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Frågan om inrättande av synhjälpcentraler har aktualiserats mycket på senare år. Några landsting har inrättat sådana centraler, och fler planeras. Man kan se en klar parallell mellan synhjälpcentraler och hörcentraler för hörselskadade. Båda slagen behövs i en aktiv rehabilitering.

Huvuduppgifterna för synhjälpcentralen är två, nämligen den pedagogiska synträningen och den Adl-tränande verksamheten. Dessutom hör uppträning av läs- och skrivförmågan till de viktigaste uppgifterna för synhjälpcentralerna.

För att dessa centraler skall fungera behövs personal. Landstingsförbundet har låtit sammanställa en rapport om synhjälpcentraler och behoven av personal för dessa centraler. Enligt denna rapport behövs det, som statsrådet nämnde i sitt svar, ögonläkare, optiker och synpedagoger. Vi vet att det i dag råder brist på ögonläkare och optiker, men det finns ändå en del. För synpedagoger har vi emellertid ingen reguljär utbildning. Det är verkligen att beklaga.

I den rapport som jag nämnde framhålls att det för de närmaste fem åren behövs 20–30 synpedagoger för att de synhjälpcentraler som planeras och som är inrättade skall kunna fungera och hjälpa de synskadade. Man räknar med att det vid slutet av denna femårsperiod vid varje landsting skall finnas en synhjälpcentral med en utbildad synpedagog. Fullt utbyggd kommer verksamheten vid synhjälpcentraler i ett normallandsting att kräva omkring tre synpedagoger.

Jag vet att utbildning planeras och så småningom kommer i gång. Men denna utbildning är otillräcklig och måste byggas ut. Det är angeläget att staten stimulerar och driver på utbildningen, så att den snabbt kommer i gång. De synskadade behöver den hjälp som synpedagogerna kan ge, och de har också rätt att kräva att samhället medverkar med nödvändiga utbildningsresurser.

Fru statsrådet MOGÅRD:

Herr talman! Självfallet delar jag fröken Pehrssons uppfattning att det är en oerhört viktig verksamhet som skall bedrivas i de synhjälpcentraler som nu är under uppbyggnad. Jag vill i alla fall säga att vi nog har börjat avhjälpa de behov som finns.

På gren 2 inom speciallärarutbildningen utbildas f. n. 60 lärare för hörselskadade och 15 lärare för synskadade. I petita för 1977/78 konstaterar skolöverstyrelsen att behovet av hörsellärare är något mindre än tidigare, medan behovet av anpassningslärare och synpedagoger är större än det antal som nu utbildas. Under anslaget Utbildning för undervisningsyrken

i högskolepropositionen har därför regeringen föreslagit att UHÄ skall bemyndigas att inom ramen för oförändrad medelstilldelning vid behov göra en omfördelning mellan utbildningsplatserna.

Enligt uppgift från UHÄ har man nu, som jag sade, på försök tagit in två studerande inom ramen för de 15 platserna för lärare för synskadade. De utbildas efter det förslag till utbildningsplan som jag tidigare har nämnt. UHÄ kommer enligt uppgift troligen i sin anslagsframställning för nästa budgetår att föreslå att utbildning av synpedagoger får anordnas i huvudsak efter den utbildningsplanen. Det är UHÄ som fastställer utbildningsplanen, och kontakt hålls fortlöpande mellan UHÄ och Landstingsförbundet i den här frågan.

Fröken PEHRSSON (c):

Herr talman! Jag vill säga tack till statsrådet för det uttömmande svar som jag fått angående utbildningen. Jag vet att det pågår en hel del. Och det är ytterligt väsentligt att man kan planera så att den här utbildningen kommer till stånd.

Vi vet att det finns ungefär 1 000 personer på en miljon människor i vårt samhälle som enligt den rapport jag tidigare nämnde är klart kvalificerade för synrehabiliterande åtgärder. En del av dessa behöver både långvarig träning och ibland återkommande träning.

Vi vet också att framstegen inom svagsynstekniken i kombination med omsorgsfull träning har ökat möjligheterna att utnyttja synrester. Detta har medfört en ökad efterfrågan på den typ av vård som synhjälpscentralerna kan erbjuda. Jag tycker att samhällets strävan måste vara att nå ut med god vård till de grupper som behöver den.

Tack än en gång för svaret!

Överläggningen var härmed slutad.

§ 11 Anmäldes och bordlades

Propositioner

1976/77:76 om utbildning av förskollärare och fritidspedagoger m. m.

1976/77:104 om avskaffande av förvandlingsstraffet för böter m. m.

§ 12 Anmäldes och bordlades

Förslag

1976/77:17 Riksdagens förvaltningsstyrelsens förslag till arkivstadga för riksdagen

§ 13 Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1976/77:31 med anledning av propositionen 1976/77:75 om ändring i vallagen (1972:620) avseende utlandssvenskarnas rösträtt jämte motioner

- 1976/77:32 med anledning av propositionen 1976/77:100 såvitt gäller anslag till partistöd jämte motioner om statligt och kommunalt partistöd
- 1976/77:33 med anledning av motion om rätt för kyrkofullmäktige att besluta om partistöd
- 1976/77:34 med anledning av motion om statligt stöd till miljögrupper
- 1976/77:35 med anledning av i propositionen 1976/77:100 framlagda förslag om vissa anslag för budgetåret 1977/78 under huvudtiteln Riksdagen och dess verk m. m.
- 1976/77:36 med anledning av motioner angående riksdagens arbetsformer m. m.

Skatteutskottets betänkanden

- 1976/77:34 med anledning av motioner rörande vägtrafikbeskattningen m. m.
- 1976/77:35 med anledning av motioner angående avdrag för ökade levnadskostnader i vissa fall

Socialförsäkringsutskottets betänkanden

- 1976/77:19 med anledning av propositionen 1976/77:100 i vad avser vissa anslag för budgetåret 1977/78 till allmän försäkring m. m. jämte motioner
- 1976/77:20 med anledning av propositionen 1976/77:71 om viss ersättning till handikappad

Socialutskottets betänkande

- 1976/77:22 med anledning av i budgetpropositionen 1976/77:100 gjorda framställningar beträffande arbetarskyddsstyrelsen, yrkesinspektionen och statens arbetsklirik jämte motion

Trafikutskottets betänkanden

- 1976/77:17 med anledning av propositionen 1976/77:100 såvitt avser anslaget till Transportstöd för Norrland m. m. jämte motioner
- 1976/77:19 med anledning av propositionen 1976/77:100 såvitt avser anslaget till Transportstöd för Gotland jämte motioner
- 1976/77:20 med anledning av propositionen 1976/77:100 såvitt avser anslaget till Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer m. m. jämte motioner

Jordbruksutskottets betänkanden

- 1976/77:15 med anledning av motion om representation för den enskilda detaljhandeln i livsmedelsverkets styrelse
- 1976/77:16 med anledning av motion om översyn av terrängkörningslagen

§ 14 Anmäldes och bordlades

Motioner

1976/77:1484 av herr *Werner m. fl.* med anledning av propositionen
1976/77:66 om upprustning av Göta kanal, m. m.

1976/77:1485 av herr *Aulin m. fl.*

1976/77:1486 av herr *Oskarson m. fl.*

med anledning av propositionen 1976/77:74 om inriktningen av säkerhetspolitiken och totalförsvarets fortsatta utveckling

1976/77:1487 av herr *Schött m. fl.* med anledning av propositionen
1976/77:79 om anslag för budgetåret 1977/78 till byggnadsarbeten
m. m. inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde

1976/77:1488 av herrar *Hagel* och *Lövenborg*

1976/77:1489 av herr *Palme m. fl.*

1976/77:1490 av herr *Werner m. fl.*

med anledning av propositionen 1976/77:83 om exportfrämjande åtgärder
avseende u-länder

1976/77:1491 av herr *Werner m. fl.* med anledning av propositionen
1976/77:89 om anslag till Sveriges Utbildningsradio aktiebolag

1976/77:1492 av fru *Göthberg m. fl.*

1976/77:1493 av herrar *Lövenborg* och *Hagel*

1976/77:1494 av herr *Richardson*

1976/77:1495 av herrar *Söderström* och *Sjönell*

1976/77:1496 av herr *Wachtmeister* i *Staffanstorp m. fl.*

med anledning av propositionen 1976/77:99 om stöd till vissa tidningar
och tidskrifter, m. m.

1976/77:1497 av herr *Björk* i *Gävle m. fl.*

1976/77:1498 av fru *Hedvall*

1976/77:1499 av herrar *Hörberg* och *Stensson*

1976/77:1500 av herr *Lindkvist m. fl.*

1976/77:1501 av herr *Magnusson* i *Nennesholm m. fl.*

1976/77:1502 av herr *Pettersson* i *Helsingborg m. fl.*

1976/77:1503 av herr *Westberg* i *Hofors m. fl.*

med anledning av propositionen 1976/77:108 om alkoholpolitiken

Fredagen den
25 mars 1977

Anmälan av
interpellation

Anmäldes och bordlades följande interpellation som ingivits till kammarkansliet

den 24 mars

1976/77:126 av fru *Wohlin-Andersson* (c) till herr industriministern om samordningen mellan de affärsdrivande verkens planering och den regionala utvecklingsplaneringen:

Genom omorganisationen av den statliga länsförvaltningen fick länsstyrelserna 1971 det övergripande ansvaret för den regionala samhällsplaneringen. Ett omfattande arbete har också lagts ner och läggs kontinuerligt ner av länsstyrelsernas tjänstemän och förtroendevalda för att utföra denna uppgift så noga och samvetsgrant som möjligt. Genom intervjuer med och remissförfarande till kommuner, landsting och företag försöker man få en så klar bild som möjligt av nuläget och framtidsprognoserna vad beträffar sysselsättnings- och arbetsmarknadsfrågor, det regionala serviceutbudet, miljöfrågor och folkmängdens utveckling och lokalisering. Med ledning av detta tar sedan lekmannastyrelserna ställning till vilken utveckling inom dessa områden de anser önskvärd för "sitt" län.

Under detta arbete har det dock vid flera tillfällen visat sig att det uppstått konflikter mellan den regionala planeringen och den verksamhetsplanering som sker av de centrala ämbetsverken, t. ex. statens vägverk och tullverket samt de affärsdrivande verken: postverket, televerket, statens järnvägar, luftfartsverket, vattenfallsverket, domänverket och förenade fabriksverken. Det framgår att dessa verk har ett tungt inflytande på utvecklingen i län och kommuner. De svarar för viktiga delar av samhällets service, och de är genom sin verksamhet i många fall också aktningvärdiga inslag på arbetsmarknaden. Därför hotar bristen på samordning mellan de statliga verken och de länsplanerande regionala myndigheterna gång på gång att kullkasta de planer som de sistnämnda utarbetat och fastställt.

Några allmänna regler om att affärsverken skulle vara skyldiga att kontakta kommunerna och länsstyrelserna vid en förändring av verksamheten finns inte i verkens instruktioner, inte heller i t. ex. tullverkets. Vidare finns i instruktionerna inte några regler om att verken särskilt skall beakta regionalpolitiska aspekter i sin verksamhet.

Då jag finner de här påtalade förhållandena klart otillfredsställande vill jag till herr industriministern ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd redovisa sin syn på hur de affärsdrivande verkens planering och beslut skall samordnas med intentionerna i den regionala utvecklingsplaneringen?

§ 16 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 24 mars

1976/77:347 av fru *Nilsson* i Sunne (s) till herr arbetsmarknadsministern om förslag till riksdagen beträffande huvudmannaskapet för den skyddade verksamheten:

I debatten om arbetsmarknadspolitiken i riksdagen riktades vid ett flertal tillfällen frågan till arbetsmarknadsministern om man kan förvänta någon proposition angående huvudmannaskapet för den skyddade verksamheten. Något svar lämnades dock inte av arbetsmarknadsministern.

Eftersom detta är en mycket angelägen fråga ute i kommunerna, vill jag fråga arbetsmarknadsministern:

Är arbetet i departementet angående proposition om huvudmannaskapet för skyddad verksamhet så långt framskridet att man kan förvänta en proposition i maj som tidigare har aviserats?

den 25 mars

1976/77:348 av fru *Hansson* (s) till herr industriministern om statlig representation i Algots Nords och Algots styrelser, m. m.:

Onsdagen den 2 mars 1977 fattade riksdagen beslut om regionalpolitiskt stöd till Algots Nord och AB Eiser. Till Algots Nord beslöt riksdagen ett statligt avskrivningslån på 15,2 milj. kr. Några krav på statlig representation i Algots Nords styrelse följde inte med detta beslut.

Efter riksdagens beslut har Algots fackklubbar genom Beklädnadsarbetarnas förbund skrivit till industriminister Åsling och bl. a. krävt att regeringen som ett motkrav till de beslutade ytterligare 15 milj. kr. till Algots Nord redan nu kräver statlig representation i både Algots Nords och Algots styrelser. Man kräver också att extraordinära åtgärder skall vidtas för att bereda dem som varslats i Skellefteå och Borås nya arbetstillfällen.

Med hänvisning till det anförda vill jag ställa följande fråga:

Är industriministern beredd att tillmötesgå Beklädnadsarbetarnas förbunds krav på statlig representation i Algots Nords och Algots styrelser och att extraordinära åtgärder vidtas för att de varslade i Skellefteå och Borås bereds nya arbetstillfällen?

1976/77:349 av herr *Håkansson* i Trelleborg (s) till herr industriministern om strukturomvandlingen inom gummiindustrin:

I en diskussion i kammaren den 25 november 1976 angående struk-

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Meddelande om
frågor*

Nr 96

Fredagen den
25 mars 1977

*Meddelande om
frågor*

turomvandlingen inom gummiindustrin uttalade industriministern bl. a.:
”Den nya regeringens inriktning på en decentraliserad näringspolitik –
som framgår av regeringsdeklarationen – gör det självklart att kommu-
nerna deltar i detta samrådsarbete.”

Jag vill med hänvisning till detta fråga herr industriministern:

På vilket sätt deltar kommunerna i utredningsarbetet rörande struk-
turomvandlingen inom gummiindustrin?

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 14.22.

In fidein

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert